

III

(Pripremni akti)

VIJEĆE

STAJALIŠTE VIJEĆA (EU) br. 20/2021 U PRVOM ČITANJU

s ciljem donošenja Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke br. 466/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2017/1601 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009

Vijeće usvojilo 26. svibnja 2021.

(Tekst značajan za EGP)

(2021/C 225/01)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegove članke 209. i 212. te članak 322. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija ⁽²⁾,

uzimajući u obzir mišljenje Revizorskog suda ⁽³⁾,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽⁴⁾,

budući da:

- (1) Opći cilj Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju - Globalna Europa („Instrument“), programa za potrebe višegodišnjeg financijskog okvira, trebao bi biti očuvanje i promicanje vrijednosti, načela i temeljnih interesa Unije diljem svijeta kako bi se postigli ciljevi i ostvarila načela vanjskog djelovanja Unije, kako je utvrđeno u članku 3. stavku 5. te člancima 8. i 21. Ugovora o Europskoj uniji (UEU).
- (2) U skladu s člankom 21. UEU-a Unija osigurava koherentnost među različitim područjima svojeg vanjskog djelovanja, kao i između njih i svojih drugih politika te nastoji ostvariti visok stupanj suradnje u svim područjima međunarodnih odnosa. Nizom djelovanja koja se podupiru Instrumentom trebalo bi doprinijeti ciljevima utvrđenima u članku 21. stavcima 1. i 2. UEU-a.
- (3) Djelovanje Unije trebalo bi promicati poštovanje međunarodnog prava ljudskih prava i na njemu se zasnivati, uključujući Opću deklaraciju o ljudskim pravima, te na međunarodnom humanitarnom pravu i trebalo bi se temeljiti na univerzalnosti i nedjeljivosti ljudskih prava.

⁽¹⁾ SL C 110, 22.3.2019., str. 163.

⁽²⁾ SL C 86, 7.3.2019., str. 295.

⁽³⁾ SL C 45, 4.2.2019., str. 1.

⁽⁴⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 27. ožujka 2019. (SL C 108, 26.3.2021., str. 312.) i stajalište Vijeća u prvom čitanju od 26. svibnja 2021. Stajalište Europskog parlamenta od ... (još nije objavljeno u Službenom listu).

- (4) U skladu s člankom 8. stavkom 1. UEU-a, Unija razvija poseban odnos sa susjednim zemljama radi uspostave područja blagostanja i dobrosusjedskih odnosa, utemeljen na vrijednostima Unije i obilježen bliskim i miroljubivim odnosima koji se temelje na suradnji. Instrumentom bi se trebalo doprinositi tom cilju.
- (5) Glavni cilj politike razvojne suradnje je smanjenje i dugoročno iskorjenjivanje siromaštva, kako je utvrđeno u članku 208. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Politikom razvojne suradnje Unije također se doprinosi ciljevima vanjskog djelovanja Unije, osobito poticanju održivoga gospodarskog i socijalnog razvoja te razvoja zaštite okoliša u zemljama u razvoju, prvenstveno radi iskorjenjivanja siromaštva, kao što je utvrđeno u članku 21. stavku 2. točki (d) UEU-a.
- (6) Unija treba osigurati koherentnost politike razvojne suradnje kao što je propisano člankom 208. UFEU-a. Unija bi u politikama koje će vjerojatno utjecati na zemlje u razvoju u obzir trebala uzimati ciljeve razvojne suradnje, a to će biti ključan element strategije za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja utvrđenih u Programu održivog razvoja do 2030. („Program 2030.”) koji su Ujedinjeni narodi (UN) donijeli u rujnu 2015. Osiguranje koherentnosti politika radi održivog razvoja, kako je ugrađeno u Program 2030., zahtijeva uzimanje u obzir učinaka svih politika na održivi razvoj i to na svim razinama: nacionalnoj razini, unutar Unije, u drugim zemljama, te na globalnoj razini.
- (7) Instrumentom bi se trebalo doprinijeti očuvanju mira, sprečavanju sukoba i jačanju međunarodne sigurnosti, kako je utvrđeno u članku 21. stavku 2. točki (c) UEU-a.
- (8) Instrument bi trebalo uspostaviti na razdoblje od sedam godina kako bi se njegovo trajanje uskladilo s trajanjem višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027. utvrđenog u Uredbi Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 ⁽⁵⁾ („VFO za razdoblje 2021.–2027.”).
- (9) Instrumentom bi trebalo predvidjeti djelovanja za potporu timciljevima Unije i politikama vanjskog djelovanja Unije te se on nadovezuje na djelovanja koja su se prethodno podupirala u okviru uredbi (EU) br. 230/2014 ⁽⁶⁾, (EU) br. 232/2014 ⁽⁷⁾, (EU) br. 233/2014 ⁽⁸⁾, (EU) br. 234/2014 ⁽⁹⁾, (EU) br. 235/2014 ⁽¹⁰⁾, (EU) br. 236/2014 ⁽¹¹⁾ i (EU) 2017/1601 ⁽¹²⁾ Europskog parlamenta i Vijeća, Odluke br. 466/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹³⁾, uredbi Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009 ⁽¹⁴⁾, (Euratom) br. 237/2014 ⁽¹⁵⁾ i (EU) 2015/322 ⁽¹⁶⁾ te Unutarnjeg sporazuma o 11. Europskom razvojnom fondu (ERF) ⁽¹⁷⁾.

⁽⁵⁾ Uredba Vijeća (EU/EURATOM) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027. (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 11.).

⁽⁶⁾ Uredba (EU) br. 230/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014. o uspostavi Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru (SL L 77, 15.3.2014., str. 1.).

⁽⁷⁾ Uredba (EU) br. 232/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014. o uspostavi Europskog instrumenta za susjedstvo (SL L 77, 15.3.2014., str. 27.).

⁽⁸⁾ Uredba (EU) br. 233/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014. o uspostavi Instrumenta financiranja za razvojnu suradnju za razdoblje 2014.–2020. (SL L 77, 15.3.2014., str. 44.).

⁽⁹⁾ Uredba (EU) br. 234/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014. o uspostavi Instrumenta za partnerstvo za suradnju s trećim zemljama (SL L 77, 15.3.2014., str. 77.).

⁽¹⁰⁾ Uredba (EU) br. 235/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014. o uspostavi Instrumenta financiranja za demokraciju i ljudska prava širom svijeta (SL L 77, 15.3.2014., str. 85.).

⁽¹¹⁾ Uredba (EU) br. 236/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih pravila i postupaka za provedbu instrumenata Unije za financiranje vanjskog djelovanja (SL L 77, 15.3.2014., str. 95.).

⁽¹²⁾ Uredba (EU) 2017/1601 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. rujna 2017. o uspostavi Europskog fonda za održivi razvoj (EFOR), jamstva EFOR-a i Jamstvenog fonda EFOR-a (SL L 249, 27.9.2017., str. 1.).

⁽¹³⁾ Odluka br. 466/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. kojom se dodjeljuje jamstvo EU-a Europskoj investicijskoj banci protiv gubitaka u okviru financijskih operacija kojima se podržavaju ulagački projekti izvan Unije (SL L 135, 8.5.2014., str. 1.).

⁽¹⁴⁾ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009 od 25. svibnja 2009. o osnivanju Jamstvenog fonda za vanjska djelovanja (SL L 145, 10.6.2009., str. 10.).

⁽¹⁵⁾ Uredba Vijeća (Euratom) br. 237/2014 od 13. prosinca 2013. o Instrumentu suradnje u području nuklearne sigurnosti (SL L 77, 15.3.2014., str. 109.).

⁽¹⁶⁾ Uredba Vijeća (EU) 2015/322 od 2. ožujka 2015. o provedbi 11. europskog razvojnog fonda (SL L 58, 3.3.2015., str. 1.).

⁽¹⁷⁾ Unutarnji sporazum između predstavnika vlada država članica Europske unije koji su se sastali u okviru Vijeća, o financiranju pomoći Europske unije na temelju višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje od 2014. do 2020., u skladu sa Sporazumom o partnerstvu AKP-EU, i o dodjeli financijske pomoći za prekomorske zemlje i područja na koje se primjenjuje dio četvrti Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 210, 6.8.2013., str. 1.).

- (10) Globalni kontekst za djelovanje težnja je globalnom poretku utemeljenom na pravilima i vrijednostima, koji se vodi načelom multilateralizma s UN-om kao okosnicom. Program 2030., zajedno s Pariškim sporazumom donesenim u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama ⁽¹⁸⁾ („Pariški sporazum”) i Akcijskim planom iz Addis Abebe s Treće međunarodne konferencije o financiranju razvoja („Akcijski plan iz Addis Abebe”), odgovor su međunarodne zajednice na globalne izazove i kretanja u području održivog razvoja. Program 2030., s ciljevima održivog razvoja kao svojom okosnicom, transformativni je okvir za iskorjenjivanje siromaštva i postizanje globalnog održivog razvoja. Univerzalnog je područja primjene, pruža sveobuhvatan zajednički okvir za djelovanje koji se primjenjuje na Uniju, njezine države članice i partnere. U njemu se uravnotežuju gospodarska, socijalna i okolišna dimenzija održivog razvoja, a pritom se uvažava temeljna međusobna povezanost njegovih ciljeva i ciljnih vrijednosti. Cilj Programa 2030. jest da se nikoga ne zapostavi te da se prvo dopre do onih koji su najzapostavljeniji. Provedba Programa 2030. bila bi pomno koordinirana s drugim relevantnim međunarodnim obvezama Unije. Djelovanja koja se podupiru u okviru Instrumenta trebala bi se voditi načelima i ciljevima utvrđenima u Programu 2030., Pariškom sporazumu i Akcijskom planu iz Addis Abebe te bi trebala doprinijeti postizanju ciljeva održivog razvoja. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti međusobnoj povezanosti ciljeva održivog razvoja te integriranim djelovanjima kojima se na koherentan način mogu stvoriti dodatne koristi i ispuniti višestruki ciljevi, a da se ne ugroze drugi ciljevi.
- (11) Provedba Instrumenta trebala bi se temeljiti na pet prioriteta utvrđenih u Globalnoj strategiji za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije iz lipnja 2016. („Globalna strategija”) koju je Vijeće potvrdilo u svojim zaključcima od 17. listopada 2016. i koja predstavlja viziju i okvir Unije za ujedinjen i odgovoran vanjski angažman u partnerstvu s drugima radi unaprjeđivanja njezinih vrijednosti i interesa. Unija bi trebala jačati partnerstva, promicati politički dijalog i zajedničke odgovore na izazove od globalnog značaja. Djelovanje Unije trebalo bi podupirati njezine temeljne interese, načela i vrijednosti u svim njihovim aspektima. Pri tome bi Unija trebala primjenjivati integriran pristup te slijediti i promicati načela poštovanja visokih socijalnih, radnih i okolišnih standarda, među ostalim s obzirom na klimatske promjene, te poštovanja vladavine prava i međunarodnog prava, među ostalim u pogledu humanitarnog i međunarodnog prava ljudskih prava.
- (12) Provedba Instrumenta trebala bi se temeljiti i na Europskom konsenzusu o razvoju od 8. lipnja 2017. („Konsenzus”), koji pruža okvir za zajednički pristup Unije i njezinih država članica razvojnoj suradnji radi provedbe Programa 2030. i Akcijskog plana iz Addis Abebe. Iskorjenjivanje siromaštva, borba protiv diskriminacije i nejednakosti, nezapostavljanje nikoga, zaštita okoliša i borba protiv klimatskih promjena te jačanje otpornosti u središtu su politike razvojne suradnje i trebali bi biti temelj Instrumenta.
- (13) Instrumentom bi se trebali uzeti u obzir relevantni dokumenti o politikama, uključujući njihove buduće revizije, kao što su: Konvencija UN-a o statusu izbjeglica, Konvencija UN-a o ukidanju svih oblika diskriminacije žena, Konvencija UN-a o pravima djeteta, program djelovanja Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju (ICPD), Pekinška platforma za djelovanje, Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom, koncept EU-a za potporu u područjima razoružanja, demobilizacije i reintegracije, sveobuhvatni pristup EU-ovoj provedbi rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda (RVSUN-ovi) 1325 (2000) i 1820 (2009) o ženama, miru i sigurnosti, Koncept jačanja sposobnosti EU-a za posredovanje i dijalog, zaključci Vijeća od 20. lipnja 2011. o sprečavanju sukoba, Strateški okvir EU-a za ljudska prava i demokraciju i akcijski planovi koji se na njemu temelje, zaključci Vijeća od 14. studenoga 2016. o strateškom okviru na razini EU-a za potporu reformi sigurnosnog sektora kojima se podržava zajednička komunikacija naslovljena „Elementi strateškog okvira na razini EU-a za potporu reformi sigurnosnog sektora”, strategija EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva, smjernice EU-a o ljudskim pravima, ostale relevantne konvencije UN-a i Konvencija Međunarodne agencije za atomsku energiju o nuklearnoj sigurnosti.
- (14) Instrumentom bi trebalo nastojati povećavati koherentnost i osiguravati djelotvornost vanjskog djelovanja Unije, čime bi se poboljšala provedba različitih politika vanjskog djelovanja.

⁽¹⁸⁾ SL L 282, 19.10.2016., str. 4.

- (15) U skladu s Globalnom strategijom, Konsenzusom i Okvirom iz Sendajja za smanjenje rizika od katastrofa 2015.–2030., koji je donesen 18. ožujka 2015., trebalo bi uvažiti potrebu da se odgovaranje na krize i ograničavanje kriza zamijeni strukturiranim i dugoročnijim pristupom kojim se djelotvornije odgovara na stanja nestabilnosti, prirodne katastrofe i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem te dugotrajne krize. Potreban je zajednički pristup smanjenju, prevenciji i ublažavanju rizika te pripravnosti na rizike, kao i veći naglasak na tim područjima, a nužni su i daljnji naponi za poboljšanje brzog odgovora i trajnog oporavka. Instrumentom bi se stoga trebalo doprinijeti jačanju otpornosti i povezivanju humanitarne pomoći i razvojnog djelovanja, posebno putem djelovanja za brzi odgovor, kao i relevantnih geografskih i tematskih programa, uz istodobno osiguravanje poštovanja humanitarnih načela.
- (16) U skladu s međunarodnim obvezama Unije povezanima s Partnerskim sporazumom iz Busana za djelotvornu razvojnu suradnju, potvrđenima tijekom foruma na visokoj razini u Nairobiju 2016. i na koje se podsjeća u Konsenzusu, u okviru svoje službene razvojne pomoći i svih oblika pomoći Unija bi trebala primjenjivati načela djelotvornosti razvoja, naime zemlje u razvoju trebale bi imati odgovornost za razvojne prioritete, trebalo bi se usredotočiti na rezultate, uključiva razvojna partnerstva te transparentnost i uzajamnu odgovornost kao i prilagođavanje i usklađivanje. U tom je pogledu važno da nacionalne razvojne strategije uključuju opsežne savjetodavne postupke u skladu s načelima Pariške deklaracije o djelotvornosti pomoći, osobito kada služe kao osnova za programiranje.
- (17) U skladu s ciljevima održivog razvoja Instrument bi trebao doprinijeti pojačanom praćenju i izvješćivanju, s naglaskom na rezultatima, obuhvaćajući ostvarenja, ishode i učinke u partnerskim zemljama koje imaju koristi od vanjske financijske pomoći Unije.
- (18) Komisija bi trebala osigurati postojanje jasnih mehanizama praćenja i evaluacije kako bi se omogućila djelotvorna odgovornost i transparentnost u izvršenju proračuna Unije te kako bi se osigurala djelotvorna procjena napretka u ostvarivanju ciljeva Instrumenta. Kad god je to moguće i primjereno, trebalo bi pratiti i ocjenjivati rezultate vanjskog djelovanja Unije na temelju unaprijed definiranih, transparentnih i mjerljivih pokazatelja specifičnih za pojedine zemlje i prilagođenih posebnostima i ciljevima Instrumenta te, po mogućnosti, utemeljenih na okviru rezultata partnerske zemlje.
- (19) Komisija bi trebala redovito pratiti djelovanja koja se financiraju u okviru Instrumenta i preispitivati napredak u ostvarivanju očekivanih rezultata koji obuhvaćaju ostvarenja i ishode. Kad god je to moguće, trebalo bi se koristiti postojećim okvirima za rezultate. Pokazatelji koji se upotrebljavaju za mjerenje napretka trebali bi biti u skladu s ciljevima održivog razvoja te bi trebali biti jasni i relevantni i imati pouzdanu metodologiju. Podaci za pokazatelje trebali bi biti lako dostupni i kvalitetni. Vrijednosti pokazatelja od 1. siječnja 2021. trebale bi se upotrebljavati kao osnova za procjenu mjere u kojoj su ostvareni ciljevi Instrumenta te će se uključiti u godišnja izvješća, kao i u evaluaciju u sredini programskog razdoblja i završnu evaluaciju Instrumenta. Komisija bi se ujedno trebala na odgovarajući način koristiti neovisnim vanjskim evaluacijama. U tom pogledu Komisija bi trebala osigurati, prema potrebi, odgovarajuće sudjelovanje Europskog parlamenta, Vijeća te drugih dionika, uključujući organizacije civilnog društva.
- (20) Komisija bi svoja izvješća o evaluaciji trebala dostaviti Europskom parlamentu, Vijeću i državama članicama. O evaluacijama se može raspravljati na zahtjev država članica na temelju ove Uredbe.
- (21) Instrumentom bi se trebalo doprinijeti zajedničkom cilju Unije, a to je pružanje službene razvojne pomoći u iznosu od 0,7 % bruto nacionalnog dohotka u okviru Programa 2030., podupiranjem realističnih, provjerljivih djelovanja za ispunjenje te obveze, čiji bi napredak trebalo nastaviti pratiti i o njemu izvješćivati. U tom bi smislu najmanje 93 % financijskih sredstava u okviru Instrumenta trebalo doprinositi djelovanjima osmišljenima tako da ispunjavaju kriterije za službenu razvojnu pomoć koje je utvrdio Odbor za razvojnu pomoć Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD).
- (22) Kako bi se osiguralo da se sredstva rasporede u područjima u kojima su najpotrebniji, posebno u najmanje razvijenim zemljama i zemljama u stanjima nestabilnosti i sukoba, Instrumentom bi se trebalo doprinijeti zajedničkom cilju Unije da se u kratkom roku izdvoji 0,15 – 0,20 % bruto nacionalnog dohotka Unije kao službena razvojna pomoć najmanje razvijenim zemljama te da se u vremenskom okviru Programa 2030. izdvoji 0,20 % bruto nacionalnog dohotka kao službena razvojna pomoć, i to podupiranjem realističnih i provjerljivih djelovanja za ispunjenje te obveze, čiji bi napredak trebalo nastaviti pratiti i o njemu izvješćivati. Kao što je dogovoreno u Konsenzusu, očekuje se da će se djelovanjima u okviru Instrumenta barem 20 % službene razvojne pomoći koja se financira u okviru Instrumenta doprinijeti socijalnom uključivanju i ljudskom razvoju, uključujući osnovne socijalne usluge, kao što su zdravstvo, obrazovanje, ishrana, voda, sanitarne usluge i higijena te socijalna zaštita, osobito za najmarginaliziranije skupine.

- (23) Instrumentom bi trebalo podupirati djecu i mlade kao ključne pokretače promjena i doprinositelje ostvarenju Programa 2030., pridajući posebnu pozornost njihovim potrebama i osnaživanju.
- (24) Instrumentom bi se trebala održavati potreba za usmjerenošću na strateške prioritete, kako u geografskom smislu, na europsko susjedstvo i Afriku te zemlje koje su u stanju nestabilnosti i najviše im je potrebna pomoć, tako i po tematskim područjima, na sigurnost, migracije, klimatske promjene i okoliš te ljudska prava i demokraciju.
- (25) Instrumentom bi se trebalo doprinijeti stvaranju otpornosti države i društva u području globalnog javnog zdravlja odgovaranjem na globalne prijetnje javnom zdravlju, jačanjem zdravstvenih sustava, ostvarenjem univerzalnog zdravstvenog osiguranja, sprečavanjem i borbom protiv zaraznih bolesti te pomaganjem u osiguravanju cjenovno pristupačnih lijekova i cjepiva za sve.
- (26) Financijske omotnice predviđene za geografske programe za susjedstvo i supsaharsku Afriku trebalo bi samo povećavati s obzirom na to da Unija tim regijama daje poseban prioritet.
- (27) Instrumentom bi se trebala podupirati provedba europske politike susjedstva, kako je preispitana 2015. te kako ju je potvrdilo Vijeće u svojim zaključcima od 14. prosinca 2015., uz istodobno održavanje odgovarajuće geografske ravnoteže, i provedba regionalnih okvira za suradnju, kao što su prekogranična suradnja, transnacionalna i pomorska suradnja, kao i vanjski aspekti relevantnih makroregionalnih strategija i politika te strategija i politika za morske bazene u istočnom i južnom susjedstvu, uključujući regionalnu suradnju u okviru sjeverne dimenzije i na području Crnog mora, kao i integrirane politike Unije za Arktik. Te inicijative pružaju dodatne političke okvire za produblivanje odnosa s partnerskim zemljama kao i njihovih međusobnih odnosa, koji se zasnivaju na načelima uzajamnih obveza te zajedničke odgovornosti.
- (28) Ciljevi su europske politike susjedstva produbljenje demokracije, promicanje ljudskih prava i podupiranje vladavine prava, stabilizacija susjednih zemalja i jačanje njihove otpornosti, osobito promicanjem političkih, gospodarskih i socijalnih reformi, kao glavnih političkih prioriteta Unije. Kako bi se postigao njezin cilj, europska politika susjedstva, preispitana 2015., usmjerena je na sljedeća prioritetna područja: dobro upravljanje, demokraciju, vladavinu prava i ljudska prava, s posebnim naglaskom na daljnjoj suradnji s civilnim društvom; socioekonomski razvoj, uključujući borbu protiv nezaposlenosti mladih, kao i obrazovanje i okolišnu održivost te poboljšanu povezanost; sigurnost; i migracije i mobilnost, uključujući otklanjanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja. Diferencijacija i poboljšana međusobna odgovornost, među ostalim provedbom pristupa utemeljenog na poticajima kojim se odgovara na uspješnost u ključnim područjima, obilježja su europske politike susjedstva, pri čemu se uvažavaju različite razine angažiranosti te se odražavaju interesi svake zemlje u pogledu prirode i usmjerenosti njezina partnerstva s Unijom. Instrumentom bi se trebala poduprijeti provedba sporazumâ o pridruživanju, partnerstvu i suradnji, zajednički dogovorenih planova za pridruživanje i prioriteta partnerstava te drugih relevantnih, postojećih i budućih zajednički dogovorenih dokumenata sa zemljama iz područja susjedstva. Trebalo bi poboljšati vidljivost pomoći Unije u području susjedstva.
- (29) Instrumentom bi se trebala poduprijeti provedba Sporazuma o partnerstvu između članica Skupine afričkih, karipskih i pacifičkih država s jedne strane i Europske zajednice i njezinih država članica s druge strane⁽¹⁹⁾ („Sporazum o partnerstvu AKP-EU”), koji je potpisan u Cotonouu, 23. lipnja 2000. i stupio na snagu 1. travnja 2003., te naknadnih sporazuma sa zemljama Skupine afričkih, karipskih i pacifičkih država (AKP) te omogućiti daljnji razvoj snažnih saveza između Unije i njezinih partnera u AKP-u u kontekstu ključnih globalnih izazova. Instrumentom bi posebno trebalo poduprijeti nastavak uspostavljene suradnje između Unije i Afričke unije u skladu sa Zajedničkom strategijom Afrike i EU-a i on bi se trebao nadovezati na Sporazum o partnerstvu AKP-EU, među ostalim u okviru kontinentalnog pristupa Africi te uzajamno korisnog partnerstva ravnopravnih strana između Unije i Afrike.
- (30) Unija bi također trebala nastojati dodatno razviti odnose i izgraditi partnerstva s trećim zemljama u Aziji i Sjevernoj i Južnoj Americi. Geografskim programima trebalo bi podupirati Pacifik i Karibe okvirnim iznosom od najmanje 500 000 000 EUR odnosno 800 000 000 EUR.
- (31) Instrumentom bi se trebalo doprinijeti i trgovinskim aspektima vanjskih odnosa Unije, uključujući dužnu pažnju u lancu opskrbe, kako bi se osigurala dosljednost i uzajamna potpora između trgovinske politike i razvojnih ciljeva i djelovanja Unije.

⁽¹⁹⁾ SL L 317, 15.12.2000., str. 3. Sporazum o partnerstvu AKP-EU izmijenjen je Sporazumom potpisanim u Luxembourgju 25. lipnja 2005. (SL L 209, 11.8.2005., str. 27.) i Sporazumom potpisanim u Ouagadougouu 22. lipnja 2010. (SL L 287, 4.11.2010., str. 3.).

- (32) Unija bi trebala nastojati iskoristiti dostupne resurse na najučinkovitiji način kako bi učinak njezina vanjskog djelovanja bio optimalan. To bi trebalo postići koherentnošću i komplementarnošću među instrumentima Unije za vanjsko financiranje, osobito Instrumentom pretpristupne pomoći uspostavljenim uredbom Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III) („Uredba IPA III”), Instrumentom za humanitarnu pomoć uspostavljenim Uredbom Vijeća (EZ) br. 1257/96⁽²⁰⁾, pridruživanjem prekomorskih zemalja i područja Uniji uspostavljenim odlukom Vijeća o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji, uključujući odnose između Europske unije s jedne strane te Grenlanda i Kraljevine Danske s druge strane („Odluka o prekomorskom pridruživanju, uključujući Grenland”), Europskim instrumentom za međunarodnu suradnju u području nuklearne sigurnosti uspostavljenim Uredbom Vijeća (Euratom) 2021/...⁽²¹⁾ (*), zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom, uključujući, prema potrebi, zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku, te Europskim instrumentom mirovne pomoći uspostavljenim Odlukom Vijeća (ZVSP) 2021/509⁽²²⁾ koji se financira izvan proračuna Unije, kao i stvaranjem sinergija s drugim politikama i programima Unije.

To obuhvaća, prema potrebi, koherentnost i komplementarnost s makrofinancijskom pomoći. Kako bi se maksimalno povećao učinak kombiniranih intervencija za postizanje zajedničkog cilja, Instrumentom bi se trebalo omogućiti kombinirano financiranje s drugim programima Unije, sve dok se doprinosima ne pokrivaju isti troškovi.

- (33) Instrumentom bi se Uniji trebalo omogućiti daljnje jačanje vanjske dimenzije programa Erasmus+, na temelju njegova uspjeha. Okvirni iznos od 1 800 000 000 EUR iz geografskih programa u okviru Instrumenta trebao bi se upotrijebiti za financiranje djelovanja u okviru međunarodne dimenzije programa Erasmus+, provedenih u skladu s Uredbom (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća⁽²³⁾ (**), s programskim dokumentom donesenim u okviru Instrumenta. Programiranjem u okviru Instrumenta trebao bi se u potpunosti povećati potencijal programa Erasmus+.
- (34) Sredstva Unije u okviru ovog Instrumenta trebala bi se upotrebljavati za financiranje djelovanja u okviru međunarodne dimenzije programa Kreativna Europa uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća⁽²⁴⁾ (***) kako bi se doprinijelo poticanju međunarodnih kulturnih odnosa i prepoznala uloga kulture u promicanju europskih vrijednosti.
- (35) Glavni pristup za djelovanja financirana u okviru Instrumenta trebao bi biti u okviru geografskih programa kako bi se maksimalno povećao učinak pomoći Unije i kako bi se njezino djelovanje približilo partnerskim zemljama i stanovništvu. Taj glavni pristup trebalo bi, prema potrebi, nadopuniti tematskim programima i djelovanjima za brzi odgovor, uz istodobno osiguravanje dosljednosti i koherentnosti svih programa i djelovanja.
- (36) Lokalna tijela obuhvaćaju širok raspon podnacionalnih razina i grana vlasti, među ostalim općine, zajednice, okruge, županije, pokrajine, regije i njihova udruženja. Unija bi, u skladu s Konsenzusom, trebala poticati blisko savjetovanje i udruživanje lokalnih tijela, kao i njihovo sudjelovanje u doprinosu održivom razvoju i provedbi ciljeva održivog razvoja na lokalnoj razini, osobito u pogledu demokracije, vladavine prava, ljudskih prava i temeljnih sloboda, socijalne pravde, te kao pružatelja osnovnih socijalnih usluga. Unija bi trebala prepoznati višestruke uloge koje lokalna tijela imaju kao promicatelji teritorijalnog pristupa lokalnom razvoju, uključujući procese decentralizacije, sudjelovanje i odgovornost. Unija bi trebala dodatno povećati svoju potporu izgradnji kapaciteta lokalnih tijela kako bi ojačala njihov glas u procesu održivog razvoja, unaprijedila politički, socijalni i gospodarski dijalog te promicala decentraliziranu suradnju. Potpora lokalnim tijelima u okviru geografskih programa trebala bi okvirno iznositi barem 500 000 000 EUR.

⁽²⁰⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 1257/96 od 20. lipnja 1996. o humanitarnoj pomoći (SL L 163, 2.7.1996., str. 1.).

⁽²¹⁾ Uredba Vijeća (Euratom) 2021/... od ... o uspostavi Europskog instrumenta za međunarodnu suradnju u području nuklearne sigurnosti kojim se dopunjuje Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa na temelju Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju te o stavljanju izvan snage Uredbe (Euratom) br. 237/2014 (SL L ...).

(*) Uredba iz dokumenta ST 12568/20 [2018/0245 (NLE)].

⁽²²⁾ Odluka Vijeća (ZVSP) 2021/509 od 22. ožujka 2021. o uspostavi Europskog instrumenta mirovne pomoći i o stavljanju izvan snage Odluke (ZVSP) 2015/528 (SL L 102, 24.3.2021., str. 14.).

⁽²³⁾ Uredba (EU) .../... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o uspostavi programa Unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport Erasmus+ te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1288/2013 (SL ...).

(**) Uredba iz dokumenta PE-CONS 32/21 [2018/0191(COD)].

⁽²⁴⁾ Uredba (EU) .../... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o uspostavi programa Kreativna Europa (2021.–2027.) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1295/2013 (SL ...).

(***) Uredba iz dokumenta PE-CONS 32/21 [2018/0190(COD)].

- (37) Politike razvojne suradnje Unije i država članica trebale bi se dopunjavati i uzajamno jačati. Unija i njezine države članice trebale bi biti ujedinjene u raznolikosti i bolje surađivati, primjenjujući različita iskustva i pristupe te imajući na umu svoje komparativne prednosti. Stoga bi Unija trebala poticati uključivost i suradnju s državama članicama nastojeći ostvariti maksimalnu dodanu vrijednost i uzimajući u obzir iskustvo i kapacitete, jačajući time zajedničke interese, vrijednosti i ciljeve. U tom bi pogledu Unija i njezine države članice također trebale nastojati promicati međusobnu razmjenu najboljih praksi, razmjenu znanja i izgradnju kapaciteta. U pogledu oblika financiranja sredstvima Unije u koje su uključene javne uprave država članica, kao što je *twinning* (povezivanje), s državama članicama trebalo bi raspraviti o pojednostavnjenim provedbenim i ugovornim odredbama te ih primjenjivati u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁵⁾ („Financijska uredba”).
- (38) U skladu s Konsenzusom Unija i njezine države članice trebale bi poboljšati zajedničko programiranje kako bi objedinjavanjem resursa i kapaciteta povećale zajednički učinak. Trebalo bi promicati i jačati zajedničko programiranje, zadržavajući istodobno njegovu dobrovoljnu osnovu, fleksibilnost, uključivost i prilagođenost kontekstu pojedine zemlje, te bi se njime trebalo omogućiti da zajednički programski dokumenti Unije zamijene programske dokumente Unije i država članica. Zajedničko programiranje trebalo bi se temeljiti na angažmanu partnerskih zemalja, odobrenim sredstvima i preuzimanju odgovornosti. Unija i njezine države članice trebale bi, kad god je to primjereno, nastojati poduprijeti partnerske zemlje kroz zajedničku provedbu. Zajednička provedba trebala bi biti uključiva i otvorena svim partnerima Unije koji prihvaćaju zajedničku viziju i mogu joj doprinijeti, a to uključuje agencije i razvojne financijske institucije država članica, lokalna tijela, privatni sektor, civilno društvo i akademsku zajednicu.
- (39) Kriteriji za utvrđivanje potreba partnera u pristupu programiranju trebali bi biti u skladu s načelima transparentnosti utvrđenima u ovoj Uredbi.
- (40) Budući da je poštovanje demokracije, ljudskih prava i vladavine prava ključno za dobro financijsko upravljanje i djelotvorno financiranje sredstvima Unije, kako je navedeno u Financijskoj uredbi, pomoć bi se mogla obustaviti u slučaju narušavanja demokracije, ljudskih prava ili vladavine prava u trećim zemljama.
- (41) Unija je predana olakšavanju postizanja ciljeva suradnje u području nuklearne sigurnosti navedenih u Uredbi (Euratom) 2021/... (*). Stoga bi trebalo uzeti u obzir rezultate koje su partnerske zemlje ostvarile u provedbi obveza u pogledu nuklearne sigurnosti te o njima redovito raspravljati u okviru političkog dijaloga s tim zemljama. Ako partnerska zemlja kontinuirano ne poštuje osnovne standarde nuklearne sigurnosti i odredbe relevantnih međunarodnih konvencija, Unija bi trebala poduzeti odgovarajuće korake.
- (42) U okviru Instrumenta Unija bi se trebala baviti pitanjima ljudskih prava i demokratizacije na svim razinama. I dok bi se demokracija i ljudska prava, uključujući rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena, trebali odražavati i zauzimati središnje mjesto u provedbi Instrumenta, pomoć Unije u okviru tematskih programa „Ljudska prava i demokracija” te „Organizacije civilnog društva” trebala bi imati posebnu dopunsku i dodatnu ulogu zbog svoje globalne prirode i neovisnosti djelovanja o pristanku vlada i javnih tijela dotičnih trećih zemalja. Ta bi uloga trebala omogućiti suradnju i partnerstvo s civilnim društvom, posebno u osjetljivim pitanjima ljudskih prava i demokracije. Unija bi na fleksibilan način posebnu pozornost trebala posvećivati zemljama i hitnim situacijama u kojima su ljudska prava i temeljne slobode najviše ugroženi te u kojima je nepoštovanje tih prava i sloboda posebno izraženo i sustavno.
- (43) Misijama EU-a za promatranje izbora trebalo bi doprinijeti povećanju transparentnosti izbornih procesa i povjerenja u njih te pružiti ocjenu izbora utemeljenu na informacijama, kao i preporuke za njihovo daljnje poboljšanje, u kontekstu suradnje i političkog dijaloga Unije s partnerskim zemljama. Financiranju misija EU-a za promatranje izbora trebalo bi namijeniti okvirni iznos koji ne prelazi 25 % sredstava prvotno dodijeljenih tematskom programu „Ljudska prava i demokracija”.

⁽²⁵⁾ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

(*) Uredba iz dokumenta ST 12568/20 [2018/0245 (NLE)].

- (44) Provedba Instrumenta trebala bi se voditi načelima rodne ravnopravnosti, osnaživanja žena i djevojčica i sprečavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te bi se njome trebalo nastojati zaštititi i promicati prava žena u skladu s akcijskim planovima EU-a za rodnu ravnopravnost te relevantnim zaključcima Vijeća i međunarodnim konvencijama, među ostalim zaključcima Vijeća o ženama, miru i sigurnosti od 10. prosinca 2018. Jačanjem rodne ravnopravnosti i osnaživanjem žena u vanjskom djelovanju Unije te povećanjem napora za postizanje minimalnih standarda uspješnosti navedenih u akcijskim planovima EU-a za rodnu ravnopravnost trebalo bi ostvariti rodno osjetljiv i transformativan pristup u svim vanjskim djelovanjima i međunarodnoj suradnji Unije. Najmanje 85 % novih djelovanja provedenih u okviru Instrumenta trebalo bi kao glavni ili istaknut cilj imati rodnu ravnopravnost, kako je definirano pokazateljem politike rodne ravnopravnosti Odbora za razvojnu pomoć OECD-a. Barem 5 % tih djelovanja trebalo bi kao glavni cilj imati rodnu ravnopravnost, prava žena i djevojčica te njihovo osnaživanje.
- (45) Instrumentom se prepoznaje da demografski rast i demografske promjene mogu znatno utjecati na razvojna postignuća i gospodarski napredak. Kako bi se osiguralo da sadašnje i buduće generacije mogu ostvariti svoj puni potencijal na održiv način, Instrumentom bi se trebali podupirati naponi partnera prema integriranom pristupu kojim se izazovi povezani s rastom stanovništva svode na najmanju moguću mjeru, a maksimalno povećavaju koristi od demografske dividende, poštujući pritom pravo svake zemlje da odlučuje o svojoj demografskoj politici te poštujući, štiteći i ostvarujući ljudska prava i rodnu ravnopravnost.
- (46) Organizacije civilnog društva obuhvaćaju širok raspon dionika s višestrukim ulogama i ovlastima, odnosno sve nedržavne, neprofitne, neovisne i nenasilne strukture u okviru kojih se građani organiziraju radi ostvarivanja zajedničkih političkih, kulturnih, vjerskih, okolišnih, društvenih ili gospodarskih ciljeva i ideala. Riječ je o urbanim i ruralnim, formalnim i neformalnim organizacijama koje djeluju na lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini. Unija cijeni raznolikost i posebnosti organizacija civilnog društva te surađuje s odgovornim i transparentnim organizacijama civilnog društva koje dijele njezinu predanost održivom razvoju i temeljnim vrijednostima mira, slobode, jednakih prava i ljudskog dostojanstva.

Instrumentom bi se trebala pružiti potpora Unije organizacijama civilnog društva radi ostvarivanja vrijednosti, interesa i ciljeva Unije. Trebalo bi se na odgovarajući način savjetovati s organizacijama civilnog društva te bi one trebale imati pravodoban pristup relevantnim informacijama kako bi ih se na odgovarajući način uključilo tijekom osmišljavanja, provedbe i povezanih postupaka praćenja programa te kako bi u tome imale značajnu ulogu. U okviru Instrumenta trebalo bi podupirati ulogu organizacija koje podupiru demokraciju, slobodne izbore, civilno društvo, ljudska prava i vladavinu prava diljem svijeta, kao što je Europska zaklada za demokraciju, kao i građanske organizacije za promatranje izbora te njihove europske i druge regionalne i globalne platforme.

- (47) Instrumentom bi trebalo poticati sudjelovanje organizacija civilnog društva u doprinosu održivom razvoju i provedbi ciljeva održivog razvoja, među ostalim u područjima demokracije, vladavine prava, ljudskih prava i temeljnih sloboda, socijalne pravde i osnovnih socijalnih usluga.
- (48) Ovom Uredbom utvrđuje se financijska omotnica za Instrument, koja predstavlja primarni referentni iznos u smislu točke 18. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava ⁽²⁶⁾, za Europski parlament i Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka.
- (49) Odražavajući važnost borbe protiv klimatskih promjena u skladu s obvezama Unije u pogledu provedbe Pariškog sporazuma i ostvarivanja ciljeva održivog razvoja UN-a, Instrumentom bi trebalo doprinijeti uključivanju djelovanja u području klime u politike Unije i ostvarivanju općeg cilja da se 30 % proračunskih rashoda Unije namijeni podupiranju klimatskih ciljeva. Očekuje se da će se za djelovanja u okviru Instrumenta namijenjena klimatskim ciljevima izdvojiti 30 % ukupne financijske omotnice Instrumenta. Tijekom provedbe Instrumenta utvrdit će se

⁽²⁶⁾ SL L 433I, 22.12.2020., str. 28.

relevantna djelovanja, a ukupni doprinos iz Instrumenta trebao bi biti dio relevantnih postupaka praćenja, evaluacije i preispitivanja. Kako bi se doprinijelo zaustavljanju i preokretanju procesa smanjenja bioraznolikosti, Instrumentom bi se trebalo doprinijeti ostvarenju ambicije da se ciljevima bioraznolikosti namijeni 7,5 % godišnje potrošnje u okviru višegodišnjeg financijskog okvira u 2024. i 10 % godišnje potrošnje u okviru višegodišnjeg financijskog okvira u 2026. i 2027., uzimajući pritom u obzir postojeća preklapanja ciljeva u području klime i bioraznolikosti. Djelovanje Unije u tom području trebalo bi pogodovati poštovanju Pariškog sporazuma i Konvencije UN-a o biološkoj raznolikosti, Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama i Konvencije UN-a o borbi protiv dezertifikacije, a ne doprinositi uništenju okoliša ili stvarati štetu u okolišu ili klimi. Sredstva koja se dodjeljuju u okviru Instrumenta trebala bi osobito biti koherentna dugoročnom cilju zadržavanja povećanja globalne prosječne temperature na razini koja je znatno niža od 2 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju te ulaganja napora da se ono ograniči na 1,5 °C. Trebala bi, također, biti koherentna cilju povećanja sposobnosti prilagodbe na negativne utjecaje klimatskih promjena te poticati otpornost na klimatske promjene. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti djelovanjima kojima se stvaraju dodatne koristi i ispunjavaju višestruki ciljevi, uključujući ciljeve u području klime, bioraznolikosti i okoliša.

- (50) Unija bi trebala dati prednost konstruktivnom angažmanu u pogledu mobilnosti i svih aspekata migracija kako bi se osiguralo da se migracije odvijaju na siguran i dobro reguliran način. Ključno je dodatno pojačati suradnju u području migracija s partnerskim zemljama, pritom poštujući nadležnosti država članica, iskorištavajući prednosti urednih, sigurnih, reguliranih i odgovornih migracija i djelotvorno rješavajući pitanja nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja. Takva suradnja trebala bi doprinijeti osiguravanju pristupa međunarodnoj zaštiti, otklanjanju temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja, poboljšavanju upravljanja granicama i naporima koji se ulažu u sprečavanje nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja, borbi protiv trgovine ljudima i krijumčarenja migranata, kao i aktivnostima u pogledu dostojanstvenog i održivog vraćanja, ponovnog prihvata i reintegracije, gdje je to potrebno, na temelju uzajamnog preuzimanja odgovornosti i potpunog poštovanja humanitarnih obveza i obveza u području ljudskih prava na temelju međunarodnog prava i prava Unije te suradnjom s dijasporom i podržavanjem zakonitih migracijskih putova. Stoga bi djelotvorna suradnja trećih zemalja s Unijom u tom području trebala biti sastavni dio Instrumenta. Važno je povećati koherentnost među politikama u područjima migracija i razvojne suradnje i drugim vanjskim politikama kako bi se osiguralo da se vanjskom pomoći Unije pruži potpora partnerskim zemljama u djelotvornijem upravljanju migracijama s ciljem postizanja održivog razvoja. Instrumentom bi se trebalo doprinijeti koordiniranom, holističkom i strukturiranom pristupu migracijama, uz maksimalno povećanje sinergija i iskorištavanje potrebnog utjecaja.
- (51) Instrumentom bi se Uniji trebalo omogućiti da u suradnji s državama članicama sveobuhvatno odgovori na izazove, potrebe i prilike u vezi s migracijama i prisilnim raseljavanjem na način koji je koherentan i komplementaran s migracijskom politikom Unije. U tu svrhu i ne dovodeći u pitanje nepredviđene okolnosti, okvirni iznos od 10 % financijske omotnice za Instrument trebalo bi posebno namijeniti za djelovanja kojima se podupiru upravljanje migracijama i prisilnim raseljavanjem u okviru ciljeva Instrumenta. Osim toga, taj bi cilj trebao uključivati i djelovanja za otklanjanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja kada su izravno usmjerena na specifične izazove povezane s migracijama i prisilnim raseljavanjem. Djelovanja povezana s migracijama u okviru Instrumenta, prema potrebi u okviru njegovih geografskih i tematskih programa i djelovanja za brzi odgovor, trebala bi se nadovezati na iskustvo stečeno tijekom provedbe Europskog migracijskog programa i višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2014.–2020. kako bi se izgradila sveobuhvatna partnerstva. Potporom Unije trebala bi se uzeti u obzir korist koju zakonite migracije imaju za razvoj. Djelovanjima povezanima s migracijama u okviru Instrumenta trebalo bi doprinijeti djelotvornoj provedbi EU-ovih sporazuma i dijaloga o migracijama s trećim zemljama davanjem prednosti suradnji koja se temelji na fleksibilnom poticajnom pristupu i koju se podupire koordinacijskim mehanizmom u okviru Instrumenta. Koordinacijskim mehanizmom trebalo bi se omogućiti rješavanje postojećih i novih migracijskih izazova u okviru Instrumenta upotrebom svih odgovarajućih komponenata s pomoću fleksibilnog financiranja, poštujući pritom njegove financijske omotnice i oslanjajući se na njihovu fleksibilnu provedbu. Ta djelovanja trebala bi se provoditi uz potpuno poštovanje međunarodnog prava, uključujući međunarodno pravo ljudskih prava i pravo izbjeglica, te poštovanje nadležnosti Unije i nacionalnih nadležnosti. Komisija bi trebala razviti i upotrebljavati pouzdan i transparentan sustav praćenja za mjerenje takvih rashoda i izvješćivanje o njima.
- (52) U Instrumentu bi digitalna rješenja te informacijske i komunikacijske tehnologije trebalo smatrati snažnim pokretačima održivog razvoja i uključivog rasta te bi se njime trebalo doprinijeti daljnjem promicanju digitalizacije.

- (53) Djelovanja donesena u okviru Instrumenta u vezi s borbom protiv terorizma i organiziranog kriminala, kibersigurnošću i borbom protiv kiberkriminaliteta te izgradnjom kapaciteta vojnih aktera kao potpore razvoju i sigurnosti za razvoj trebala bi imati za cilj stvaranje izravnih koristi za ljudsku sigurnost za stanovništvo, sadržavati relevantne dobre prakse kako bi se srednjoročno i dugoročno osigurala održivost i odgovornost, uključujući djelotvoran demokratski nadzor, te bi trebala promicati vladavinu prava, transparentnost i utvrđena načela međunarodnog prava.
- (54) U Programu 2030. istaknuta je važnost promicanja mirnih i uključivih društava kao cilja održivog razvoja br. 16 i radi postizanja drugih ishoda razvojne politike. Ciljem održivog razvoja 16.a izričito se traži „jačanje relevantnih nacionalnih institucija, među ostalim u okviru međunarodne suradnje, za izgradnju kapaciteta na svim razinama, a osobito u zemljama u razvoju, radi sprečavanja nasilja te suzbijanja terorizma i kriminala”.
- (55) U Priopćenju sa sastanka na visokoj razini od 19. veljače 2016. Odbor za razvojnu pomoć OECD-a ažurirao je smjernice u pogledu izvješćivanja o službenoj razvojnoj pomoći u području mira i sigurnosti. Financiranje djelovanja u okviru Instrumenta predstavlja službenu razvojnu pomoć kada ispunjava kriterije navedene u tim smjernicama u pogledu izvješćivanja ili u bilo kojim naknadnim smjernicama u pogledu izvješćivanja o kojima Odbor za razvojnu pomoć postigne dogovor.
- (56) Izgradnja kapaciteta kao potpora razvoju i sigurnosti za razvoj trebala bi se primjenjivati samo u iznimnim slučajevima ako se ciljevi Instrumenta ne mogu ispuniti uz pomoć nevojnih aktera.
- (57) Instrument bi se trebao temeljiti na iskustvu i poukama stečenima iz djelovanja u vezi s izgradnjom kapaciteta za razvoj i sigurnosti za razvoj, posebno na temelju relevantnih savjetovanja i evaluacija, provedenih u okviru Uredbe (EU) 2017/2306 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁷⁾. U tom bi kontekstu Komisija ujedno trebala uzeti u obzir, prema potrebi, zajedničke evaluacije s državama članicama.
- (58) Unija bi također trebala promicati pristup osjetljiv na sukobe i rodno osjetljiv pristup u svim djelovanjima i programima u okviru Instrumenta.
- (59) Na ovu se Uredbu primjenjuju horizontalna financijska pravila koja su Europski parlament i Vijeće donijeli na temelju članka 322. UFEU-a. Ta su pravila utvrđena u Financijskoj uredbi i njima se osobito određuje postupak donošenja i izvršenja proračuna s pomoću bespovratnih sredstava, nabave, nagrada, neizravnog upravljanja, financijskih instrumenata, proračunskih jamstava, financijske pomoći i nadoknade troškova vanjskim stručnjacima te predviđaju provjere odgovornosti financijskih izvršitelja. Pravila donesena na temelju članka 322. UFEU-a uključuju i opći režim uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije.
- (60) Vrste financiranja i načine izvršenja u okviru ove Uredbe trebalo bi odabrati na temelju njihove sposobnosti da ostvare specifične ciljeve djelovanja i postignu rezultate, uzimajući u obzir osobito troškove kontrola, administrativno opterećenje i očekivani rizik od neusklađenosti. Pritom bi trebalo razmotriti upotrebu jednokratnih iznosa, paušalnih stopa i jediničnih troškova te financiranja koje nije povezano s troškovima relevantne operacije, kako je navedeno u članku 125. stavku 1. točki (a) Financijske uredbe.
- (61) U skladu s člankom 193. stavkom 2. Financijske uredbe bespovratna sredstva mogu se dodijeliti za djelovanje koje je već započelo, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva može dokazati da je s djelovanjem bilo potrebno započeti prije potpisivanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava. Međutim, troškovi koji su nastali prije datuma podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva ne smatraju se prihvatljivima, osim u propisno opravdanim iznimnim slučajevima. Kako bi se izbjegli bilo kakvi poremećaji u potpori Unije koji bi mogli nanijeti štetu interesima Unije, u odluci o financiranju trebalo bi biti moguće predvidjeti, tijekom ograničenog razdoblja na početku VFO-a za razdoblje 2021.–2027. i samo u propisno opravdanim slučajevima, da su djelovanja i troškovi prihvatljivi od 1. siječnja 2021., čak i ako su ta djelovanja provedena i ti troškovi nastali prije podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva.

⁽²⁷⁾ Uredba (EU) 2017/2306 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o izmjeni Uredbe (EU) br. 230/2014 o uspostavi Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru (SL L 335, 15.12.2017., str. 6.).

- (62) Novi Europski fond za održivi razvoj plus (EFOR+), koji se nadovezuje na Europski fond za održivi razvoj (EFOR) kako je uspostavljen Uredbom (EU) 2017/1601, trebao bi tvoriti integrirani financijski paket kojim se osigurava financijski kapacitet u obliku bespovratnih sredstava, tehničke pomoći, financijskih instrumenata, proračunskih jamstava i operacija mješovitog financiranja diljem svijeta. EFOR+, dopunjen naporima za poboljšanje investicijskog okruženja partnera, trebao bi postati dio Plana za vanjska ulaganja i objediniti operacije mješovitog financiranja i proračunskih jamstava obuhvaćene Jamstvom za vanjsko djelovanje, uključujući jamstva za državne rizike povezane s operacijama kreditiranja koje su se prethodno provodile u okviru mandata za vanjsko kreditiranje Europske investicijske banke (EIB). Dodjela sredstava koja će se upotrebljavati za operacije fonda EFOR+ trebala bi se temeljiti na relevantnim programskim dokumentima, posebno prioritetima koji su u njima definirani, te bi se pritom, među ostalim, trebale uzeti u obzir specifične okolnosti i potrebe svake partnerske zemlje ili regije te relativni ponder dodjele sredstava po geografskom području utvrđen u ovoj Uredbi. Programiranje bi trebalo dovesti do odgovarajuće ravnoteže između operacija mješovitog financiranja i proračunskih jamstava u okviru fonda EFOR+, kao i drugih oblika financiranja sredstvima Unije predviđenih u ovoj Uredbi. EFOR+ trebao bi se provoditi putem otvorene investicijske strukture kojom se potiče suradnja kako bi se osigurala optimalna upotreba sektorskog i geografskog stručnog znanja prihvatljivih partnera i maksimalno povećao njegov razvojni učinak. EFOR+ trebao bi se sastojati od regionalnih platformi za ulaganja u regionalnim područjima obuhvaćenima ovom Uredbom i, prema potrebi, Uredbom IPA III.

Kako bi se osiguralo da je upravljanje rizikom fonda EFOR+ neovisno, nepristrano, uključivo i transparentno, trebalo bi osnovati tehničku skupinu za procjenu rizika otvorenu za stručnjake iz EIB-a, druge prihvatljive partnere i zainteresirane države članice, koju organizira i vodi Komisija. Komisija bi trebala osigurati da se informacije i analize pravodobno, transparentno i uključivo dijele sa svim državama članicama, vodeći računa o aspektima povjerljivosti. Komisija bi trebala sklopiti sporazume o Jamstvu za vanjsko djelovanje sa svim odabranim prihvatljivim partnerima, uključujući EIB, nakon savjetovanja sa tehničkom skupinom za procjenu rizika i nakon uzimanja u obzir njezinih savjeta, te bi trebala predstaviti ključne elemente tih sporazuma dotičnom strateškom odboru.

- (63) S obzirom na ulogu EIB-a u skladu s Ugovorima i iskustvo u potpori politika Unije tijekom zadnjih desetljeća, EIB bi trebao i dalje biti prirodan partner Komisiji za provedbu operacija u okviru Jamstva za vanjsko djelovanje. EIB i Komisija trebali bi poboljšati svoju suradnju i koordinaciju tijekom provedbe Jamstva za vanjsko djelovanje u okviru fonda EFOR+, među ostalim tijekom postupka programiranja i na terenu. EIB-u bi trebalo povjeriti provedbu namjenskog investicijskog područja koje obuhvaća sveobuhvatno pokriće rizika za operacije s državnim partnerima i nekomercijalnim podržavnim partnerima, koje bi trebalo biti isključivo, osim za operacije koje EIB ne može provesti ili ih odluči ne provesti. Za EIB bi se, prema potrebi, trebala uspostaviti dodatna neisključiva namjenska investicijska područja koja obuhvaćaju sveobuhvatno pokriće rizika za operacije s komercijalnim podržavnim partnerima i operacije za promicanje izravnih stranih ulaganja, trgovine i internacionalizacije gospodarstava partnerskih zemalja, među ostalim putem ulaznih izravnih stranih ulaganja, kao i drugih tematskih prioriteta Unije za potporu ciljevima Instrumenta te u skladu s ciljevima održivog razvoja, uključujući, ali ne ograničavajući se na europske institucije za financiranje razvoja i subjekte iz privatnog sektora Unije. Jamstvom EU-a trebalo bi se osigurati pokriće političkog rizika samo za operacije privatnog sektora, koje bi trebalo biti koherentno jamstvima agencija za kreditiranje izvoza država članica.

Na ta bi se investicijska područja, koja bi trebala biti namjenski mandati koje EIB zahtijeva za djelovanje izvan Unije, trebala primjenjivati ista pravila i uvjeti kao i za bilo koje drugo investicijsko područje u okviru fonda EFOR+, uključujući pravila o upravljanju, i ta bi se područja, osim za isključivo investicijsko područje, trebala uspostaviti u skladu s postupkom za prihvatljivost i odabir operacija i partnera za Jamstvo za vanjsko djelovanje u okviru fonda EFOR+ predviđenim ovom Uredbom. Za ta tri EIB-ova namjenska investicijska područja ukupni okvirni iznos trebao bi biti 26 725 000 000 EUR. Iznosi za svako od tih investicijskih područja trebali bi biti potkrijepljeni i potvrđeni kao rezultat postupka programiranja na početku višegodišnjeg financijskog okvira i tijekom preispitivanja programiranja. Ciljevima, prioritetima i iznosima za svako investicijsko područje i njihovom provedbom trebala bi se osigurati potpuna usklađenost politika s prioritetima Unije te bi ti ciljevi, prioriteti i iznosi trebali biti usklađeni s ovom Uredbom i relevantnim višegodišnjim okvirnim programima, uključujući njezine geografske i tematske prioritete. Kako bi se osigurali jednaki uvjeti, na sva bi investicijska područja, uključujući ona namijenjena EIB-u, trebalo dosljedno primjenjivati metodologiju za procjenu rizika i naknade u okviru fonda EFOR+. Investicijskim područjima koja primjenjuje EIB trebalo bi se moći pokrivati bilo koje od zemalja prihvatljivih za Jamstvo za vanjsko djelovanje, a posebno tamo gdje je to najpotrebnije i u skladu s geografskim prioritetima Instrumenta i, prema potrebi, Uredbe IPA III. Jamstva fonda EFOR+ za operacije EIB-a s komercijalnim podržavnim partnerima i operacije privatnog sektora trebali bi se provoditi pod uvjetima sličnima jamstvima koja se pružaju drugim prihvatljivim partnerima.

Trebalo bi biti moguće da jamstva fonda EFOR+ za operacije s državnim partnerima i nekomercijalnim podržavnim partnerima te operacije s komercijalnim podržavnim partnerima kojima se ne ostvaruju znatni prihodi, koje provodi EIB ili drugi prihvatljivi partneri, budu neplaćena kako bi se pomoglo u smanjenju troškova financiranja ulaganja javnog sektora koja poduzimaju partnerske zemlje. U skladu s ciljevima i općim načelima Instrumenta, relevantnim okvirnim programskim dokumentima i, prema potrebi, Uredbom IPA III, Komisija i EIB trebali bi sklopiti namjenske sporazume o Jamstvu za vanjsko djelovanje za namjenska investicijska područja EIB-a.

- (64) Fondom EFOR+ trebala bi se nastojati podupirati ulaganja kao sredstvo kojim se doprinosi postizanju ciljeva održivog razvoja poticanjem održivog i uključivog gospodarskog, okolišnog i društvenog razvoja, prijelaza na održivo gospodarstvo s dodanom vrijednošću te stabilnog investicijskog okružja, promicanju socioekonomske i okolišne otpornosti partnerskih zemalja, s posebnim naglaskom na iskorjenjivanju siromaštva, doprinosu smanjenju socioekonomskih nejednakosti, održivom i uključivom rastu, borbi protiv klimatskih promjena u skladu s Pariškim sporazumom, prilagodbi klimatskim promjenama i njihovu ublažavanju, zaštiti okoliša i upravljanju okolišem, otvaranju pristojnih radnih mjesta na temelju osnovnih standarda rada Međunarodne organizacije rada (ILO), gospodarskim prilikama, vještinama i poduzetništvu, socioekonomskim sektorima, uključujući socijalna poduzeća i zadruge, mikropoduzećima te malim i srednjim poduzećima („MSP-ovi“), održivoj povezivosti te potpori ranjivim skupinama, poštovanju ljudskih prava, rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena i mladih, te se otklanjaju specifični socioekonomski temeljni uzroci nezakonite migracije i temeljni uzroci prisilnog raseljavanja, u skladu s relevantnim okvirnim programskim dokumentima.

Provedba fonda EFOR+ trebala bi biti u skladu s ciljevima, općim načelima i okvirom politika Instrumenta i, prema potrebi, Uredbe IPA III, a posebno s primjenjivim međunarodno dogovorenim smjernicama, načelima i konvencijama o ulaganju, uključujući načela UN-a za odgovorno ulaganje, vodeća načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća, načela Organizacije UN-a za hranu i poljoprivredu za odgovorna ulaganja u poljoprivredne i prehrambene sustave, konvencije ILO-a, međunarodno pravo ljudskih prava i načela djelotvornosti razvoja kako su utvrđena u okviru Partnerstva iz Busana za djelotvornu razvojnu suradnju i potvrđena na forumu na visokoj razini u Nairobiju 2016., koja uključuju preuzimanje odgovornosti, ujedinjavanje, usmjerenost na rezultate, transparentnost i uzajamnu odgovornost, kao i cilj nevezane pomoći. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti zemljama u kojima su prisutne nestabilnosti ili sukobi, najmanje razvijenim zemljama, malim otočnim državama u razvoju, zemljama u razvoju koje nemaju izlaz na more i siromašnim zemljama s visokom stopom zaduženosti.

- (65) U okviru fonda EFOR+ trebalo bi maksimalno povećati dodatnost financiranja, ukloniti tržišne nedostatke i neoptimalna ulaganja, podupirati lokalne javne subjekte da povećavaju i samostalno financiraju svoja ulaganja, pružiti inovativne proizvode te okupiti financiranje iz privatnog sektora. Dodatnost bi se trebala primjenjivati u skladu s ciljevima i načelima Instrumenta i drugim relevantnim politikama Unije. Uključenost privatnog sektora, uključujući MSP-ove, u suradnju Unije s partnerskim zemljama u okviru fonda EFOR+ trebala bi proizvesti mjerljiv i dodatni razvojni učinak bez narušavanja lokalnog tržišta i nepoštenog tržišnog natjecanja s lokalnim gospodarskim akterima. To bi trebalo biti troškovno učinkovito, transparentno i temeljiti se na uzajamnoj odgovornosti i podjeli rizika i troškova. EFOR+ bi trebao djelovati kao jedinstveno mjesto koje će primati prijedloge za financiranje od financijskih institucija i javnih ili privatnih ulagatelja te pružati širok raspon financijske potpore prihvatljivim ulaganjima. Učinak poluge fonda EFOR+ trebalo bi evaluirati, mjerenjem mobilizacije dodatnih sredstava za održivi razvoj upotrebom financijske potpore iz fonda EFOR+. Učinak poluge trebalo bi mjeriti u skladu s definicijom utvrđenom u članku 2. točki 38. Financijske uredbe i međunarodnim pravilima i praksama za mjerenje iznosa mobiliziranih iz privatnog sektora službenim intervencijama za financiranje razvoja, kao što su metodologije Odbora za razvojnu pomoć OECD-a. Europski parlament i Vijeće trebali bi moći pozvati prihvatljive partnere i civilno društvo na razmjenu mišljenja o operacijama financiranja i ulaganja koje su obuhvaćene ovom Uredbom.
- (66) Trebalo bi uspostaviti Jamstvo za vanjsko djelovanje na temelju postojećeg jamstva EFOR-a uspostavljenog Uredbom (EU) 2017/1601 i jamstava koja se podupiru iz Jamstvenog fonda za vanjska djelovanja uspostavljenog Uredbom (EZ, Euratom) br. 480/2009. Jamstvom za vanjsko djelovanje trebalo bi poduprijeti operacije fonda EFOR+ pokrivene proračunskim jamstvima, makrofinancijsku pomoć i zajmove trećim zemljama na temelju Odluke Vijeća 77/270/Euratom⁽²⁸⁾. Te operacije trebalo bi poduprijeti odobrenim sredstvima u okviru Instrumenta, zajedno s onima u okviru

⁽²⁸⁾ Odluka Vijeća 77/270/Euratom od 29. ožujka 1977. o ovlaštenju Komisije za izdavanje zajmova Euratomu u svrhu doprinosa financiranju nuklearnih elektrana (SL L 88, 6.4.1977., str. 9.).

Uredbe IPA III i Uredbe (Euratom) 2021/... (*), koja bi trebala pokrivati i izdvajanje rezervacija i obveze koje proizlaze iz zajmova za makrofinancijsku pomoć odnosno zajmova trećim zemljama na koje se upućuje u članku 10. stavku 2. Uredbe (Euratom) 2021/... (*). Pri financiranju operacija fonda EFOR+ prednost bi trebalo dati onim operacijama kojima se u maksimalno povećavaju dodatnost i razvojni učinak, uključujući one koje imaju snažan utjecaj na otvaranje pristojnih radnih mjesta i čiji omjer troškova i koristi povećava održivost ulaganja i omogućuje održivost i dugoročni razvojni učinak. Operacije koje se podupiru Jamstvom za vanjsko djelovanje trebale bi biti popraćene dubinskom *ex ante* procjenom okolišnih, financijskih i društvenih aspekata, prema potrebi i u skladu sa zahtjevima za bolju regulativu.

Proračunska jamstva i financijski instrumenti trebali bi biti u skladu s politikom Unije o nekooperativnim jurisdikcijama u porezne svrhe i njezinim ažuriranjima, kako je utvrđeno u relevantnim pravnim aktima Unije i zaključcima Vijeća, a osobito u zaključcima Vijeća od 8. studenoga 2016. i njihovu prilogu te načelima utvrđenima u Direktivi (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁹⁾. Primjenjuju se sve relevantne odredbe Financijske uredbe, posebno one o neizravnom upravljanju utvrđene u glavi VI. Financijske uredbe. Pružanje osnovnih javnih usluga trebalo bi ostati u nadležnosti vlade.

- (67) Radi osiguravanja fleksibilnosti, povećanja privlačnosti za privatni sektor i maksimalnog povećanja učinka ulaganja trebalo bi za prihvatljive partnere predvidjeti odstupanje od pravila povezanih s načinima izvršenja proračuna Unije, kako su utvrđeni u Financijskoj uredbi. Ti prihvatljivi partneri mogla bi biti tijela kojima nije povjerena provedba javno-privatnog partnerstva ili tijela uređena privatnim pravom partnerske zemlje.
- (68) Kako bi se povećao učinak Jamstva za vanjsko djelovanje, države članice i ugovorne stranke Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru ⁽³⁰⁾ trebale bi imati mogućnost davanja doprinosa u gotovini ili u obliku jamstva. Doprinos u obliku jamstva ne bi trebao premašivati 50 % iznosa operacija za koje Unija jamči. Za financijske obveze koje proizlaze iz tog jamstva ne bi trebalo izdvojiti rezervacije, a rezervu likvidnosti trebalo bi osigurati iz zajedničkog fonda za rezervacije uspostavljenog člankom 212. Financijske uredbe.
- (69) Vanjska djelovanja često se provode u izrazito nestabilnom okruženju koje iziskuje kontinuirano i brzo prilagođavanje promjenjivim potrebama partnera Unije, globalnim izazovima u području ljudskih prava, demokracije i dobrog upravljanja, sigurnosti i stabilnosti, klimatskih promjena i okoliša te oceana, kao i izazovima povezanim s migracijama i prisilnim raseljavanjem te njihovim temeljnim uzrocima. Stoga, da bi se postigla ravnoteža između načela predvidljivosti i potrebe za brzim reagiranjem na nove potrebe, nužno je omogućiti prilagođavanje financijskog izvršenja programâ. Kako bi se povećala sposobnost Unije da reagira na nepredviđene potrebe, te nadovezujući se na uspješno iskustvo s Europskim razvojnim fondom, određeni iznos trebalo bi ostaviti nedodijeljenim kao rezervu za nove izazove i prioritete. Taj bi iznos trebalo mobilizirati u skladu s postupcima utvrđenima u ovoj Uredbi.
- (70) Rezervom za nove izazove i prioritete trebalo bi zajamčiti sljedeća dodatna sredstva: 200 000 000 EUR za tematski program „Ljudska prava i demokracija”, 200 000 000 EUR za tematski program „Organizacije civilnog društva” i 600 000 000 EUR za tematski program „Globalni izazovi”.
- (71) Prije no što mobilizira sredstava iz rezerve za nove izazove i prioritete Komisija bi trebala detaljno obavijestiti Europski parlament te u potpunosti uvažiti njegova opažanja u vezi s predviđenom prirodom, ciljevima i financijskim iznosima.
- (72) Stoga, poštujući načelo godišnjeg određivanja proračuna Unije, ovom Uredbom trebalo bi očuvati mogućnost primjene fleksibilnih odredaba koje su Financijskom uredbom već dopuštene za druge politike, konkretno odredaba o prijenosu i ponovnoj raspodjeli sredstava, kako bi se osigurala učinkovita upotreba sredstava Unije i za građane Unije i za partnerske zemlje te kako bi se ujedno maksimalno povećala dostupna sredstva Unije za intervencije u okviru njezina vanjskog djelovanja.

(*) Uredba iz dokumenta ST 12568/20 [2018/0245 (NLE)].

⁽²⁹⁾ Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ (SL L 141, 5.6.2015., str. 73).

⁽³⁰⁾ SL L 1, 3.1.1994., str. 3.

- (73) Izgradnju kapaciteta vojnih aktera u trećim zemljama trebalo bi provoditi u okviru politike razvojne suradnje Unije ako se tom izgradnjom kapaciteta uglavnom nastoje ostvariti ciljevi u području razvoja, odnosno u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP) Unije ako se njome uglavnom nastoje ostvariti ciljevi u području mira i sigurnosti, u skladu s člankom 40. UEU-a. Ovom Uredbom poštuju se primjena postupaka i opseg ovlasti institucija u okviru politike razvojne suradnje Unije i ZVSP-a Unije.
- (74) Djelovanja u okviru Instrumenta koja uključuju nabavu ili financiranje opreme, usluga ili tehnologije trebala bi biti u skladu s relevantnim odredbama Unije te nacionalnim i međunarodnim odredbama, a posebno s pravilima utvrđenima u Zajedničkom stajalištu Vijeća 2008/944/ZVSP⁽³¹⁾, s Unijinim mjerama ograničavanja, kao i s Uredbom (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća⁽³²⁾ (*). Procjenama rizika koje Komisija provodi na temelju Instrumenta ne dovodi se u pitanje procjena zahtjeva država članica za izdavanje dozvola za izvoz. Svaka država članica trebala bi procijeniti zahtjeve za izdavanje dozvola za izvoz koji su joj podneseni, uključujući one koji se odnose na prijenose između vlada, za proizvode sa Zajedničkog popisa robe vojne namjene EU-a, na pojedinačnoj osnovi i u skladu s kriterijima utvrđenima u Zajedničkom stajalištu 2008/944/ZVSP. U skladu s Uredbom (EU) 2019/125 Europskog parlamenta i Vijeća⁽³³⁾ takvim se djelovanjima ne bi trebala financirati nabava nikakve opreme koja bi se mogla koristiti za mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje.
- (75) Odlukom o prekomorskom pridruživanju, uključujući Grenland utvrđuje se financijska omotnica za pridruživanje prekomorskih zemalja i područja Uniji. Ta financijska omotnica glavni je izvor financiranja za prekomorske zemlje i područja. Na temelju Odluke o prekomorskom pridruživanju, uključujući Grenland osobe i subjekti s boravištem odnosno poslovnim nastanom u prekomorskim zemljama i područjima trebali bi biti prihvatljivi za financiranje na temelju te odluke, podložno pravilima i ciljevima te mogućem režimu koji se primjenjuje na državu članicu s kojom su relevantna prekomorska zemlja ili relevantno prekomorsko područje povezani. Štoviše, trebalo bi poticati suradnju u područjima od zajedničkog interesa između partnerskih zemalja i prekomorskih zemalja i područja te najudaljenijih regija Unije iz članka 349. UFEU-a.
- (76) Kako bi se povećalo preuzimanje odgovornosti partnerskih zemalja u pogledu njihovih razvojnih procesa i održivosti vanjske pomoći, Unija bi, prema potrebi, trebala promicati upotrebu institucija, kapaciteta, stručnosti te sustava i postupaka partnerskih zemalja za sve aspekte projektnog ciklusa za suradnju, istodobno osiguravajući potpunu uključenost lokalnih vlasti i civilnog društva. Unija bi potencijalnim korisnicima financiranja sredstvima Unije trebala staviti na raspolaganje informacije i osposobljavanje o tome kako se prijaviti za financiranje sredstvima Unije.
- (77) Komunikacija potiče demokratsku raspravu, jača institucijsku kontrolu i nadzor nad financiranjem sredstvima Unije te doprinosi jačanju vjerodostojnosti Unije. Unija i korisnici financiranja sredstvima Unije trebali bi povećati vidljivost djelovanja Unije i na odgovarajući način komunicirati o dodanoj vrijednosti potpore Unije. U tom pogledu, u skladu s Financijskom uredbom, sporazumi sklopljeni s primateljima financiranja sredstvima Unije trebali bi sadržavati obveze kojima se osigurava odgovarajuća vidljivost, a Komisija bi trebala djelovati na odgovarajući i pravodoban način kada se te obveze ne ispunе.
- (78) Godišnji ili višegodišnji akcijski planovi i mjere koji se navode u ovoj Uredbi trebali bi predstavljati programe rada u skladu s Financijskom uredbom. Godišnji ili višegodišnji akcijski planovi trebali bi se sastojati od skupa mjera objedinjenih u jedan dokument.

⁽³¹⁾ Zajedničko stajalište Vijeća 2008/944/ZVSP od 8. prosinca 2008. o definiranju zajedničkih pravila kojima se uređuje kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme (SL L 335, 13.12.2008., str. 99.).

⁽³²⁾ Uredba (EU) 2021/... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnomo namjenom (SL L ...).

(*) Uredba iz dokumenta PE-CONS 54/20 [2016/0295 (COD)].

⁽³³⁾ Uredba (EU) 2019/125 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. siječnja 2019. o trgovini određenom robom koja bi se mogla koristiti za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje (SL L 30, 31.1.2019., str. 1.).

- (79) U skladu s Financijskom uredbom, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁴⁾ i uredbama Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 ⁽³⁵⁾, (Euratom, EZ) br. 2185/96 ⁽³⁶⁾ i (EU) 2017/1939 ⁽³⁷⁾ financijski interesi Unije trebaju biti zaštićeni razmjernim mjerama, među ostalim mjerama koje se odnose na sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i ispitivanje nepravilnosti, uključujući prijevare, na povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, na izricanje administrativnih sankcija. Osobito, u skladu s uredbama (Euratom, EZ) br. 2185/96 i (EU, Euratom) br. 883/2013 Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) ovlašten je provoditi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijave, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, koje utječu na financijske interese Unije. Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) ovlašten je, u skladu s Uredbom (EU) 2017/1939, provoditi istrage i kazneni progon kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, kako su predviđena u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁸⁾.

U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili svaki subjekt koji prima sredstva Unije treba u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti potrebna prava i potreban pristup Komisiji, OLAF-u, Revizorskom sudu i, u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, EPPO-u, te osigurati da svaka treća strana koja je uključena u izvršenje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava. Sporazumi s trećim zemljama i područjima i s međunarodnim organizacijama te bilo koji ugovor ili sporazum koji proizlazi iz provedbe Instrumenta stoga bi trebali sadržavati odredbe kojima se Komisiju, Europski revizorski sud i OLAF izričito ovlašćuje za provedbu takvih revizija, provjera i inspekcija na terenu u skladu s njihovim nadležnostima i kojima se osigurava da svaka treća strana koja je uključena u izvršenje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.

- (80) Instrumentom bi se trebalo doprinijeti međunarodnoj borbi protiv poreznih prijevara, utaje poreza, prijevara, korupcije i pranja novca.
- (81) Kako bi se dopunili ili izmijenili elementi ove Uredbe koji nisu ključni, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s izmjenom iznosa djelovanja za izgradnju kapaciteta vojnih aktera kao potpore razvoju i sigurnosti za razvoj, maksimalnog iznosa za Jamstvo za vanjsko djelovanje utvrđenog, stopa rezervacija i maksimalnog iznosa rezervacija za Jamstvo za vanjsko djelovanje, područja suradnje i područja intervencije navedenih u prilogima II., III. i IV., prioritarnih područja za operacije iz fonda EFOR+ navedenih u Prilogu V. te pokazatelja iz Priloga VI., kao i u vezi s dopunom ove Uredbe specifičnim ciljevima i prioritarnim područjima suradnje utemeljenima na područjima suradnje za geografske programe iz Priloga II., što obuhvaća određivanje prioriteta po podregijama, tematske ciljeve i okvirne dodjele financijskih sredstava za određene podregije, te u vezi s dopunom ove Uredbe odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona s relevantnim dionicima kao što su civilno društvo i stručnjaci, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ⁽³⁹⁾ Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (82) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu relevantnih odredaba ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁴⁾ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1.).

⁽³⁵⁾ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1.).

⁽³⁶⁾ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijave i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996., str. 2.).

⁽³⁷⁾ Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO“) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.).

⁽³⁸⁾ Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijave počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29.).

⁽³⁹⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

⁽⁴⁰⁾ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

- (83) Na temelju stavaka 22. i 23. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. trebalo bi provesti evaluaciju Instrumenta na temelju informacija prikupljenih u skladu sa specifičnim zahtjevima u pogledu praćenja, izbjegavajući pritom administrativno opterećenje, osobito za države članice, i prekomjerne propise. Prema potrebi, ti zahtjevi trebali bi uključivati mjerljive pokazatelje kao temelj za evaluaciju učinaka Instrumenta u praksi.
- (84) Upućivanja na instrumente Unije za vanjsku pomoć iz članka 9. Odluke Vijeća 2010/427/EU ⁽⁴¹⁾, koju ova Uredba zamjenjuje, trebalo bi tumačiti kao upućivanja na ovu Uredbu. Komisija bi trebala osigurati da se ova Uredba provodi u skladu s ulogom Europske službe za vanjsko djelovanje kako je predviđena u toj odluci.
- (85) Djelovanja i mjere kako su predviđeni ovom Uredbom trebali bi, kada je to potrebno, nadopunjavati i poštovati mjere koje Unija donese u svrhu ostvarenja ciljeva ZVSP-a u okviru glave V. poglavlja 2. UEU-a i mjere donesene u okviru dijela petog glave IV. UFEU-a te bi trebali biti usklađeni s njima.
- (86) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (87) Odluku br. 466/2014/EU trebalo bi izmijeniti i staviti izvan snage, a uredbe (EU) 2017/1601 i (EZ, Euratom) br. 480/2009 trebalo bi staviti izvan snage.
- (88) Kako bi se osigurao kontinuitet pružanja potpore u relevantnom području politike i omogućila provedba od početka VFO-a za razdoblje 2021. – 2027., ova bi Uredba trebala hitno stupiti na snagu te bi se trebala primjenjivati s retroaktivnim učinkom od 1. siječnja 2021.,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

GLAVA I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

Ovom se Uredbom uspostavlja Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa („Instrument“), uključujući Europski fond za održivi razvoj plus („EFOR+“) i Jamstvo za vanjsko djelovanje, za VFO za razdoblje 2021. – 2027.

Njome se utvrđuju ciljevi Instrumenta, proračun za razdoblje od 2021. do 2027., oblici financiranja sredstvima Unije i pravila za pružanje tog financiranja.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „okvirni program za pojedinu zemlju“ znači okvirni program koji obuhvaća jednu zemlju;
2. „okvirni program za više zemalja“ znači okvirni program koji obuhvaća više od jedne zemlje;
3. „okvirni regionalni program“ znači okvirni program za više zemalja koji obuhvaća više trećih zemalja unutar istog geografskog područja, kako je utvrđeno u članku 4. stavku 2.;
4. „okvirni transregionalni program“ znači okvirni program za više zemalja koji obuhvaća više trećih zemalja iz različitih geografskih područja, kako su utvrđena u članku 4. stavku 2.;
5. „prekogranična suradnja“ znači suradnja između jedne ili više država članica i jedne ili više trećih zemalja i područja duž vanjskih susjednih kopnenih i morskih granica Unije, a smatra se da obuhvaća i transnacionalnu suradnju na većim transnacionalnim područjima ili oko morskih bazena te međuregionalnu suradnju kako je utvrđeno u uredbi Europskog parlamenta i Vijeća o posebnim odredbama za cilj „Europska teritorijalna suradnja“ (Interreg) koji se podupire iz Europskog fonda za regionalni razvoj i iz instrumenata za financiranje vanjskog djelovanja („Uredba Interreg“);

⁽⁴¹⁾ Odluka Vijeća 2010/427/EU od 26. srpnja 2010. o uspostavi organizacije i funkcioniranju Europske službe za vanjsko djelovanje (SL L 201, 3.8.2010., str. 30.).

6. „pravni subjekt” znači fizička osoba, ili pravna osoba osnovana i priznata kao takva u okviru prava Unije, nacionalnog prava ili međunarodnog prava, koja ima pravnu osobnost i sposobnost djelovati u svoje ime, izvršavati prava i podlijevati obvezama, ili subjekt koji nema pravnu osobnost kako je naveden u članku 197. stavku 2. točki (c) Financijske uredbe;
7. „organizacija civilnog društva” znači širok raspon aktera s višestrukim ulogama i mandatima, koji se s vremenom mogu promijeniti i mogu se razlikovati među institucijama i zemljama, a uključuje sve nedržavne, neprofitne, neovisne i nenasilne strukture putem kojih se ljudi organiziraju radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva i ideala, među ostalim političkih, kulturnih, vjerskih, okolišnih, društvenih ili gospodarskih, te koje djeluju na lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj ili međunarodnoj razini i obuhvaćaju urbane i ruralne, formalne i neformalne organizacije;
8. „lokalno tijelo” obuhvaća javne institucije s pravnom osobnošću, koje su sastavni dio državnog ustroja, ispod razine središnje vlasti, kao što su sela, općine, okrugi, županije, pokrajine ili regije, i koje su odgovorne građanima, a obično se sastoje od savjetodavnog tijela ili tijela za oblikovanje politika, poput vijeća ili skupštine, te izvršnog tijela, kao što je gradonačelnik ili drugi izvršni službenik, koja su izravno ili neizravno izabrana ili odabrana na lokalnoj razini;
9. „investicijsko područje” znači ciljano područje za potporu iz Jamstva za vanjsko djelovanje u okviru fonda EFOR+ portfeljima ulaganja u određenim regijama, zemljama ili sektorima;
10. „dodatnost” znači načelo utemeljeno na članku 209. stavku 2. Financijske uredbe, u skladu s kojim, u kontekstu ove Uredbe i Uredbe IPA III, potpora iz Jamstva za vanjsko djelovanje u okviru fonda EFOR+ doprinosi održivom razvoju s pomoću operacija koje se ne bi mogle provesti bez tog jamstva ili kojima se postižu pozitivni rezultati koji nadilaze ono što bi se moglo postići bez njega. Načelo dodatnosti također znači da se operacijama koje se podupiru Jamstvom za vanjsko djelovanje okuplja financiranje iz privatnog sektora i uklanjaju tržišni nedostaci ili investicijske situacije koje nisu optimalne te poboljšava kvaliteta, održivost, učinak ili opseg nekog ulaganja. Tim se načelom osigurava i da operacije Jamstva za vanjsko djelovanje ne zamjenjuju potporu države članice, privatno financiranje ili drugu financijsku intervenciju Unije ili međunarodnu financijsku intervenciju te se izbjegava istiskivanje drugih javnih ili privatnih ulaganja, osim u propisno opravdanim slučajevima u skladu s ciljevima i načelima Instrumenta. Projekti koji se podupiru Jamstvom za vanjsko djelovanje u pravilu imaju viši profil rizičnosti od portfelja ulaganja koje prihvatljivi partneri podupiru na temelju svojih uobičajenih investicijskih politika bez Jamstva za vanjsko djelovanje;
11. „operacija s državnim partnerima i nekomercijalnim podržavnim partnerima” znači svaka operacija u kojoj je partner izravno država ili javni subjekt koji je u potpunosti osiguran izričitim jamstvom države jer nema pravnu sposobnost ili financijsku samostalnost ili sposobnost iskorištavanja potrebnog izravnog financiranja;
12. „operacija s komercijalnim podržavnim partnerima” znači svaka operacija u kojoj je partner javni subjekt koji nije osiguran izričitim jamstvom države i koji ima financijsku i pravnu sposobnost pozajmljivanja na vlastiti rizik;
13. „doprinositelj” znači međunarodna financijska institucija, država članica ili javna ustanova države članice, državna agencija ili drugi javni ili privatni subjekt koji doprinosi zajedničkom fondu za rezervacije;
14. „partnerska zemlja” znači zemlja ili područje koji mogu iskoristiti potporu Unije u okviru Instrumenta na temelju članka 4.

Za potrebe ove Uredbe, kada se upućuje na ljudska prava, podrazumijeva se da su time obuhvaćene i temeljne slobode.

Članak 3.

Ciljevi Instrumenta

1. Opći ciljevi Instrumenta su:
 - (a) očuvanje i promicanje vrijednosti, načela i temeljnih interesa Unije diljem svijeta kako bi se postigli ciljevi i ostvarila načela vanjskog djelovanja Unije, kako je utvrđeno u članku 3. stavku 5. te člancima 8. i 21. UEU-a, čime se doprinosi smanjenju, a dugoročno i iskorjenjivanju siromaštva, konsolidaciji, podupiranju i promicanju demokracije, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, održivom razvoju i borbi protiv klimatskih promjena te rješavanju problema nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja, među ostalim otklanjanju njihovih temeljnih uzroka;

- (b) doprinos promicanju multilateralizma, te ispunjenju međunarodnih obveza i ciljeva na koje je Unija pristala, a osobito ciljeva održivog razvoja, Programa 2030. i Pariškog sporazuma;
- (c) promicanje snažnijih partnerstava s trećim zemljama, među ostalim sa zemljama obuhvaćenima europskom politikom susjedstva, na temelju zajedničkih interesa i preuzimanja odgovornosti s ciljem poticanja stabilizacije i dobrog upravljanja te izgradnje otpornosti.

2. Specifični ciljevi Instrumenta su:

- (a) potpora i poticanje dijaloga i suradnje s trećim zemljama i regijama u susjedstvu, supsaharskoj Africi, Aziji i na Pacifiku, te Sjevernoj i Južnoj Americi i na Karibima;
- (b) razvoj posebnih ojačanih partnerstava i pojačane političke suradnje sa zemljama obuhvaćenima europskom politikom susjedstva, utemeljenih na suradnji, miru i stabilnosti te zajedničkoj predanosti univerzalnim vrijednostima demokracije, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava te usmjerenih na duboku i održivu demokraciju, progresivnu socioekonomsku integraciju i međuljudske kontakte;
- (c) na globalnoj razini:
 - i. zaštita, promicanje i unapređenje demokracije, vladavine prava, što obuhvaća mehanizme odgovornosti, te ljudskih prava, uključujući rodnu ravnopravnost, i zaštita boraca za ljudska prava, među ostalim onih u najtežim okolnostima i hitnim situacijama;
 - ii. potpora organizacijama civilnog društva;
 - iii. pospješivanje stabilnosti i mira te sprečavanje sukoba, čime se doprinosi zaštiti civila; i
 - iv. odgovaranje na druge globalne izazove, kao što su klimatske promjene, zaštita bioraznolikosti i okoliša te migracije i mobilnost;
- (d) brzo odgovaranje na:
 - i. krizne situacije, nestabilnosti i sukobe, uključujući one izazvane migracijskim tokovima i prisilnim raseljavanjem, te na hibridne prijetnje;
 - ii. izazove u pogledu otpornosti, uključujući prirodne katastrofe i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem, te povezivanje humanitarne pomoći i razvojnog djelovanja; i
 - iii. Unijine potrebe i prioritete u području vanjske politike.

3. Postizanje ciljeva iz stavaka 1. i 2. ovog članka mjeri se s pomoću relevantnih pokazatelja koji se navode u članku 41.

4. Najmanje 93 % rashoda u okviru Instrumenta mora ispunjavati kriterije za službenu razvojnu pomoć, koje je uspostavio Odbor za razvojnu pomoć OECD-a, time doprinoseći zajedničkim obvezama u pogledu službene razvojne pomoći, među ostalim u vezi s najmanje razvijenim zemljama. U obzir se uzimaju specifičnosti rashoda povezanih s partnerskim zemljama i područjima navedenima u Prilogu I.

Članak 4.

Područje primjene i struktura

1. Financiranje sredstvima Unije u okviru Instrumenta provodi se putem:
- (a) geografskih programa;
 - (b) tematskih programa;
 - (c) djelovanja za brzi odgovor.
2. Geografski programi obuhvaćaju suradnju s jednom i više zemalja na sljedećim područjima:
- (a) u susjedstvu;
 - (b) u supsaharskoj Africi;

(c) u Aziji i na Pacifiku;

(d) u Sjevernoj i Južnoj Americi i na Karibima.

Geografski programi mogu obuhvaćati sve treće zemlje, osim kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja kako su definirane u Uredbi (EU) 2021/... (*) te prekomorskih zemalja i područja.

Mogu se uspostaviti i geografski programi kontinentalnog ili transregionalnog područja primjene, osobito panafrički program koji bi obuhvatio afričke zemlje iz prvog podstavka točaka (a) i (b) te program koji bi obuhvatio afričke, karipske i pacifičke zemlje iz prvog podstavka točaka (b), (c) i (d).

Geografski programi za područje susjedstva mogu obuhvaćati bilo koju zemlju ili područje navedene u Prilogu I.

Kako bi se ostvarili ciljevi Instrumenta, geografski programi temelje se na područjima suradnje utvrđenima u Prilogu II.

3. Tematski programi obuhvaćaju djelovanja povezana s ostvarivanjem ciljeva održivog razvoja na globalnoj razini, u sljedećim područjima:

(a) „Ljudska prava i demokracija“;

(b) „Organizacije civilnog društva“;

(c) „Mir, stabilnost i sprečavanje sukoba“;

(d) „Globalni izazovi“.

Tematski programi mogu obuhvaćati sve treće zemlje te prekomorske zemlje i područja.

Kako bi se ostvarili ciljevi Instrumenta, tematski programi temelje se na područjima intervencije utvrđenima u Prilogu III.

4. Djelovanja za brzi odgovor omogućuju rano djelovanje radi:

(a) doprinosa miru, stabilnosti i sprečavanju sukoba u hitnim situacijama, krizama u nastajanju te kriznim i postkriznim situacijama, među ostalim u onima izazvanim migracijskim tokovima i prisilnim raseljavanjem;

(b) doprinosa jačanju otpornosti država, društava, zajednica i pojedinaca, povezivanju humanitarne pomoći i razvojnog djelovanja te, prema potrebi, izgradnji mira;

(c) odgovaranja na Unijine potrebe i prioritete u području vanjske politike.

Djelovanja za brzi odgovor mogu obuhvaćati sve treće zemlje te prekomorske zemlje i područja.

Kako bi se ostvarili ciljevi Instrumenta, djelovanja za brzi odgovor temelje se na područjima intervencije utvrđenima u Prilogu IV.

5. Djelovanja u okviru Instrumenta provode se ponajprije putem geografskih programa.

Djelovanja koja se provode putem tematskih programa dopunjuju djelovanja financirana u okviru geografskih programa te se njima podupiru globalne i transregionalne inicijative usmjerene na postizanje međunarodno dogovorenih ciljeva, posebno ciljeva održivog razvoja i Pariškog sporazuma, kao i na zaštitu globalnih javnih dobara ili suočavanje s globalnim izazovima. Djelovanja provedena putem tematskih programa mogu se provoditi i:

(a) kada ne postoji geografski program;

(b) kada je geografski program suspendiran;

(c) kada nema sporazuma o djelovanju s odgovarajućom partnerskom zemljom; ili

(d) kada djelovanje nije moguće primjereno provesti u okviru geografskih programa.

Djelovanja za brzi odgovor dopunjuju geografske i tematske programe. Djelovanja za brzi odgovor osmišljavaju se i provode kako bi se, prema potrebi, omogućio njihov kontinuitet u okviru geografskih ili tematskih programa.

6. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 44. radi izmjene priloga II., III. i IV.

(*) Uredba iz dokumenta ... [2018/0247 (COD)].

7. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranog akta u skladu s člankom 44. do 31. prosinca 2021. radi dopune ove Uredbe odredbama kojima se utvrđuju:

- (a) specifični ciljevi i prioritetna područja suradnje utemeljena na područjima suradnje za geografske programe iz Priloga II., što obuhvaća određivanje prioriteta, za sljedeće podregije: južno susjedstvo, istočno susjedstvo, zapadnu Afriku, istočnu i srednju Afriku, južnu Afriku i Indijski ocean, Bliski istok, središnju Aziju, južnu Aziju, sjevernu i jugoistočnu Aziju, Pacifik, Sjevernu i Južnu Ameriku i Karibe;
- (b) okvirni tematski ciljevi za geografski stup; i
- (c) okvirne dodjele financijskih sredstava za podregije zapadna Afrika, istočna i srednja Afrika, južna Afrika i Indijski ocean.

Delegirani akt iz prvog podstavka ovog stavka preispituje se u okviru evaluacije u sredini programskog razdoblja iz članka 42. stavka 2.

Članak 5.

Dosljednost, koherentnost, sinergije i komplementarnost

1. Pri provedbi Instrumenta osiguravaju se dosljednost, koherentnost, sinergije i komplementarnost sa svim područjima vanjskog djelovanja Unije, među ostalim s drugim instrumentima za financiranje vanjskog djelovanja, te s drugim relevantnim politikama i programima Unije, kao i koherentnost politika radi razvoja.

U tu svrhu Unija uzima u obzir učinak svih unutarnjih i vanjskih politika na održivi razvoj i nastoji promicati povećane sinergije i komplementarnosti, posebno s trgovinskom politikom, gospodarskom suradnjom i drugom sektorskom suradnjom.

2. Djelovanja obuhvaćena područjem primjene Uredbe (EZ) br. 1257/96 ne financiraju se u okviru Instrumenta.

3. Za djelovanje za koje je primljen doprinos na temelju Instrumenta može se, prema potrebi, primiti doprinos i iz drugog programa Unije, pod uvjetom da se doprinosima ne pokrivaju isti troškovi. Instrumentom se može doprinijeti i mjerama uspostavljenima u okviru drugih programa Unije, uz uvjet da se tim doprinosima ne pokrivaju isti troškovi. Na odgovarajući doprinos djelovanju primjenjuju se pravila relevantnog programa Unije. Kumulativno financiranje ne smije premašiti ukupne prihvatljive troškove djelovanja. Potpora iz različitih programa Unije može se izračunati razmjerno u skladu s dokumentima u kojima su utvrđeni uvjeti za potporu.

Članak 6.

Proračun

1. Financijska omotnica za provedbu Instrumenta za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2027. iznosi 79 462 000 000 EUR u tekućim cijenama.

2. Financijska omotnica iz stavka 1. raspodjeljuje se kako slijedi:

(a) 60 388 000 000 EUR za geografske programe:

- susjedstvo: najmanje 19 323 000 000 EUR,
- supsaharska Afrika: najmanje 29 181 000 000 EUR,
- Azija i Pacifik: 8 489 000 000 EUR,
- Sjeverna i Južna Amerika i Karibi: 3 395 000 000 EUR;

(b) 6 358 000 000 EUR za tematske programe:

- „Ljudska prava i demokracija”: 1 362 000 000 EUR,
- „Organizacije civilnog društva”: 1 362 000 000 EUR,
- „Mir, stabilnost i sprečavanje sukoba”: 908 000 000 EUR,
- „Globalni izazovi”: 2 726 000 000 EUR;

(c) 3 182 000 000 EUR za djelovanja za brzi odgovor.

3. U skladu s člankom 17., iznosi navedeni u stavku 2. točkama (a), (b) i (c) ovog članka uvećavaju se za rezervu za nove izazove i prioritete koja iznosi 9 534 000 000 EUR.

4. Financijska omotnica iz stavka 2. točke (a) odgovara iznosu od najmanje 75 % financijske omotnice iz stavka 1.
5. Djelovanja iz članka 9. financiraju se do iznosa od 270 000 000 EUR. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 44. radi izmjene tog iznosa.

Članak 7.

Okvir politika

Sporazumi o pridruživanju, sporazumi o partnerstvu i suradnji, multilateralni sporazumi kojih je Unija stranka i drugi sporazumi kojima se uspostavlja pravno obvezujući odnos između Unije i partnerskih zemalja, kao i zaključci Europskog vijeća, zaključci Vijeća, izjave sa sastanaka na vrhu ili zaključci sa sastanaka s partnerskim zemljama na razini šefova država ili vlada ili na ministarskoj razini, rezolucije Europskog parlamenta te komunikacije Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku („Visoki predstavnik”) tvore sveobuhvatni okvir politika za provedbu Instrumenta.

Članak 8.

Opća načela

1. Unija putem dijaloga i suradnje s partnerskim zemljama, regijama i civilnim društvom, među ostalim djelovanjem na međunarodnim forumima, nastoji promicati, razvijati i učvrstiti načela na kojima je utemeljena, odnosno demokraciju, dobro upravljanje, vladavinu prava, poštovanje ljudskih prava, uključujući njihovu univerzalnost i nedjeljivost, te temeljne slobode i poštovanje ljudskog dostojanstva, kao i načela ravnopravnosti i solidarnosti.
2. Instrument primjenjuje pristup utemeljen na pravima koji obuhvaća sva ljudska prava, bilo da je riječ o građanskim i političkim ili gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, kako bi se integrirala načela ljudskih prava, kako bi se nositelji prava, s naglaskom na siromašnijim, marginaliziranim i ranjivim pojedincima i skupinama, što obuhvaća i osobe s invaliditetom, poduprlo u ostvarenju njihovih prava te kako bi se partnerskim zemljama pomoglo u provedbi njihovih međunarodnih obveza u pogledu ljudskih prava. Taj pristup temelji se na načelima „ne zapostavi nikoga” te ravnopravnosti i nediskriminacije na bilo kojoj osnovi.
3. Instrumentom se promiču rodna ravnopravnost, prava žena i djevojčica te osnaživanje i nediskriminacija na bilo kojoj osnovi putem ciljanih i sveobuhvatnih djelovanja. Njime se posebna pozornost posvećuje i pravima djeteta i osnaživanju mladih.
4. Instrument se provodi potpuno u skladu s predanošću Unije promicanju, zaštiti i ostvarivanju svih ljudskih prava te potpunom i djelotvornoj provedbi Pekinške platforme za djelovanje i Programa djelovanja ICPD-a, kao i ishoda konferencija posvećenih njihovu preispitivanju, te i dalje zagovara spolno i reproduktivno zdravlje i prava u tom kontekstu. S obzirom na to, Instrumentom se podupire predanost Unije promicanju, zaštiti i ostvarivanju prava svakog pojedinca na potpunu kontrolu nad pitanjima povezanim s vlastitom spolnošću te spolnim i reproduktivnim zdravljem i prava da o njima odlučuje slobodno i odgovorno, bez diskriminacije, prisile i nasilja. Podupire se i potreba za univerzalnim pristupom kvalitetnim, cjenovno pristupačnim i sveobuhvatnim informacijama o spolnom i reproduktivnom zdravlju, obrazovanju o njemu, što uključuje sveobuhvatni spolni odgoj, te uslugama zdravstvene skrbi.
5. Unija podupire, prema potrebi, provedbu bilateralne, regionalne i multilateralne suradnje i dijaloga, sporazumâ o pridruživanju i trgovini, sporazumâ o partnerstvu te trostrane suradnje.

Kad je riječ o globalnim dobrima i izazovima, Unija promiče multilateralan pristup utemeljen na pravilima i vrijednostima te u tom smislu surađuje s državama članicama, partnerskim zemljama, međunarodnim organizacijama i drugim donatorima.

Unija promiče djelotvoran multilateralizam u poticanju suradnje s međunarodnim organizacijama i drugim donatorima.

U redovnom političkom dijalogu s partnerskim zemljama Unija uzima u obzir te razmatra njihove dosadašnje rezultate u provedbi dužnosti i obveza, što obuhvaća Program 2030., međunarodne konvencije o ljudskim pravima i druge konvencije, uključujući one o standardima nuklearne sigurnosti, međunarodne sporazume, osobito Pariški sporazum, i ugovorne odnose s Unijom, osobito sporazume o pridruživanju, sporazume o partnerstvu i suradnji kao i trgovinske sporazume.

6. Suradnja između Unije i država članica, s jedne strane, i partnerskih zemalja, s druge, temelji se na načelima djelotvornosti razvoja i promiče ta načela, ako je to primjenjivo, u svim modalitetima, a to su: preuzimanje odgovornosti partnerskih zemalja za razvojne prioritete, usmjerenost na rezultate, uključiva razvojna partnerstva, transparentnost i uzajamnu odgovornost. Unija promiče djelotvornu i učinkovitu mobilizaciju i upotrebu resursa.

U skladu s načelom uključivog partnerstva i transparentnosti, prema potrebi, Komisija osigurava provedbu savjetovanja s relevantnim dionicima iz partnerskih zemalja, uključujući organizacije civilnog društva i lokalna tijela, te osigurava da im se pruža pravodoban pristup relevantnim informacijama kako bi mogli biti prikladno uključeni i imati značajnu ulogu u osmišljavanju, provedbi i povezanim postupcima praćenja programâ. Komisija prema potrebi osigurava i pojačani dijalog s privatnim sektorom.

U skladu s načelom preuzimanja odgovornosti Komisija, prema potrebi, pri provedbi programâ prednost daje upotrebi institucija i sustava partnerskih zemalja.

7. Radi promicanja komplementarnosti i učinkovitosti svojeg djelovanja i inicijativa, Unija i države članice osiguravaju koordinaciju svojih politika i međusobno se redovito savjetuju o svojim programima pomoći, među ostalim u okviru međunarodnih organizacija i tijekom međunarodnih konferencija.

Unija i države članice koordiniraju svoje programe potpore radi povećanja djelotvornosti i učinkovitosti.

Unija potiče uključivost pri provedbi Instrumenta i suradnju s državama članicama, nastojeći maksimalno povećati dodanu vrijednost i uzimajući u obzir iskustvo i kapacitete, čime se jačaju zajednički interesi, vrijednosti i ciljevi. Unija potiče razmjenu najboljih praksi i znanja među tijelima i stručnjacima država članica.

8. Programima i djelovanjima u okviru Instrumenta u središte se postavljaju borba protiv klimatskih promjena, zaštita okoliša, ljudska prava, demokracija, rodna ravnopravnost i, ako je potrebno, smanjenje rizika od katastrofa te se u obzir uzima međupovezanost ciljeva održivog razvoja kako bi se promicala integrirana djelovanja kojima se na koherentan način mogu stvoriti posredne koristi i ispuniti višestruki ciljevi. Ti programi i djelovanja temelje se na sveobuhvatnoj multidisciplinarnoj analizi konteksta, kapaciteta, rizika i ranjivosti, uključuju pristup za ostvarivanje otpornosti i osjetljivi su na sukobe te u obzir uzimaju sprečavanje sukoba i izgradnju mira. Temelje se na načelima „ne nanosi štetu” i „ne zapostaviti nikoga”.

9. Instrumentom se promiče upotreba digitalizacije kao snažnog sredstva kojim se omogućuje održivi razvoj i uključivi rast.

10. S partnerima se nastoji postići koordiniraniji, holistički i strukturiran pristup migracijama, pri čemu se u obzir uzima važnost otklanjanja temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja. Njime se nastoje maksimalno povećati sinergije i uspostavljaju sveobuhvatna partnerstva, pri čemu se posebna pozornost posvećuje zemljama podrijetla i tranzita. Tim pristupom kombiniraju se svi odgovarajući alati i potrebna sredstva utjecaja u okviru fleksibilnog, poticajnog pristupa s mogućim promjenama u dodjeli sredstava povezanih s migracijama, ako je to primjereno s obzirom na kontekst te u skladu s programskim načelima Instrumenta. U obzir se uzima djelotvorna suradnja i provedba sporazuma i dijaloga Unije o migracijama. Ta djelovanja provode se uz potpuno poštovanje međunarodnog prava, uključujući međunarodno pravo ljudskih prava i pravo izbjeglica, te poštovanje nadležnosti Unije i nacionalnih nadležnosti. Djelotvornost tog pristupa ocjenjuje se jedanput godišnje ili prema potrebi. Djelovanja na temelju Instrumenta povezana s migracijama provode se kao potpora ciljevima migracijske politike Unije s pomoću fleksibilnog mehanizma financiranja.

11. Komisija osigurava da se djelovanja donesena u okviru Instrumenta u vezi s borbom protiv terorizma i organiziranog kriminala, kibersigurnošću i borbom protiv kiberkriminaliteta te izgradnjom kapaciteta vojnih aktera kao potpore razvoju i sigurnosti za razvoj provode u skladu s međunarodnim pravom, uključujući međunarodno pravo ljudskih prava i humanitarno pravo. U tu svrhu Komisija uspostavlja odgovarajući okvir za procjenu rizika i praćenje. Komisija unutar tog okvira razvija operativne smjernice kako bi osigurala da se pri osmišljavanju i provedbi tih djelovanja u obzir uzimaju ljudska prava.

Takva djelovanja temelje se na redovitoj i pouzdanoj analizi sukoba kako bi se osigurala osjetljivost na sukobe i proveo pristup reformi sigurnosnog sektora kojim se doprinosi demokratskom upravljanju, odgovornosti i ljudskoj sigurnosti, što obuhvaća koristi za lokalno stanovništvo. Te se mjere, prema potrebi, ugrađuju u kontekst dugoročnije pomoći usmjerene na reformu sigurnosnog sektora.

12. Komisija redovito obavještuje Europski parlament i Vijeće te, na inicijativu bilo koje od tih triju institucija, razmjenjuje mišljenja s njima, među ostalim o pristupu utemeljenom na poticajima kojim se odgovara na uspješnost u ključnim područjima, koji je naveden u članku 20. Europski parlament može održavati redovite razmjene mišljenja s Komisijom o svojim programima pomoći, u vezi s pitanjima kao što su izgradnja kapaciteta, što obuhvaća povezano posredovanje i dijalog, i promatranje izbora.
13. Komisija redovito razmjenjuje informacije s civilnim društvom.
14. Komisija prema potrebi izrađuje i slijedi okvire za upravljanje rizicima, što obuhvaća mjere za procjenu i ublažavanje rizika.
15. Sredstva Unije u okviru Instrumenta ne upotrebljavaju se za financiranje nabave oružja ili streljiva ni operacija koje imaju implikacije u području vojske ili obrane.

Članak 9.

Izgradnja kapaciteta vojnih aktera kao potpora razvoju i sigurnosti za razvoj

1. Kako bi se doprinijelo održivom razvoju, za što je potrebno postići stabilna, mirna i uključiva društva, pomoć Unije u okviru Instrumenta može se u izvanrednim okolnostima navedenima u stavku 3. upotrebljavati u kontekstu šire reforme sigurnosnog sektora ili za izgradnju kapaciteta vojnih aktera u partnerskim zemljama, radi provedbe razvojnih aktivnosti i aktivnosti sigurnosti za razvoj.
2. Pomoć na temelju ovog članka može osobito obuhvaćati osiguravanje programâ izgradnje kapaciteta kao potpore razvoju i sigurnosti za razvoj, što obuhvaća osposobljavanje, mentorstvo i savjetovanje, kao i isporuku opreme, unapređenje infrastrukture i pružanje usluga izravno povezanih s tom pomoći.
3. Pomoć na temelju ovog članka pruža se samo:
 - (a) ako se zahtjevi u pogledu odgovarajućeg postizanja ciljeva Unije u okviru Instrumenta ne mogu ispuniti uz pomoć nevojnih aktera te ako su funkcioniranje državnih institucija ili zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda ugroženi, a državne institucije ne mogu se nositi s tom ugrozom; i
 - (b) ako su dotična partnerska zemlja i Unija suglasne da su vojni akteri ključni za očuvanje, uspostavu ili ponovnu uspostavu uvjeta nužnih za održivi razvoj, među ostalim u krizama te u nestabilnim ili destabiliziranim kontekstima i situacijama.
4. Pomoć Unije na temelju ovog članka ne upotrebljava se za financiranje izgradnje kapaciteta vojnih aktera u druge svrhe osim za provedbu razvojnih aktivnosti i aktivnosti sigurnosti za razvoj. Pomoć Unije posebno se ne upotrebljava za financiranje bilo čega od sljedećeg:
 - (a) redovnih vojnih rashoda;
 - (b) nabave oružja i streljiva ili bilo koje druge opreme namijenjene primjeni smrtonosne sile;
 - (c) obuke koja je posebno namijenjena povećanju borbenih kapaciteta oružanih snaga.
5. Pri osmišljavanju i provedbi mjera na temelju ovog članka Komisija promiče preuzimanje odgovornosti partnerske zemlje. Komisija također razvija potrebne elemente i primjere dobre prakse koji su potrebni za osiguravanje srednjoročne i dugoročne održivosti i odgovornosti te promiče vladavinu prava i priznata načela međunarodnog prava.

GLAVA II.

PROVEDBA INSTRUMENTA

POGLAVLJE I.

Programiranje

Članak 10.

Područje primjene geografskih programa

1. Kako bi se ostvarili ciljevi Instrumenta, geografski programi sastavljaju se na temelju sljedećih područja suradnje:
 - (a) dobro upravljanje, demokracija, vladavina prava i ljudska prava, uključujući rodnu ravnopravnost;

- (b) iskorjenjivanje siromaštva, borba protiv nejednakosti i diskriminacije te promicanje ljudskog razvoja;
 - (c) migracije, prisilno raseljavanje i mobilnost;
 - (d) okoliš i klimatske promjene;
 - (e) uključiv i održiv gospodarski rast i pristojni uvjeti zaposlenja;
 - (f) mir, stabilnost i sprečavanje sukoba;
 - (g) partnerstvo.
2. Dodatne pojedinosti o svakom od područja suradnje iz stavka 1. navedene su u Prilogu II.

Članak 11.

Područje primjene tematskih programa

1. Kako bi se ostvarili ciljevi Instrumenta, tematski programi obuhvaćaju sljedeća područja intervencije:
- (a) „Ljudska prava i demokracija“: promicanje
 - i. temeljnih vrijednosti demokracije;
 - ii. vladavine prava;
 - iii. univerzalnosti, nedjeljivosti i međuovisnosti ljudskih prava;
 - iv. poštovanja ljudskog dostojanstva;
 - v. načelâ nediskriminacije, jednakosti i solidarnosti;
 - vi. poštovanja načelâ Povelje UN-a i međunarodnog prava ljudskih prava;
 - (b) „Organizacije civilnog društva“:
 - i. uključivo, participativno, osnaženo i neovisno okružje civilnog društva i demokracije u partnerskim zemljama;
 - ii. uključiv i otvoren dijalog s akterima civilnog društva i među njima;
 - iii. osviještenost, razumijevanje, znanje i angažiranost europskih građana u vezi s pitanjima razvoja;
 - (c) „Mir, stabilnost i sprečavanje sukoba“:
 - i. pomoć za sprečavanje sukoba, izgradnju mira i pripravnost za krize;
 - ii. pomoć u odgovaranju na globalne i transregionalne prijetnje i prijetnje u nastajanju;
 - (d) „Globalni izazovi“:
 - i. zdravlje;
 - ii. obrazovanje;
 - iii. rodna ravnopravnost te osnaživanje žena i djevojčica;
 - iv. djeca i mladi;
 - v. migracije, prisilno raseljavanje i mobilnost;
 - vi. pristojan rad, socijalna zaštita, nejednakost i isključenost;
 - vii. kultura;
 - viii. osiguravanje zdravog okoliša i borba protiv klimatskih promjena;
 - ix. održiva energija;

- x. održiv i uključiv rast, pristojna radna mjesta i angažiranost privatnog sektora;
 - xi. sigurnost opskrbe hranom i ishrane;
 - xii. jačanje uloge lokalnih tijela vlasti kao aktera razvoja;
 - xiii. promicanje uključivih društava i višedioničkih inicijativa te dobrog gospodarskog upravljanja, što obuhvaća pravednu i uključivu mobilizaciju domaćih prihoda;
 - xiv. potpora procjenjivanju i dokumentiranju napretka u provedbi načelâ partnerstva i djelotvornosti.
2. Dodatne pojedinosti o svakom od područja suradnje iz stavka 1. navedene su u Prilogu III.

Članak 12.

Opći pristup programiranju

1. Suradnja i intervencije u okviru Instrumenta programiraju se, osim za djelovanja za brzi odgovor iz članka 4. stavka 4.
2. Na temelju članka 7. programiranje u okviru Instrument zasniva se na sljedećem:
 - (a) programski dokumenti daju koherentan okvir za suradnju između Unije i partnerskih zemalja ili regija, u skladu s općom svrhom i područjem primjene, ciljevima i načelima utvrđenima u ovoj Uredbi;
 - (b) pri sastavljanju programskih dokumenata za partnerske zemlje i regije u kriznoj ili postkriznoj situaciji ili stanju nestabilnosti i ranjivosti provodi se analiza sukoba kako bi se osigurala osjetljivost na sukobe te se u obzir uzimaju posebne potrebe i okolnosti dotičnih partnerskih zemalja ili regija i njihova stanovništva; kada su partnerske zemlje ili regije izravno uključene u kriznu ili postkriznu situaciju ili stanje nestabilnosti, ili su njima pogođene, poseban naglasak stavlja se na jačanje koordinacije među svim relevantnim akterima kako bi se podupro prijelaz iz izvanrednog stanja na održivi razvoj i stabilan mir, što obuhvaća sprečavanje nasilja;
 - (c) Unija i države članice osiguravaju uključiva međusobna savjetovanja u ranoj fazi i tijekom čitavog postupka programiranja kako bi se promicale koherentnost, komplementarnost i dosljednost njihovih aktivnosti suradnje; kod programiranja za pojedine zemlje prednost se daje zajedničkom programiranju, a njegova je provedba fleksibilna i uključiva te se pokreće na razini zemlje. U zajedničkom programiranju mogu sudjelovati i drugi relevantni donatori i akteri ako Unija i država članice to smatraju relevantnim; osim toga, Unija i države članice, kad god je to potrebno, nastoje poduprijeti partnerske zemlje putem zajedničke provedbe;
 - (d) Unija u ranoj fazi i tijekom čitavog postupka programiranja potiče redovit višedionički i uključiv dijalog s drugim donatorima i akterima, među ostalim s lokalnim tijelima, predstavnicima civilnog društva, zakladama i privatnim sektorom, ako je to potrebno, kako bi se olakšali njihovi doprinosi, prema potrebi, te osiguralo da imaju značajnu ulogu u programiranju;
 - (e) u okviru tematskih programa „Ljudska prava i demokracija” i „Organizacije civilnog društva” iz članka 4. stavka 3. točke (a) odnosno točke (b), pomoć se pruža neovisno o pristanku vlada i drugih javnih tijela dotičnih trećih zemalja; tim tematskim programima ponajprije se podupiru akteri civilnog društva na svim razinama, uzimajući u obzir oblike i načine izvršenja iz članka 27. stavka 3.

Europski parlament i Vijeće obavješćuju se o ishodu savjetovanja predviđenih u prvom podstavku točkama (c) i (d).

3. Programski dokumenti temelje se na rezultatima i uključuju, kad god je to moguće, jasne ciljne vrijednosti i pokazatelje. Pokazatelji se temelje, prema potrebi, na međunarodno dogovorenim ciljnim vrijednostima i pokazateljima, posebno onima za ciljeve održivog razvoja, kao i okvirima za rezultate na razini zemalja, kako bi se procijenio doprinos Unije rezultatima na razini ostvarenja, ishoda i učinka te kako bi se o tome izvijestilo.

Članak 13.**Načela programiranja geografskih programa**

1. Programiranje geografskih programa temelji se na sljedećim načelima:
 - (a) ne dovodeći u pitanje stavak 5., djelovanja se temelje, u mjeri u kojoj je to moguće, na ranom, kontinuiranom i uključivom dijalogu između Unije, država članica i dotičnih partnerskih zemalja, što obuhvaća nacionalna, regionalna i lokalna tijela, te uključuje organizacije civilnog društva, nacionalne, regionalne, i lokalne parlamente i druge dionike, kako bi se povećalo demokratsko preuzimanje odgovornosti za postupak i potaknula potpora nacionalnim i regionalnim strategijama;
 - (b) prema potrebi, programsko razdoblje sinkronizira se i usklađuje sa strateškim ciklusima partnerskih zemalja;
 - (c) programiranjem se mogu predvidjeti aktivnosti suradnje koje se financiraju iz različitih izvora utvrđenih u članku 6. stavku 2. i iz drugih programa Unije u skladu s njihovim temeljnim aktima.
2. Pri programiranju geografskih programa osigurava se konkretan i prilagođen okvir za suradnju na temelju:
 - (a) potreba partnera utvrđenih na temelju specifičnih kriterija, uzimajući u obzir stanovništvo, siromaštvo, nejednakost, ljudski razvoj, gospodarsku ranjivost i ugroženost okoliša, kao i otpornost države i društva te učinak dugotrajnih kriza i kriza koje se ponavljaju;
 - (b) kapaciteta i predanosti partnerâ u vezi s promicanjem zajedničkih vrijednosti, načela i interesa, među ostalim ljudskih prava, temeljnih sloboda, demokracije, vladavine prava, dobrog upravljanja, borbe protiv korupcije, otvorenog prostora za građansko djelovanje i rodne ravnopravnosti te u vezi s podupiranjem zajedničkih ciljeva i multilateralnih saveza i suradnje, međunarodnog sustava utemeljenog na pravilima i ostvarenja prioriteta Unije;
 - (c) preuzetih obveza partnerâ, među ostalim onih zajednički dogovorenih s Unijom, i rezultata partnerâ, koji se utvrđuju na temelju kriterija kao što su političke reforme, gospodarski i društveni razvoj, okolišna održivost i djelotvorno iskorištavanje pomoći, uzimajući u obzir posebnosti i stupanj razvoja partnerskih zemalja;
 - (d) potencijalnog učinka financiranja sredstvima Unije u partnerskim zemljama i regijama;
 - (e) kapaciteta partnera da mobiliziraju i djelotvorno iskoriste domaća sredstva te da pristupe financijskim sredstvima, kao i da transparentno upravljaju sredstvima, podupirući pritom nacionalne razvojne prioritete i njihovu apsorpcijsku sposobnost.
3. Zemlje kojima je pomoć najpotrebnija, posebno najmanje razvijene zemlje, zemlje s niskim dohotkom i zemlje u kriznoj ili postkriznoj situaciji te u stanju nestabilnosti i ranjivosti, uključujući male otočne države u razvoju i zemlje u razvoju koje nemaju izlaz na more, imaju prednost u postupku dodjele sredstava.
4. Osim toga, Unija uzima u obzir specifične izazove s kojima se suočavaju zemlje sa srednjim dohotkom te osobito zemlje koje više nisu u skupini zemalja s nižim dohotkom.
5. Suradnja s industrijaliziranim zemljama usmjerena je na promicanje interesa i vrijednosti Unije te zajedničkih interesa i vrijednosti, kao i zajednički dogovorenih ciljeva i multilateralizma.
6. Instrument doprinosi djelovanjima uspostavljenima u okviru Uredbe (EU) 2021/... (*). Na temelju ove Uredbe sastavlja se jedinstven programski dokument za razdoblje od sedam godina koji obuhvaća sredstva iz Uredbe IPA III. Uredba (EU) 2021/... (*) primjenjuje se na upotrebu tih sredstava.

Članak 14.**Programski dokumenti za geografske programe**

1. Geografski programi u okviru Instrumenta provode se u sklopu višegodišnjih okvirnih programa za pojedinu zemlju i za više zemalja.
2. Višegodišnjim okvirnim programima utvrđuju se prioriteta područja odabrana za financiranje od strane Unije, specifični ciljevi, očekivani rezultati, jasni i konkretni pokazatelji uspješnosti i indikativna financijska raspodjela, kako ukupno tako i po prioritonom području te, ako je primjenjivo, načini izvršenja.

(*) Uredba iz dokumenta PE-CONS 32/21 [2018/0191(COD)].

3. Višegodišnji okvirni programi temelje se na:
 - (a) nacionalnoj ili regionalnoj strategiji u obliku razvojnog plana ili sličnog dokumenta koji je Komisija prihvatila kao temelj za odgovarajući višegodišnji okvirni program, u trenutku donošenja potonjeg dokumenta;
 - (b) okvirnom dokumentu kojim se utvrđuje politika Unije prema dotičnom partneru ili dotičnim partnerima, uključujući zajednički dokument između Unije i država članica;
 - (c) zajedničkom dokumentu između Unije i dotičnog partnera ili dotičnih partnera u kojem se utvrđuju zajednički prioriteti i obveze.
4. Kako bi se povećao učinak zajedničke suradnje Unije, gdje je to moguće i potrebno, zajednički programski dokument zamjenjuje programske dokumente Unije i država članica. Tim se zajedničkim programskim dokumentom, međutim, zamjenjuje višegodišnji okvirni program Unije samo pod uvjetom da je potvrđen provedbenim aktom donesenim u skladu s člankom 16., da je u skladu s člancima 12. i 13., da sadržava elemente utvrđene u stavku 2. ovog članka i da se u njemu utvrđuje podjela zaduženja između Unije i država članica.

Članak 15.

Programski dokumenti za tematske programe

1. Tematski programi u okviru Instrumenta provode se u sklopu višegodišnjih okvirnih programa.
2. U višegodišnjim okvirnim programima za tematske programe utvrđuju se strategija Unije, prioriteti odabrani za financiranje od strane Unije, specifični ciljevi, očekivani rezultati, jasni i konkretni pokazatelji uspješnosti, međunarodna situacija i aktivnosti glavnih partnera za dotičnu temu.

Kada je to primjenjivo, utvrđuju se resursi i intervencijski prioriteti za sudjelovanje u globalnim inicijativama.

3. U višegodišnjim okvirnim programima za tematske programe utvrđuje se okvirna ukupna financijska raspodjela te raspodjela po području suradnje i prioritetu. Okvirna financijska raspodjela može se navesti u obliku raspona.

Članak 16.

Donošenje i izmjena višegodišnjih okvirnih programa

1. Komisija provedbenim aktima donosi višegodišnje okvirne programe iz članka 14. i 15. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 45. stavka 2. Taj se postupak primjenjuje i na revidiranje iz stavaka 3. i 4. ovog članka kojima se znatno mijenja sadržaj višegodišnjeg okvirnog programa.
2. Prilikom donošenja zajedničkih višegodišnjih programskih dokumenata navedenih u članku 14. odluka Komisije primjenjuje se samo na doprinos Unije zajedničkom višegodišnjem programskom dokumentu.
3. Višegodišnji okvirni programi za geografske programe revidiraju se nakon evaluacije u sredini programskog razdoblja iz članka 42. stavka 2. kao i na *ad hoc* osnovi, ako je to potrebno za njihovu djelotvornu provedbu, posebno ako je okvir politika iz članka 7. bitno izmijenjen ili nakon krizne ili postkrizne situacije.
4. Višegodišnji okvirni programi za tematske programe revidiraju se nakon evaluacije u sredini programskog razdoblja iz članka 42. stavka 2. kao i na *ad hoc* osnovi, ako je to potrebno za njihovu djelotvornu provedbu, posebno ako je okvir politika iz članka 7. bitno izmijenjen.
5. Zbog opravdanih krajnje hitnih razloga, poput kriza ili neposrednih prijetnji miru, demokraciji, vladavini prava, ljudskim pravima ili temeljnim slobodama, Komisija može provedbenim aktima izmijeniti višegodišnje okvirne programe navedene u člancima 14. i 15. ove Uredbe. Ti se provedbeni akti donose u skladu s hitnim postupkom iz članka 45. stavka 4.

Članak 17.

Rezerva za nove izazove i prioritete

1. Iznos iz članka 6. stavka 3. upotrebljava se ondje gdje je najpotrebniji i ako za to postoji propisno opravdan razlog, među ostalim:
 - (a) za osiguranje primjerenog odgovora Unije u slučaju nepredviđenih okolnosti;

- (b) za odgovaranje na nove potrebe ili izazove, poput onih na granicama Unije ili njezinih susjeda u vezi s krizama koje su posljedica prirodnih katastrofa ili katastrofa uzrokovanih ljudskim djelovanjem, nasilnim sukobom i postkriznim situacijama ili migracijskim pritiskom i prisilnim raseljavanjem;
 - (c) za promicanje novih inicijativa ili prioriteta pod vodstvom Unije odnosno međunarodnih inicijativa ili prioriteta.
2. O upotrebi tih sredstava odlučuje se u skladu s postupcima utvrđenima u člancima 16. i 25.

POGLAVLJE II.

Posebne odredbe za područje susjedstva

Članak 18.

Specifični ciljevi za područje susjedstva

U skladu s člancima 3. i 4. specifični ciljevi potpore Unije u okviru Instrumenta za područje susjedstva su:

- (a) promicanje bolje političke suradnje te jačanje i konsolidacija istinske i održive demokracije, stabilnosti, dobrog upravljanja, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava;
- (b) promicanje provedbe sporazuma o pridruživanju ili drugih postojećih i budućih sporazuma te zajednički dogovoreni planovi za pridruživanje i prioriteta partnerstava ili jednakovrijednih dokumenata, među ostalim institucijskom suradnjom i izgradnjom kapaciteta;
- (c) promicanje jačeg partnerstva s društvima između Unije i partnerskih zemalja te među partnerskim zemljama, među ostalim međuljudskim kontaktima, i širokog raspona aktivnosti s posebnim naglaskom na mladima;
- (d) jačanje regionalne i prekogranične suradnje, posebno u okviru Istočnog partnerstva, Unije za Mediteran, suradnje na razini europskog susjedstva, kao i regionalne suradnje na Crnom moru, Arktičke suradnje i sjeverne dimenzije, među ostalim u područjima energetike i sigurnosti;
- (e) postizanje postupnog uključivanja u unutarnje tržište Unije i poboljšane sektorske i međusektorske suradnje, uključujući približavanjem zakonodavstava i regulatornom konvergencijom s normama Unije i drugim relevantnim međunarodnim normama i standardima, te poboljšani pristup tržištu, uključujući putem dubokih i sveobuhvatnih područja slobodne trgovine te povezane izgradnje institucija i ulaganja;
- (f) jačanje partnerstava u vezi sa sigurnim migracijama i mobilnosti kojima se dobro upravlja i, kada je primjenjivo i pod uvjetom da su uspostavljeni uvjeti za sigurnu mobilnost kojom se dobro upravlja, podupiranje provedbe postojećih režima putovanja bez viza, u skladu s revidiranim mehanizmom suspenzije viza, dijalozima o liberalizaciji viznog režima te bilateralnim ili regionalnim sporazumima i dogovorima s trećim zemljama, uključujući partnerstva za mobilnost;
- (g) podupiranje izgradnje povjerenja i drugih mjera koje doprinose sigurnosti, sprečavanju i rješavanju sukoba, uključujući potporu pogođenom stanovništvu i obnovu.

Članak 19.

Programski dokumenti i kriteriji za raspodjelu

1. Za partnerske zemlje i područja navedene u Prilogu I. prioriteta područja za financiranje od strane Unije odabiru se uglavnom među onima koja su uvrštena u sporazume o pridruživanju, partnerstvu i suradnji, zajednički dogovorene programe za pridruživanje i prioritete partnerstava ili druge relevantne, postojeće i buduće, zajednički dogovorene dokumente iz članka 14. stavka 3. točke (c) između Unije i partnerskih zemalja u bilateralnim i multilateralnim formatima, uključujući, prema potrebi, u okviru Istočnog partnerstva i južne dimenzije europske politike susjedstva, u skladu sa specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 18. i područjima suradnje za geografske programe utvrđenima u Prilogu II.
2. Odstupajući od članka 13. stavaka 2. i 3., potpora Unije u okviru geografskih programa za područje susjedstva ima različite oblike i iznose, uzimajući u obzir:
- (a) potrebe partnerskih zemalja, primjenom pokazatelja o, primjerice, stanovništvu, nejednakostima i stupnju razvoja;
 - (b) predanost partnerskih zemalja provedbi zajednički dogovoreni ciljeva u vezi s političkom, gospodarskom, okolišnom i društvenom reformom te ostvareni napredak;

- (c) predanost partnerskih zemalja izgradnji istinske i održive demokracije, vladavine prava, dobrog upravljanja, ljudskih prava i borbe protiv korupcije te ostvareni napredak;
 - (d) partnerstvo partnerskih zemalja s Unijom, uključujući razinu ambicija u pogledu tog partnerstva;
 - (e) apsorpcijske sposobnosti partnerskih zemalja i potencijalni učinak potpore Unije u okviru Instrumenta.
3. Potpora Unije iz stavka 2. ovog članka odražava se u programskim dokumentima za geografske programe iz članka 14.

Članak 20.

Pristup koji se temelji na poticajima

1. Okvirni iznos od 10 % financijske omotnice utvrđene u članku 6. stavku 2. točki (a) prvoj alineji za dopunu okvirnim financijskim dodjelama za pojedine zemlje iz članka 14. dodjeljuje se partnerskim zemljama i područjima navedenima u Prilogu I. kao poticaj za provedbu reformi. O takvim dodjelama odlučuje se na temelju rezultata i napretka koji su ostvarile u pogledu demokracije, dobrog upravljanja i vladavine prava, što obuhvaća suradnju s civilnim društvom, ljudskih prava, uključujući rodnu ravnopravnost, suradnje u području migracija, gospodarskog upravljanja i reformi, a osobito zajednički dogovoreni reformi. Napredak partnerskih zemalja redovito se ocjenjuje, ponajprije u izvješćima o napretku koja obuhvaćaju kretanja u usporedbi s prethodnim godinama.
2. Stavak 1. ne primjenjuje na potporu civilnom društvu, sprečavanje sukoba i izgradnju mira, međuljudske kontakte, uključujući suradnju među lokalnim tijelima, potporu unapređenju ljudskih prava ni na mjere potpore povezane s krizom. U slučaju ozbiljnog ili trajnog narušavanja demokratskog poretka, ljudskih prava ili vladavine prava ili u slučaju povećanog rizika od sukoba, potpora za te mjere povećava se, ako je to moguće i primjereno.

Članak 21.

Okvirni programi za više zemalja

Okvirnim programima za više zemalja u području susjedstva pristupa se rješavanju izazova koji su zajednički svima ili većem broju partnerskih zemalja, na temelju prioriteta Istočnog partnerstva i južne dimenzije preispitane europske politike susjedstva i uzimajući u obzir aktivnosti koje se provode u kontekstu Unije za Mediteran, i regionalnu, transregionalnu i podregionalnu suradnju, ponajprije između barem dvije partnerske zemlje, među ostalim i u okviru Sjeverne dimenzije i regionalne suradnje Crnomorske sinergije.

Članak 22.

Prekogranična suradnja

1. Prekogranična suradnja, kako je definirana u članku 2. prvom stavku točki 5., obuhvaća suradnju duž vanjskih susjednih kopnenih i morskih granica, transnacionalnu suradnju na velikim transnacionalnim područjima ili oko morskih bazena te međuregionalnu suradnju.
2. Područje susjedstva doprinosi programima prekogranične suradnje navedenima u stavku 1. koji se sufinanciraju iz Europskog fonda za regionalni razvoj u okviru Uredbe Interreg. Do 5 % financijske omotnice za područje susjedstva okvirno se dodjeljuje za potporu tim programima.
3. Doprinosi programima prekogranične suradnje određuju se i upotrebljavaju u skladu s člankom 10. stavkom 3. Uredbe Interreg.
4. Stopa sufinanciranja sredstvima Unije ne premašuje 90 % prihvatljivih rashoda iz programa prekogranične suradnje.
5. Pretfinanciranje za programe prekogranične suradnje može premašiti postotak iz članka 51. Uredbe Interreg. Na zahtjev upravljačkog tijela stopa pretfinanciranja svake financijske godine može iznositi do 80 % godišnjih preuzetih obveza za dotični program.
6. Višegodišnji strateški dokument za prekograničnu suradnju, u kojem se utvrđuju elementi iz članka 14. stavka 2. ove Uredbe, donosi se u skladu s člankom 10. stavkom 1. Uredbe Interreg.

7. Ako se programi prekogranične suradnje obustavljaju u skladu s člankom 12. Uredbe Interreg, preostali iznos potpore iz financijske omotnice za obustavljeni program za područje susjedstva može se ponajprije iskoristiti za financiranje drugih programa prekogranične suradnje ili bilo kojih drugih aktivnosti u okviru te financijske omotnice, prema potrebi.

POGLAVLJE III.

Akcijski planovi, mjere i metode provedbe

Članak 23.

Akcijski planovi i mjere

1. Komisija donosi godišnje ili višegodišnje akcijske planove i mjere. Mjere mogu biti u obliku pojedinačnih mjera, posebnih mjera, mjere potpore ili mjera izvanredne pomoći. Akcijskim planovima i mjerama u obzir se uzima specifični kontekst te se za svako djelovanje određuju ciljevi, očekivani rezultati i glavne aktivnosti, načini izvršenja, praćenja i evaluacije te proračun i svi potporni rashodi povezani s time.
2. Akcijski planovi temelje se na programskim dokumentima, osim u slučajevima iz stavaka 5. i 6. Akcijski planovi pripremaju se na uključiv, transparentan i pravodoban način. Kad god je to potrebno, o akcijskim planovima raspravlja se zajednički s državama članicama u kontekstu bolje suradnje.
3. Prema potrebi, djelovanje se može donijeti u obliku pojedinačne mjere prije ili nakon donošenja akcijskih planova. Pojedinačne mjere temelje se na programskim dokumentima, osim u slučajevima iz stavka 3. i drugim propisno opravdanim slučajevima.
4. Ako se pojave nepredviđene potrebe ili okolnosti, a sredstva nije moguće dobiti iz primjerenijih izvora, Komisija može donijeti posebne mjere koje nisu predviđene programskim dokumentima.
5. Godišnji ili višegodišnji akcijski planovi i pojedinačne mjere mogu se upotrebljavati za provedbu djelovanja za brzi odgovor iz članka 4. stavka 4. točaka (b) i (c).
6. Komisija može donijeti mjere izvanredne pomoći za djelovanja za brzi odgovor, kako je navedeno u članku 4. stavku 4. točki (a).

Mjera izvanredne pomoći može trajati najviše 18 mjeseci i može se produljiti dva puta za dodatno razdoblje od najviše šest mjeseci, ukupno do najviše 30 mjeseci, u slučaju objektivnih i nepredviđenih prepreka njezinoj provedbi, pod uvjetom da ne dođe do povećanja financijskog iznosa mjere.

U slučaju dugotrajne krize i sukoba Komisija može donijeti drugu mjeru izvanredne pomoći u trajanju od najviše 18 mjeseci. U propisno opravdanim slučajevima mogu se donijeti dodatne mjere ako je kontinuitet djelovanja Unije nužan, a ne može osigurati na druge načine.

Članak 24.

Mjere potpore

1. Financiranje od strane Unije može pokrivati rashode za potporu provedbi Instrumenta te za postizanje njegovih ciljeva, što obuhvaća administrativnu potporu povezanu s aktivnostima pripreme, daljnjeg postupanja, praćenja, kontrole, revizije i evaluacije koje su potrebne za takvu provedbu, kao i rashode sjedišta i delegacija Unije u vezi s administrativnom i koordinacijskom potporom koja je potrebna za Instrument te u vezi s upravljanjem operacijama koje se financiraju u okviru Instrumenta, što obuhvaća informacijska i komunikacijska djelovanja te poslovne sustave informacijske tehnologije.
2. Ako rashodi za potporu nisu uključeni u akcijske planove ili mjere iz članka 23., Komisija donosi mjere potpore, ako je to primjenjivo. Financiranje od strane Unije u okviru mjera potpore može obuhvaćati:
 - (a) studije, sastanke, informiranje, podizanje svijesti, osposobljavanje, pripremu i razmjenu stečenih iskustava i najboljih praksi, aktivnosti objavljivanja i bilo koje druge administrativne rashode ili rashode tehničke pomoći nužne za programiranje djelovanja i upravljanje njime, što obuhvaća naknadu za vanjske stručnjake;

- (b) aktivnosti istraživanja i inovacija te studije o relevantnim pitanjima i širenje tako dobivenih podataka;
- (c) rashode povezane s informacijskim i komunikacijskim djelovanjima, uključujući razvoj komunikacijskih strategija i institucijsko priopćavanje, kao i vidljivost političkih prioriteta Unije.

Članak 25.

Donošenje akcijskih planova i mjera

1. Akcijski planovi i mjere donose se provedbenim aktima. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 45. stavka 2.
2. Postupak iz stavka 1. ne zahtijeva se za:
 - (a) pojedinačne mjere za koje financijska sredstva Unije ne premašuju 5 000 000 EUR;
 - (b) posebne mjere, mjere potpore i akcijske planove donesene kako bi se provela djelovanja za brzi odgovor za koje financijska sredstva Unije ne premašuju 10 000 000 EUR;
 - (c) mjere izvanredne pomoći iz članka 23. stavka 4. za koje financijska sredstva Unije ne premašuju 20 000 000 EUR;
 - (d) tehničke izmjene akcijskih planova i mjera, pod uvjetom da takve izmjene nemaju bitan utjecaj na ciljeve dotičnog akcijskog plana ili mjere, kao što su:
 - i. promjena načina izvršenja;
 - ii. produljenja razdoblja provedbe;
 - iii. preraspodjele sredstava među djelovanjima obuhvaćenim akcijskim planom;
 - iv. povećanja ili smanjenja proračuna akcijskih planova i mjera za najviše 20 % prvotnog proračuna, pod uvjetom da taj iznos ne premašuje 10 000 000 EUR.

Za višegodišnje akcijske planove i mjere pragovi navedeni u stavku 2. prvom podstavku točkama (a), (b) i (c) te točki (d) podtočki iv. primjenjuju se na godišnjoj osnovi.

Akcijski planovi i mjere doneseni u skladu s ovom stavkom, uz iznimku mjera izvanredne pomoći, i tehničke izmjene priopćuju se Europskom parlamentu i državama članicama putem relevantnog odbora iz članka 45. u roku od mjesec dana od njihova donošenja.

3. Prije donošenja ili produljenja mjera izvanredne pomoći čiji trošak ne premašuje 20 000 000 EUR, Komisija obavješćuje Europski parlament i Vijeće o njihovoj prirodi i ciljevima te o predviđenim financijskim iznosima. Komisija obavješćuje Europski parlament i Vijeće prije nego što bitno izmijeni već donesene mjere izvanredne pomoći. Komisija vodi računa o relevantnom pristupu politike pri planiranju i daljnjoj provedbi tih mjera, u interesu usklađenosti vanjskog djelovanja Unije.

4. Zbog opravdanih krajnje hitnih razloga, poput kriza, uključujući prirodne katastrofe ili katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem, ili neposrednih prijetnji demokraciji, vladavini prava, ljudskim pravima ili temeljnim slobodama, Komisija može donijeti akcijske planove i mjere ili izmjene postojećih akcijskih planova i mjera kao provedbene akte koji se odmah primjenjuju, u skladu s postupkom iz članka 45. stavka 4.

5. Na razini djelovanja poduzima se odgovarajuća analiza učinka na okoliš, koja obuhvaća analizu utjecaja na klimatske promjene i bioraznolikost, u skladu s primjenjivim zakonodavnim aktima Unije, među kojima su Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁴²⁾ te Direktiva Vijeća 85/337/EEZ⁽⁴³⁾, a uključuje, ako je primjenjivo, procjenu utjecaja na okoliš, uključujući utjecaj na klimatske promjene, ekosustave i bioraznolikost, za okolišno osjetljiva djelovanja, a posebno za veliku novu infrastrukturu.

⁽⁴²⁾ Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (kodifikacija) (SL L 26, 28.1.2012., str. 1.).

⁽⁴³⁾ Direktiva Vijeća 85/337/EEZ od 27. lipnja 1985. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL L 175, 5.7.1985., str. 40.).

Druge odgovarajuće *ex ante* procjene koje su razmjerne ciljevima i iznosima predviđenih djelovanja i mjera provode se kako bi se utvrdile moguće posljedice i rizici tih djelovanja i mjera u pogledu ljudskih prava, pristupa prirodnim resursima kao što su zemljište te socijalnih standarda, među ostalim u obliku procjena učinka za djelovanja i mjere velikih razmjera za koje se očekuje da će imati znatan utjecaj na ta područja.

Prema potrebi, pri provedbi sektorskih programa upotrebljavaju se strateške procjene utjecaja na okoliš, što obuhvaća utjecaj na klimatske promjene. Osiguravaju se sudjelovanje zainteresiranih dionika u procjenama utjecaja na okoliš te javni pristup rezultatima takvih procjena.

Članak 26.

Metode suradnje

1. Kao što je predviđeno Financijskom uredbom, Komisija izvršava financiranje u okviru Instrumenta izravno sama ili s pomoću delegacija Unije ili izvršnih agencija, ili neizravno s pomoću bilo kojeg od subjekata navedenih u članku 62. stavku 1. točki (c) te uredbe.
2. Financiranje u okviru Instrumenta može se osigurati i doprinosima međunarodnim, regionalnim ili nacionalnim fondovima, poput onih koje su uspostavili ili kojima upravljaju EIB, države članice, partnerske zemlje i regije, međunarodne organizacije odnosno drugi donatori.
3. Subjekti navedeni u članku 62. stavku 1. točki (c) Financijske uredbe i prihvatljivi partneri iz članka 35. stavku 4. ove Uredbe ispunjavaju svoje obveze izvješćivanja iz članka 155. Financijske uredbe na godišnjoj osnovi. Zahtjevi u pogledu izvješćivanja za bilo koji od tih subjekata utvrđeni su u okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu, sporazumu o doprinosu, sporazumu o proračunskim jamstvima ili sporazumu o financiranju.
4. Djelovanja koja se financiraju u okviru Instrumenta mogu se provoditi s pomoću usporednog ili zajedničkog sufinanciranja.
5. U slučaju usporednog sufinanciranja djelovanje se dijeli na više jasno određenih sastavnica, a svaku sastavnicu financiraju različiti partneri koji osiguravaju sufinanciranje tako da se krajnja svrha financiranja uvijek može odrediti i da se izbjegne dvostruko financiranje.
6. U slučaju zajedničkog sufinanciranja ukupni trošak djelovanja dijele partneri koji osiguravaju sufinanciranje, a sredstva su udružena tako da više nije moguće odrediti izvor financiranja ni za koju aktivnost poduzetu u sklopu djelovanja.
7. Mogući su, na primjer, sljedeći oblici suradnje Unije i njezinih partnera:
 - (a) trostrani aranžmani s pomoću kojih Unija u suradnji s trećim zemljama koordinira svoju financijsku pomoć partnerskoj zemlji ili regiji;
 - (b) mjere administrativne i tehničke suradnje, kao i izgradnje kapaciteta, među ostalim kako bi se dijelila iskustva država članica u tranziciji ili provedbi reformi, kao što je decentralizirana suradnja putem partnerstava ili *twinninga* (povezivanje) javnih institucija, uključujući lokalna tijela, javnopravna tijela ili subjekte privatnog prava kojima su povjerene zadaće pružanja javnih usluga u pojedinoj državi članici i partnerskoj zemlji ili regiji, kao i mjere suradnje u kojima sudjeluju stručnjaci iz javnog sektora upućeni iz država članica te njihova regionalna i lokalna tijela;
 - (c) doprinosi troškovima potrebnima za uspostavu javno-privatnog partnerstva i upravljanja njime, uključujući troškove za njihovu neovisnu procjenu i praćenje, kad je to moguće od strane organizacija civilnog društva;
 - (d) programi potpore sektorske politike putem kojih Unija pruža potporu sektorskom programu partnerske zemlje;
 - (e) doprinosi trošku sudjelovanja zemalja u programima Unije i u djelovanjima koja provode agencije i tijela Unije, kao i tijela ili osobe kojima je povjerena provedba specifičnih djelovanja u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike u skladu s glavom V. UEU-a.

Članak 27.

Oblici financiranja sredstvima Unije

1. Financiranje sredstvima Unije može se osigurati vrstama financiranja predviđenima Financijskom uredbom, i to posebno:

- (a) bespovratnim sredstvima;
- (b) ugovorima o nabavi za usluge, robu ili radove;
- (c) proračunskom potporom;
- (d) doprinosima skrbničkim fondovima koje je uspostavila Komisija, u skladu s člankom 234. Financijske uredbe;
- (e) financijskim instrumentima;
- (f) proračunskim jamstvima;
- (g) operacijama mješovitog financiranja;
- (h) otpisom dugova u okviru međunarodno dogovorenog programa otpisa dugova;
- (i) financijskom pomoći;
- (j) plaćenim vanjskim stručnjacima.

2. U radu s dionicima iz partnerskih zemalja, kao što su organizacije civilnog društva i lokalna tijela, Komisija uzima u obzir njihove posebnosti, uključujući potrebe i relevantan kontekst, prilikom definiranja modaliteta financiranja, vrste doprinosa, modaliteta dodjele i administrativnih odredaba za upravljanje bespovratnim sredstvima kako bi se doprlo do najšireg mogućeg raspona dionika i najbolje odgovorilo na njihove potrebe. Podupiru se posebni modaliteti u skladu s Financijskom uredbom, primjerice sporazumi o partnerstvu, ovlaštenja financijske potpore trećim stranama, izravna dodjela ili pozivi za podnošenje prijedlogâ uz ograničenje prihvatljivosti, ili jednokratni iznosi, jedinični troškovi i financiranje na temelju paušalne stope te financiranje koje nije povezano s troškovima, kao što je predviđeno u članku 125. stavku 1. Financijske uredbe.

3. Uz slučajeve navedene u članku 195. Financijske uredbe, postupak izravne dodjele može se upotrebljavati u slučaju:

- (a) dodjele bespovratnih sredstava male vrijednosti borcima za ljudska prava za financiranje hitnih mjera zaštite i potreba, među ostalim mehanizmima za zaštitu ugroženih boraca za ljudska prava, kao i posrednicima i drugim akterima civilnog društva uključenima u dijalog o krizi i oružanim sukobima, rješavanje sukoba, pomirenje i izgradnju mira, prema potrebi bez potrebe za sufinanciranjem;
- (b) dodjele bespovratnih sredstava, ako je to primjereno bez potrebe za sufinanciranjem, za financiranje djelovanja u najtežim uvjetima u kojima ne bi bilo primjereno objaviti poziv na podnošenje prijedlogâ, uključujući situacije u kojima postoji ozbiljan nedostatak temeljnih sloboda, kao i kršenje ljudskih prava, prijetnje demokratskim institucijama, pogoršanje krize ili oružani sukob, gdje je ljudska sigurnost najviše ugrožena, ili situacije u kojima organizacije za zaštitu ljudskih prava i borci za ljudska prava, posrednici i drugi akteri civilnog društva koji sudjeluju u dijalogu u vezi s kriznim situacijama i oružanim sukobima, pomirenju i izgradnji mira djeluju u najtežim uvjetima; takva bespovratna sredstva ne premašuju 1 000 000 EUR, a njihovo trajanje ne premašuje 18 mjeseci, što je moguće produljiti za dodatnih 12 mjeseci u slučaju objektivnih i nepredviđenih prepreka njihovu izvršenju;
- (c) dodjele bespovratnih sredstava namijenjenih Uredu Visokog povjerenika UN-a za ljudska prava, Globalnom kampusu za ljudska prava, Europskom međusveučilišnom centru za ljudska prava i demokratizaciju koji organizira program europskoga magisterija iz područja ljudskih prava i demokratizacije, i njegovoj povezanoj mreži sveučilišta s poslijediplomskim programima iz područja ljudskih prava, uključujući stipendije za studente i borce za ljudska prava iz trećih zemalja;
- (d) dodjele bespovratnih sredstava male vrijednosti organizacijama civilnog društva koja se u najvećoj mogućoj mjeri koriste pojednostavnjenim oblicima financiranja u skladu s člankom 125. Financijske uredbe.

Proračunska potpora, uključujući u obliku sektorskih ugovora o rezultatima reformi, temelji se na odgovornosti zemalja, uzajamnoj odgovornosti i predanosti partnerskih zemalja, uzimajući u obzir njihove rezultate i napredak u pogledu univerzalnih vrijednosti, demokracije, ljudskih prava i vladavine prava s ciljem jačanja partnerstava između Unije i partnerskih zemalja. Obuhvaća intenzivniji politički dijalog, razvoj kapaciteta i poboljšano upravljanje, čime se dopunjuju napori partnera da prikupe više sredstava i bolje ih potroše kako bi poduprli održiv i uključiv rast te otvaranje pristojnih radnih mjesta, među ostalim za mlade, iskorjenjivanje siromaštva, smanjenje nejednakosti te izgradnju i konsolidaciju demokratskih i mirnih društava. Proračunskom potporom doprinosi se i rodnoj ravnopravnosti.

Svaka odluka o pružanju proračunske potpore temelji se na politikama proračunske potpore koje je Unija dogovorila, jasnom skupu kriterija prihvatljivosti i pažljivoj procjeni rizika i koristi.

4. Proračunska potpora raščlanjuje se kako bi se njome bolje odgovorilo na politički, gospodarski, socijalni i okolišni kontekst partnerske zemlje, uzimajući u obzir stanja nestabilnosti.

Pri pružanju proračunske potpore u skladu s člankom 236. Financijske uredbe, Komisija jasno definira i prati kriterije za njezinu uvjetovanost, uključujući napredak u reformama i transparentnosti, te podupire razvoj parlamentarnog nadzora, nacionalnih kapaciteta za reviziju te povećanu transparentnost i javni pristup informacijama.

5. Isplata proračunske potpore temelji se na pokazateljima koji dokazuju da je ostvaren zadovoljavajući napredak u postizanju ciljeva usuglašenih s partnerskom zemljom.

6. U skladu s člankom 193. stavkom 2. drugim podstavkom točkom (a) Financijske uredbe u propisno opravdanim slučajevima navedenima u odluci o financiranju, aktivnosti koje se podupiru u okviru Instrumenta i s njima povezani troškovi nastali u 2021. mogu se smatrati prihvatljivima od 1. siječnja 2021. čak i ako su te aktivnosti provedene i ti troškovi nastali prije podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva.

7. Financijski instrumenti, proračunska jamstva i operacije mješovitog financiranja u okviru Instrumenta provode se u skladu s načelima utvrđenima u članku 209. stavku 1. Financijske uredbe i, kad god je to moguće, pod vodstvom EIB-a, multilateralne europske financijske institucije, kao što je Europska banka za obnovu i razvoj, ili bilateralne europske financijske institucije, kao što su razvojne banke, možda u kombinaciji s dodatnim drugim oblicima financijske potpore iz država članica i trećih strana.

Države članice i bilo koji subjekt naveden u članku 62. stavku 1. točki (c) Financijske uredbe mogu dati doprinose financijskim instrumentima u okviru Instrumenta.

8. Financijski instrumenti iz stavka 7. mogu se grupirati u mehanizme za potrebe provedbe i izvješćivanja.

9. Financijskim sredstvima Unije ne generira se niti aktivira ubiranje posebnih poreza, pristojbi ili davanja.

10. Porezi, pristojbe i davanja koje nametnu partnerske zemlje mogu biti prihvatljivi za financiranje u okviru Instrumenta.

Članak 28.

Prihvatljive osobe i subjekti

1. Sudjelovanje u postupcima javne nabave, dodjele bespovratnih sredstava i nagrada za djelovanja koja se financiraju u okviru geografskih programa te tematskog programa „Organizacije civilnog društva” i tematskog programa „Globalni izazovi” otvoreno je međunarodnim organizacijama i svim ostalim pravnim subjektima, uključujući organizacije civilnog društva, koji su državljani sljedećih zemalja, a ako je riječ o pravnim osobama, koje imaju i stvarni poslovni nastan u sljedećim zemljama:

(a) državama članicama, korisnicima navedenima u relevantnom prilogu Uredbi IPA III i ugovornim strankama Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru;

(b) partnerskim zemljama iz susjedstva i Ruskoj Federaciji kada se relevantni postupak odvija u kontekstu programa na koje se upućuje u Prilogu I. i u kojima ona sudjeluje;

- (c) zemljama i područjima u razvoju, kako su navedeni na popisu primatelja službene razvojne pomoći koji je objavio Odbor za razvojnu pomoć OECD-a, a koji nisu članovi skupine G-20, te prekomorskim zemljama i područjima;
- (d) zemljama u razvoju, kako su navedene na popisu primatelja službene razvojne pomoći, koje su članice skupine G-20 te drugim zemljama i područjima ako se odgovarajući postupak odvija u kontekstu djelovanja u kojem sudjeluju, a koje financira Unija u okviru Instrumenta;
- (e) zemljama za koje je Komisija utvrdila da postoji recipročan pristup vanjskom financiranju; taj se pristup može odobriti na ograničen rok od najmanje godinu dana ako neka zemlja pod istim uvjetima prihvatljivima proglasi subjekte iz Unije i iz zemalja koje su prihvatljive u okviru Instrumenta; Komisija odlučuje o recipročnom pristupu i njegovu trajanju nakon savjetovanja s dotičnom zemljom primateljicom ili dotičnim zemljama primateljicama;
- (f) zemljama članicama OECD-a u slučaju ugovora koji se provode u najmanje razvijenoj zemlji ili visoko zaduženoj siromašnoj zemlji, kako su navedene na popisu primatelja službene razvojne pomoći.
2. Ne dovodeći u pitanje ograničenja povezana s prirodom i ciljevima djelovanja, sudjelovanje u postupcima javne nabave, dodjele bespovratnih sredstava i nagrada za djelovanja koja se financiraju u okviru tematskog programa „Ljudska prava i demokracija” te tematskog programa „Mir, stabilnost i sprečavanje sukoba”, kao i u okviru djelovanja za brzi odgovor, otvoreno je bez ograničenja.
3. Sva roba i materijali koji se financiraju u okviru Instrumenta mogu potjecati iz bilo koje zemlje.
4. Pravila o prihvatljivosti utvrđena u ovom članku ne primjenjuju se na fizičke osobe, niti stvaraju ograničenja u vezi s državljanstvom za fizičke osobe, koje je zaposlio prihvatljivi ugovaratelj ili, ako je primjenjivo, podugovaratelj, ili su ugovorom na drugi način vezane uz takvog ugovaratelja ili podugovaratelja.
5. Na djelovanja koja se sufinanciraju sa subjektom ili provode uz izravno ili neizravno upravljanje sa subjektima iz članka 62. stavka 1. točke (c) podtočaka od ii. do viii. Financijske uredbe primjenjuju se i pravila prihvatljivosti za te subjekte.
6. Ako donatori financiraju skrbnički fond koji je osnovala Komisija ili se on financira vanjskim namjenskim prihodima, primjenjuju se pravila prihvatljivosti iz osnivačkog akta tog skrbničkog fonda, odnosno, u slučaju vanjskih namjenskih prihoda, iz sporazuma s donatorom.
7. Ako je riječ o djelovanjima koja se financiraju u okviru Instrumenta i u okviru drugog programa Unije, prihvatljivima se smatraju subjekti koji su prihvatljivi prema bilo kojem od tih programa Unije.
8. Za djelovanja u kojima sudjeluje više zemalja prihvatljivima se mogu smatrati pravni subjekti koji su državljani zemalja i područja na kojima se djelovanje provodi, a ako je riječ o pravnim osobama, koje imaju i stvarni poslovni nastan u tim zemljama ili područjima.
9. Pravila o prihvatljivosti utvrđena u ovom članku mogu se ograničiti s obzirom na državljanstvo, geografsku lokaciju ili prirodu podnositelja zahtjeva kada se takva ograničenja zahtijevaju zbog posebne prirode i ciljeva djelovanja te kada su potrebna radi djelotvorne provedbe tog djelovanja.
10. Ponuditelji, podnositelji zahtjeva i natjecatelji iz zemalja koje nisu prihvatljive mogu se smatrati prihvatljivima u slučaju hitnosti ili nedostupnosti usluga na tržištima dotičnih zemalja ili područja ili u drugim valjano opravdanim slučajevima u kojima bi primjena pravila o prihvatljivosti onemogućila ili izuzetno otežala provedbu djelovanja.
11. U svrhu promicanja lokalnih kapaciteta, tržišta i kupnji, ako je Financijskom uredbom predviđena dodjela na temelju jedne ponude, prioritet se daje lokalnim i regionalnim ugovarateljima. U svim drugim slučajevima sudjelovanje lokalnih i regionalnih ugovaratelja promiče se u skladu s relevantnim odredbama te uredbe. Promiču se kriteriji održivosti i dubinske analize.
12. U okviru tematskog programa „Ljudska prava i demokracija” bilo koji subjekt koji nije obuhvaćen definicijom pravnog subjekta iz članka 2. drugog stavka točke 6. prihvatljiv je ako je to nužno za provedbu područjâ intervencija iz ovog programa.

Članak 29.**Izuzete aktivnosti**

Financiranjem sredstvima Unije u okviru Instrumenta ne podupiru se djelovanja ili mjere:

- (a) koji mogu dovesti do kršenja ljudskih prava u partnerskim zemljama;
- (b) koji su neusklađeni s nacionalno utvrđenim doprinosom zemlje primateljice na temelju Pariškog sporazuma, ili kojima se promiču ulaganja u fosilna goriva, ili koji, prema analizi učinka na okoliš i procjeni učinka, uzrokuju znatne negativne učinke na okoliš ili klimu, osim ako su takva djelovanja ili mjere neophodni za postizanje ciljeva Instrumenta i popraćeni su odgovarajućim mjerama za izbjegavanje, sprečavanje ili smanjenje te, po mogućnosti, kompenziranje tih učinaka, uključujući potporu postupnom ukidanju subvencija za fosilna goriva koja su štetna za okoliš.

Članak 30.**Prijenosi, godišnji obroci, odobrena sredstva za preuzimanje obveza, ponovna plaćanja i prihodi generirani financijskim instrumentima i proračunskim jamstvima**

1. Uz članak 12. stavak 4. Financijske uredbe, neiskorištena odobrena sredstva za preuzete obveze i za plaćanja u okviru Instrumenta automatski se prenose i u pogledu njih mogu se preuzimati obveze odnosno izvršavati plaćanja dospjela do 31. prosinca sljedeće financijske godine. U sljedećoj financijskoj godini najprije se troši preneseni iznos.

Komisija obavještuje Europski parlament i Vijeće o odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza prenesenima u skladu s člankom 12. stavkom 6. Financijske uredbe.

2. Uz pravila utvrđena u članku 15. Financijske uredbe o ponovnom stavljanju na raspolaganje odobrenih sredstava, odobrena sredstva za preuzimanje obveza koja odgovaraju iznosu opoziva zbog potpunog ili djelomičnog neprovođenja djelovanja u okviru Instrumenta ponovno se stavljaju na raspolaganje u izvornoj proračunskoj liniji.

3. Proračunske obveze za djelovanja koja traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti tijekom nekoliko godina u godišnje obroke, u skladu s člankom 112. stavkom 2. Financijske uredbe.

Članak 114. stavak 2. treći podstavak Financijske uredbe ne primjenjuje se na ta višegodišnja djelovanja iz prvog podstavka ovog stavka. Komisija automatski opoziva svaki udio proračunskih obveza za djelovanje za koje do 31. prosinca pete godine nakon godine u kojoj je preuzeta proračunska obveza još nisu upotrijebljena sredstva za pretfinanciranje ili za privremena plaćanja ili za koja nije dostavljena nikakva ovjerena potvrda o rashodima ili bilo kakav zahtjev za plaćanje.

Stavak 2. ovog članka primjenjuje se i na godišnje obroke.

4. Odstupajući od članka 209. stavka 3. Financijske uredbe, vraćanja i prihodi generirani financijskim instrumentom i proračunskim jamstvima pripisuju se izvornoj proračunskoj liniji kao interni namjenski prihodi, nakon odbitka troškova i naknada za upravljanje. Svake pet godina Komisija ispituje doprinos postojećih financijskih instrumenata postizanju ciljeva Unije i djelotvornost tih instrumenata.

POGLAVLJE IV.**EFOR+, Jamstvo za vanjsko djelovanje, proračunska jamstva i financijska pomoć trećim zemljama****Članak 31.****Područje primjene i financiranje**

1. Financijskom omotnicom navedenom u članku 6. stavku 2. točki (a) pokrivaju se Europski fond za održivi razvoj plus (EFOR+) i Jamstvo za vanjsko djelovanje.

2. Svrha fonda EFOR+, kao integriranog financijskog paketa koji osigurava financijski kapacitet u obliku bespovratnih sredstava, tehničke pomoći, financijskih instrumenata, proračunskih jamstava i operacija mješovitog financiranja navedenih u članku 27. stavku 1. ove Uredbe, jest potpora ulaganjima i povećanje pristupa financiranju radi doprinošenja ostvarenju ciljeva i općih načela utvrđenih u člancima 3. i 8. ove Uredbe te, prema potrebi, ciljeva Uredbe IPA III, uz istodobno maksimalno povećanje dodatnosti i razvojnog učinka te pružanje inovativnih proizvoda, među ostalim MSP-ovima.

Fondom EFOR+ posebno se potiču održiv i uključiv gospodarski, okolišni i društveni razvoj, prijelaz na održivo gospodarstvo s dodanom vrijednošću te stabilno investicijsko okružje. Njime se također promiče socioekonomska i okolišna otpornost partnerskih zemalja, s posebnim naglaskom na iskorjenjivanju siromaštva. Fondom EFOR+ stoga se doprinosi smanjenju socioekonomskih nejednakosti, održivom i uključivom rastu, prilagodbi klimatskim promjenama i njihovu ublažavanju, zaštiti okoliša i upravljanju okolišem, otvaranju pristojnih radnih mjesta na temelju osnovnih standarda rada ILO-a, gospodarskim prilikama, vještinama i poduzetništvu, socioekonomskim sektorima, uključujući socijalna poduzeća i zadruge, MSP-ovima, održivoj povezivosti, potpori ranjivim skupinama, promicanju ljudskih prava, rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena i mladih te se otklanjaju specifični socioekonomski temeljni uzroci nezakonite migracije i temeljni uzroci prisilnog raseljavanja, u skladu s prioritetnim područjima navedenima u Prilogu V. i relevantnim okvirnim programskim dokumentima.

Posebna pozornost posvećuje se zemljama u kojima su prisutne nestabilnosti ili sukobi, najmanje razvijenim zemljama i visoko zaduženim siromašnim zemljama, među ostalim podupiranjem izgradnje institucijskih kapaciteta, gospodarskog upravljanja i tehničke pomoći.

3. Jamstvom za vanjsko djelovanje podupiru se operacije fonda EFOR+ obuhvaćene proračunskim jamstvima u skladu s člancima od 32. do 39. ove Uredbe. Jamstvom za vanjsko djelovanje podupiru se i makrofinancijska pomoć i zajmovi trećim zemljama iz članka 10. stavka 2. Uredbe (Euratom) 2021/... (*).

4. U okviru Jamstva za vanjsko djelovanje Unija može jamčiti za operacije na temelju sporazuma o jamstvu potpisanih između 1. siječnja 2021. i 31. prosinca 2027., u iznosu do 53 449 000 000 EUR.

Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranog akta u skladu s člankom 44. radi izmjene maksimalnog iznosa Jamstva za vanjsko djelovanje za najviše 20 %.

5. Stopa rezervacija kreće se od 9 % do 50 % ovisno o vrsti operacija.

Iz proračuna Unije može se upotrijebiti najviše 10 000 000 000 EUR za izdvajanje rezervacija za Jamstvo za vanjsko djelovanje. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 44. radi izmjene tog maksimalnog iznosa kako bi se osiguralo da iznos rezervacija odražava iznos i stope rezervacija Jamstva za vanjsko djelovanje, uzimajući u obzir vrstu operacija pokrivenih jamstvom.

Stopa rezervacija za Jamstvo za vanjsko djelovanje iznosi 9 % za makrofinancijsku pomoć Unije i za proračunska jamstva koja obuhvaćaju državne rizike povezane s operacijama kreditiranja.

Stope rezervacija preispituju se barem svake tri godine od datuma početka primjene ove Uredbe utvrđenog u članku 51. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 44. radi izmjene stopa rezervacija.

6. Jamstvo za vanjsko djelovanje smatra se jedinstvenim jamstvom u zajedničkom fondu za rezervacije koji je uspostavljen člankom 212. Financijske uredbe.

7. U okviru fonda EFOR+ i Jamstva za vanjsko djelovanje mogu se podupirati operacije financiranja i ulaganja u partnerskim zemljama u geografskim područjima koja se navode u članku 4. stavku 2. Rezervacije iz Jamstva za vanjsko djelovanje financiraju se iz proračuna relevantnih geografskih programa utvrđenih člankom 6. stavkom 2. točkom (a) i prenose se u zajednički fond za rezervacije. U okviru fonda EFOR+ i Jamstva za vanjsko djelovanje mogu se podupirati i operacije na području korisnika navedenih u relevantnom prilogu Uredbi IPA III. Sredstva za te operacije u okviru fonda EFOR+ i za rezervacije iz Jamstva za vanjsko djelovanje osiguravaju se u okviru Uredbe IPA III. Rezervacije u okviru Jamstva za vanjsko djelovanje za zajmove trećim zemljama iz članka 10. stavka 2. Uredbe (Euratom) 2021/... (*) financiraju se iz te uredbe.

8. Rezervacije koje se navode u članku 211. stavku 2. Financijske uredbe temelje se na ukupnim obvezama Unije odobrenima na temelju ove Uredbe. Godišnji potrebni iznosi rezervacija mogu se utvrđivati tijekom razdoblja koje ne premašuje sedam godina. Rezervacije za jamstva odobrena na temelju Uredbe (EU) 2017/1601 i za jamstva, financijsku pomoć i zajmove Euratoma trećim zemljama odobrene na temelju temeljnih akata čije su rezervacije uređene Uredbom (EZ, Euratom) br. 480/2009 moraju i dalje biti u skladu s odredbama tih uredaba.

(*) Uredba iz dokumenta ST 12568/20 [2018/0245 (NLE)].

9. Neto imovina Jamstvenog fonda EFOR-a uspostavljenog Uredbom (EU) 2017/1601 i Jamstvenog fonda za vanjska djelovanja uspostavljenog Uredbom (EZ, Euratom) br. 480/2009 na dan ...[umetnuti datum koji je posljednji dan mjeseca koji slijedi nakon mjeseca u kojem ova Uredba stupa na snagu] prenosi se u zajednički fond za rezervacije radi osiguravanja rezervacija za proračunska jamstva odobrena na temelju Uredbe (EU) 2017/1601 i jamstva, financijsku pomoć i zajmove Euratoma trećim zemljama odobrene u skladu s temeljnim aktima čije su rezervacije uređene Uredbom (EZ, Euratom) br. 480/2009.

Članak 32.

Struktura fonda EFOR+

1. EFOR+ sastoji se od regionalnih platformi za ulaganja s regionalnih područja utvrđenih u članku 4. stavku 2. ove Uredbe i Uredbi IPA III, koje su uspostavljene na temelju radnih metoda, postupaka i struktura postojećih vanjskih mehanizama Unije za mješovito financiranje, kojima se njihove operacije mješovitog financiranja mogu kombinirati s operacijama Jamstva za vanjsko djelovanje u okviru fonda EFOR+.
2. Komisija osigurava upravljanje fondom EFOR+.

Članak 33.

Strateški odbor fonda EFOR+

1. Komisiju pri osiguranju upravljanja fondom EFOR+ savjetuje strateški odbor („strateški odbor fonda EFOR+“), osim u slučaju operacija koje se odnose na korisnike navedene u relevantnom prilogu Uredbi IPA III sa zapadnog Balkana, za koje postoji zaseban strateški odbor.
2. Strateški odbor fonda EFOR+ savjetuje Komisiju o strateškom usmjerenju i prioritetima za ulaganja iz Jamstva za vanjsko djelovanje u okviru fonda EFOR+, među ostalim i za investicijska područja navedena u članku 36., i doprinosi njihovu usklađivanju s vodećim načelima i ciljevima Unijina vanjskog djelovanja, razvojne politike i europske politike susjedstva te s ciljevima iz članka 3. i svrhom fonda EFOR+ kako je utvrđena u članku 31. Strateški odbor fonda EFOR+ također podupire Komisiju pri utvrđivanju ukupnih ciljeva ulaganja kad je riječ o upotrebi Jamstva za vanjsko djelovanje za podupiranje operacija fonda EFOR+ i prati odgovarajuću i diversificiranu geografsku i tematsku pokrivenost investicijskih područja.
3. Strateški odbor fonda EFOR+ podupire i opću koordinaciju, komplementarnost i koherentnost među regionalnim platformama za ulaganja, među trima stupovima plana za vanjska ulaganja, između plana za vanjska ulaganja i drugih napora Unije u području migracija te u području provedbe Programa 2030., među ostalim kad je riječ o borbi protiv klimatskih promjena, kao i s Unijinim vanjskim programima i instrumentima za vanjsko financiranje.
4. Strateški odbor fonda EFOR+ sastoji se od predstavnika Komisije i Visokog predstavnika, svih država članica i EIB-a. Europski parlament ima status promatrača. Doprinositelji, prihvatljivi partneri, partnerske zemlje, relevantne regionalne organizacije i drugi dionici mogu prema potrebi dobiti status promatrača. Prije imenovanja novih promatrača provodi se savjetovanje sa strateškim odborom fonda EFOR+. Strateškim odborom fonda EFOR+ supredsjedaju Komisija i Visoki predstavnik.
5. Strateški odbor fonda EFOR+ sastaje se najmanje dvaput godišnje i, kada je to moguće, donosi mišljenja konsenzusom. Predsjedatelj može organizirati dodatne sastanke u bilo kojem trenutku ili na zahtjev trećine članova odbora. Ako nije moguće postići konsenzus, primjenjuje se pravo glasovanja kako je dogovoreno na prvom sastanku strateškog odbora fonda EFOR+ i utvrđeno u njegovu poslovniku. U poslovniku se određuje okvir u pogledu uloge promatrača. Zapisnici i dnevni redovi sastanaka strateškog odbora fonda EFOR+ javno se objavljuju nakon donošenja.
6. Komisija na godišnjoj osnovi izvješćuje strateški odbor fonda EFOR+ o napretku koji je postignut u vezi s provedbom fonda EFOR+. Kako bi se to izvješćivanje dopunilo, strateški odbor za zapadni Balkan obavješćuje o napretku koji je postignut u provedbi jamstvenog instrumenta za tu regiju. Strateški odbori analiziraju izvješća o evaluacijama iz članka 42. stavka 5. i uzimaju ih u obzir.

Strateški odbor fonda EFOR+ redovito organizira savjetovanja s relevantnim dionicima o strateškom usmjerenju i provedbi fonda EFOR+.

7. Postojanje strateškog odbora fonda EFOR+ i strateški odbor za zapadni Balkan ne utječe na potrebu za jedinstvenim i objedinjenim okvirom za upravljanje rizicima za EFOR+.

8. Funkcijom upravljanja rizicima za jamstva u okviru fonda EFOR+ uzimaju se u obzir ciljevi i načela Instrumenta. Metodologije za procjenu rizika i naknade u okviru fonda EFOR+ dosljedno se primjenjuju na sva investicijska područja, uključujući ona navedena u članku 36. Komisija osniva tehničku skupinu za procjenu rizika. Komisija osigurava neovisnu, nepristranu i uključivu visokokvalitetnu funkciju tehničke skupine za procjenu rizika. Komisija također osigurava da se informacije i analiza pravodobno, transparentno i uključivo dijele sa svim državama članicama, vodeći računa o povjerljivosti. Sastav, poslovnik i metode rada tehničke skupine procjenu rizika uključivi su, dostupni stručnjacima iz EIB-a, drugim prihvatljivim partnerima i zainteresiranim državama članicama te se predstavljaju strateškom odboru fonda EFOR+. Komisija obavješćuje Europski parlament i Vijeće o sastavu, mandatu i poslovniku tehničke skupine za procjenu rizika te osigurava da su njezini članovi nepristrani i da nisu u sukobu interesa.

9. Tijekom razdoblja provedbe fonda EFOR+ strateški odbor fonda EFOR+ što prije usvaja i objavljuje smjernice u kojima se utvrđuje način na koji se treba osigurati usklađenost operacija fonda EFOR+ sa svrhom, ciljevima i kriterijima prihvatljivosti utvrđenima u člancima 31. i 35.

Članak 34.

Regionalni operativni odbori

Uzimajući u obzir savjete dotičnog strateškog odbora i relevantne procjene rizika, operativni odbori regionalnih investicijskih platformi pružaju potporu Komisiji na provedbenoj razini u određivanju regionalnih i sektorskih investicijskih ciljeva te regionalnih, sektorskih i tematskih investicijskih područja te sastavljaju mišljenja o operacijama mješovitog financiranja i upotrebi Jamstva za vanjsko djelovanje za podupiranje programa ulaganja predloženih u okviru fonda EFOR+.

Članak 35.

Prihvatljivost i odabir operacija i partnerâ za Jamstvo za vanjsko djelovanje u okviru fonda EFOR+

1. Operacije financiranja i ulaganja prihvatljive za potporu iz Jamstva za vanjsko djelovanje moraju biti dosljedne i usklađene s politikama Unije, relevantnim programskim dokumentima te strategijama i politikama partnerskih zemalja. Njima se posebno podupiru ciljevi, opća načela i okvir politika Instrumenta te, prema potrebi, Uredbe IPA III, uzimajući u obzir prioritarna područja utvrđena u Prilogu V. ovoj Uredbi.

2. Jamstvom za vanjsko djelovanje podupiru se operacije financiranja i ulaganja koje su usklađene s uvjetima utvrđenima u članku 209. stavku 2. točkama od (a) do (e) Financijske uredbe, koji se osobito odnose na potrebu za postizanjem dodatnosti, među ostalim rješavanjem nedostataka na tržištu ili investicijskih okolnosti koje nisu optimalne, za usklađivanjem interesa prihvatljivih partnera, za izbjegavanje narušavanja tržišnog natjecanja i, prema potrebi, za maksimalnim povećanjem privatnog ulaganja, te:

(a) koje u skladu s člankom 34. Financijske uredbe podliježu *ex ante* evaluacijama koje su razmjerne ciljevima i iznosima predviđenih operacija kako bi se utvrdile moguće posljedice i rizici tih operacija s obzirom na ljudska prava, okolišne, radne i društvene standarde, među ostalim u obliku procjena učinka za velike programe za koje se očekuje da će imati znatan učinak na ta područja, u skladu sa svrhom fonda EFOR+ utvrđenom u članku 31. stavku 2. ove Uredbe i uzimajući u obzir načelo dobrovoljnog i prethodnog pristanka zajednica na koje utječu ulaganja povezana sa zemljištem;

(b) kojima se osigurava komplementarnost unutar različitih stupova plana za vanjska ulaganja te s drugim inicijativama;

(c) koje su gospodarski i financijski održive, vodeći računa o mogućoj potpori privatnih i javnih partnera projektu i njihovu sufinanciranju projekta, pritom uzimajući u obzir posebno radno okruženje i kapacitete zemalja u kojima su prisutne nestabilnosti ili sukobi, najmanje razvijenih zemalja, malih otočnih država u razvoju, zemalja u razvoju koje nemaju izlaz na more i visoko zaduženih siromašnih zemalja koje mogu imati koristi od povoljnijih uvjeta;

- (d) koje su tehnički izvedive te održive s okolišnog i društvenog aspekta te kojima se maksimalno povećava razvojni učinak;
- (e) kojima se ne narušavaju tržišta u partnerskim zemljama i regijama te koje ne predstavljaju nepošteno tržišno natjecanje s lokalnim akterima;
- (f) koje se provode u skladu s okvirom politika iz članka 7., primjenjivim obvezama i standardima u pogledu prava okoliša, socijalnog prava i radnog prava i međunarodno dogovorenim smjernicama, načelima i konvencijama o ulaganjima, posebno onima koje su donijeli UN i OECD, uz puno poštovanje međunarodnog prava ljudskih prava te u skladu s ciljevima i općim načelima utvrđenima u člancima 3. i 8.

3. Jamstvo za vanjsko djelovanje upotrebljava se za pokrivanje rizika za sljedeće instrumente:

- (a) zajmove, uključujući kredite u lokalnim valutama;
- (b) jamstva;
- (c) protujamstva;
- (d) instrumente tržišta kapitala;
- (e) bilo koji drugi oblik financiranja ili kreditnog poboljšanja, osiguranja i vlasničkih ili kvazivlasničkih udjela.

4. Prihvatljivi partneri za potrebe Jamstva za vanjsko djelovanje jesu partneri utvrđeni u članku 208. stavku 4. Financijske uredbe, uključujući one iz partnerskih zemalja i trećih zemalja koje doprinose Jamstvu za vanjsko djelovanje, podložno odobrenju Komisije u skladu s člankom 37. ove Uredbe. Osim toga, i odstupajući od članka 62. stavka 1. točke (c) Financijske uredbe, za potrebe Jamstva za vanjsko djelovanje prihvatljiva su tijela uređena privatnim pravom države članice, partnerske zemlje ili treće zemlje koja je doprinijela Jamstvu za vanjsko djelovanje u skladu s člankom 37. ove Uredbe, koja mogu primjereno jamčiti za svoj financijski kapacitet.

5. Prihvatljivi partneri poštuju pravila i uvjete predviđene u članku 62. stavku 1. točki (c) Financijske uredbe. Ako je riječ o tijelima uređenima privatnim pravom države članice, partnerske zemlje ili treće zemlje koja je doprinijela Jamstvu za vanjsko djelovanje u skladu s člankom 37. ove Uredbe, prednost se daje onim tijelima koja daju na uvid informacije o okolišnim, socijalnim i poreznim kriterijima te kriterijima korporativnog upravljanja.

Komisija osigurava djelotvornu, učinkovitu i pravednu upotrebu dostupnih sredstava među prihvatljivim partnerima, uključujući male i srednje partnere, te istodobno promiče njihovu suradnju, uzimajući u obzir njihove kapacitete, dodanu vrijednost i iskustvo.

Komisija osigurava pravedno postupanje prema svim prihvatljivim partnerima, u skladu s člankom 27. stavkom 7., te osigurava da se tijekom razdoblja provedbe fonda EFOR+ izbjegavaju sukobi interesa. Kako bi se osigurala kompletnost, Komisija od prihvatljivih partnera može zatražiti sve relevantne informacije o njihovim operacijama koje nisu obuhvaćene fondom EFOR+.

6. Uvjet o doprinosu vlastitim sredstvima utvrđen u članku 219. stavku 4. Financijske uredbe primjenjuje se na svakog prihvatljivog partnera kojemu je na temelju portfelja dodijeljeno proračunsko jamstvo u okviru Instrumenta.

7. Komisija odabire prihvatljive partnere u skladu s člankom 154. Financijske uredbe, uzimajući u obzir:

- (a) savjete strateških i regionalnih operativnih odbora;
- (b) ciljeve investicijskog područja;
- (c) iskustvo prihvatljivog partnera i njegovu sposobnost upravljanja rizicima;
- (d) iznos vlastitih i dodatnih sredstava, kao i sufinanciranje iz privatnog sektora, koje je prihvatljivi partner spreman mobilizirati za investicijsko područje, uzimajući u obzir veličinu ulaganja;
- (e) sektorsko ili geografsko stručno znanje prihvatljivih partnera;
- (f) koristi od promicanja suradnje među prihvatljivim partnerima.

8. Na temelju višegodišnjih okvirnih programa i savjeta strateškog odbora fonda EFOR+ i strateškog odbora za zapadni Balkan, Komisija, nakon savjetovanja s regionalnim operativnim odborima te nakon što obavijesti Europski parlament i Vijeće, uspostavlja investicijska područja za regije ili određene partnerske zemlje, ili oboje, za određene sektore, ili za određene projekte ili određene kategorije krajnjih korisnika, ili oboje, kojima će se pružiti financijska sredstva u okviru Instrumenta, koja će se pokriti Jamstvom za vanjsko djelovanje do određenog fiksnog iznosa. Komisija obavješćuje Europski parlament i Vijeće o usklađenosti investicijskih područja s ovim člankom te o detaljnim prioritetima za financiranje tih područja. Svi zahtjevi za financijsku potporu unutar investicijskih područja podnose se Komisiji.

Izbor investicijskih područja propisno se opravdava analizom nedostataka na tržištu ili investicijskih okolnosti koje nisu optimalne te procjenom usklađenosti s prioritetima ove Uredbe i, prema potrebi, Uredbe IPA III. Takvu analizu provodi Komisija u suradnji s potencijalno prihvatljivim partnerima i dionicima.

Prihvatljivi partneri mogu osigurati instrumente iz stavka 3. u okviru investicijskog područja ili pojedinačnog projekta kojim upravlja prihvatljivi partner. Ti se instrumenti mogu osigurati u korist partnerskih zemalja, uključujući zemlje u kojima su prisutne nestabilnosti ili sukobi ili zemlje koje se suočavaju s izazovima u području obnove i oporavka nakon sukoba, u korist institucija tih partnerskih zemalja, uključujući njihove javne nacionalne i privatne lokalne banke i financijske institucije, te u korist subjekata iz privatnog sektora, uključujući MSP-ove, tih partnerskih zemalja. Ti instrumenti ne služe u korist trgovačkim društvima koja su pod kontrolom vojnog sektora ili sektora državne sigurnosti, osim u propisno opravdanim slučajevima.

9. Komisija ocjenjuje operacije koje se podupiru Jamstvom za vanjsko djelovanje s obzirom na kriterije prihvatljivosti utvrđene u stavcima 1., 2. i 3., a kada je to moguće koriste se postojeći sustavi Unije i prihvatljivih partnera za mjerenje rezultata. Komisija uspostavlja kontrolni popis kriterija prihvatljivosti navedenih u članku 31. i članku 35. stavcima 1. i 2. te na temelju tog kontrolnog popisa ocjenjuje i odabire sve prijedloge koji se podupiru Jamstvom za vanjsko djelovanje, na osnovi informacija koje su dostavili prihvatljivi partneri. Ako je potrebno, Komisija od prihvatljivih partnera traži pojašnjenje i izmjene dostavljenih informacija. Komisija na godišnjoj osnovi objavljuje te kontrolne popise i rezultate ocjene za svako investicijsko područje, raščlanjene prema zemlji i sektoru.

10. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 44. radi izmjene prioriternih područja iz Priloga V.

Članak 36.

Uloga EIB-a

1. EIB provodi isključivo namjensko investicijsko područje koje obuhvaća sveobuhvatno pokrivanje rizika za operacije s državnim partnerima i nekomercijalnim podržavnim partnerima s okvirnim minimalnim iznosom od 11 000 000 000 EUR koji se programira u skladu s postupcima utvrđenima u poglavljima I. i III. ove glave.

EIB ima isključivo pravo na operacije s državnim partnerima i nekomercijalnim podržavnim partnerima u okviru isključivog namjenskog investicijskog područja. U okviru isključivog namjenskog investicijskog područja doprinos iz vlastitih sredstava podrazumijeva se kao preuzimanje preostalog rizika, a jamstvom EU-a pokriva se 65 % ukupno isplaćenog iznosa za koji se jamči u okviru EIB-ovih operacija financiranja, uz oduzimanje vraćenih iznosa i dodavanje svih povezanih iznosa.

Odstupajući od drugog podstavka, ako EIB ne može provesti operacije ili odluči da neće provoditi operacije u okviru isključivog namjenskog investicijskog područja, provedba tih operacija otvorena je drugim prihvatljivim partnerima, u skladu s uvjetima koji se utvrđuju u relevantnim sporazumima o Jamstvu za vanjsko djelovanje, kojima se u obzir uzimaju uvjeti ponuđeni EIB-u za istu vrstu operacija te specifične potrebe, okolnosti i priroda prihvatljivog partnera koji provodi te operacije.

2. EIB je prihvatljiv za provedbu operacija s podržavnim partnerima koji nisu obuhvaćeni isključivim namjenskim investicijskim područjem iz stavka 1. i operacija s privatnim sektorom. Postupak iz članka 35. upotrebljava se kako bi se EIB-u, prema potrebi, povjerila dva dodatna namjenska investicijska područja koja obuhvaćaju:

(a) neisključivo sveobuhvatno pokrivanje rizika za operacije s komercijalnim podržavnim partnerima; i

(b) neisključive operacije za promicanje izravnih stranih ulaganja, trgovine i internacionalizacije gospodarstava partnerskih zemalja, čime se osigurava pokrivanje političkog rizika za operacije privatnog sektora.

3. Okvirni iznos za namjenska investicijska područja iz stavaka 1. i 2. je 26 725 000 000 EUR.

Pri provedbi namjenskog investicijskog područja iz stavaka 1. i 2. EIB poštuje ovu Uredbu, uključujući njezine opće ciljeve i ciljeve fonda EFOR+ i, prema potrebi, Uredbe IPA III, kao i relevantne programske dokumente i obveze izvješćivanja.

4. U skladu s člankom 209. stavkom 2. točkom (f) Financijske uredbe, zbog prirode i cilja politike isključivog namjenskog investicijskog područja iz stavka 1. relevantnim sporazumom o Jamstvu za vanjsko djelovanje može se predvidjeti da se Uniji ne isplaćuje naknada za operacije u okviru tog investicijskog područja.

5. Za potrebe ovog članka podržavne operacije smatraju se komercijalnim, osim ako EIB propisno opravda, a Komisija potvrdi da to nije slučaj.

Operacije u okviru namjenskog investicijskog područja iz stavka 2. točke (b) koherentne su s operacijama agencija država članica za kreditiranje izvoza.

6. EIB podliježe mišljenju odbora utvrđenih u članku 33. odnosno 34.

Za operacije EIB-a obuhvaćene investicijskim područjima iz ovog članka ocjena prihvatljivosti utvrđena u članku 35. stavku 9. ispunjava se u okviru postupka predviđenog člankom 19. Protokola br. 5 o Statutu Europske investicijske banke priloženog UFEU-u. EIB pravodobno dostavlja sve informacije koje Komisija zahtijeva u tu svrhu. EIB-ove operacije financiranja obuhvaćene tim investicijskim područjima nisu pokrivena jamstvom EU-a ako Komisija izda nepovoljno mišljenje u skladu s postupkom predviđenim u članku 19. Protokola br. 5 o Statutu Europske investicijske banke priloženog UFEU-u. Svi daljnji modaliteti koji se primjenjuju na EIB utvrđuju se u relevantnim sporazumima o Jamstvu za vanjsko djelovanje.

7. EIB je prihvatljiv za provedbu aktivnosti u okviru drugih investicijskih područja utvrđenih u članku 35. stavku 8.

8. U skladu s ovom Uredbom, među ostalim njezinim ciljevima i načelima te relevantnim programskim dokumentima, kao i, prema potrebi, Uredbom IPA III, Komisija i EIB sklapaju namjenske sporazume o Jamstvu za vanjsko djelovanje za namjenska investicijska područja navedena u stavicama 1. i 2.

Članak 37.

Doprinos drugih donatora Jamstvu za vanjsko djelovanje

1. Države članice, treće zemlje i ostale treće stranke mogu doprinosti Jamstvu za vanjsko djelovanje.

Odstupajući od članka 218. stavka 2. drugog podstavka Financijske uredbe, ugovorne stranke Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru mogu pružati doprinose u obliku jamstava ili gotovine.

Treće zemlje koje nisu ugovorne stranke Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru i ostale treće stranke pružaju doprinose u obliku gotovine te podložno mišljenju strateškog odbora fonda EFOR+ i odobrenju Komisije.

Države članice mogu zahtijevati da njihovi doprinosi budu namijenjeni pokretanju djelovanja u određenim regijama, zemljama, sektorima ili postojećim investicijskim područjima. Komisija bez odgode obavješćuje Europski parlament i Vijeće o odobrenim doprinosima.

2. Doprinosi u obliku jamstva ne smiju premašivati 50 % iznosa navedenog u članku 31. stavku 4.

Doprinosi država članica i ugovornih stranaka Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru u obliku jamstva mogu se aktivirati za plaćanje aktivacije jamstva tek nakon što su sredstva iz općeg proračuna Unije, uvećana za sve ostale doprinose u gotovini, iskorištena za plaćanja aktivacija jamstva.

Svaki doprinos, bez obzira na namjenu, može se upotrijebiti za pokriće aktivacija jamstva.

Sporazum o doprinosima sklapa se između Komisije, u ime Unije, i doprinositelja, te posebno sadržava odredbe o uvjetima plaćanja.

Članak 38.

Provedba sporazumâ o Jamstvu za vanjsko djelovanje

1. Komisija u ime Unije sklapa sporazume o Jamstvu za vanjsko djelovanje s prihvatljivim partnerima odabranima na temelju članka 35. Ti se sporazumi mogu sklopiti s konzorcijem koji se sastoji od dvaju ili više prihvatljivih partnera. U skladu s člankom 219. stavkom 1. Financijske uredbe proračunska jamstva neopoziva su, bezuvjetna i daju se na zahtjev za vrste operacija koje su pokrivene u okviru Jamstva za vanjsko djelovanje. Komisija pri sklapanju sporazuma o Jamstvu za vanjsko djelovanje uzima u obzir savjete i smjernice odborâ i tehničke skupine za procjenu rizika.

2. Jedan sporazum o Jamstvu za vanjsko djelovanje ili više njih sklapaju se za svako investicijsko područje između Komisije i odabranog prihvatljivog partnera ili prihvatljivih partnera. Osim toga, kako bi se ispunile specifične potrebe, Jamstvo za vanjsko djelovanje može se dodjeljivati za pojedinačne operacije financiranja ili ulaganja.

Europski parlament i Vijeće obavješćuju se o potpisivanju svih sporazuma o Jamstvu za vanjsko djelovanje. Na njihov zahtjev ti se sporazumi stavljaju na raspolaganje Europskom parlamentu i Vijeću, uzimajući u obzir zaštitu povjerljivih i poslovno osjetljivih informacija.

3. Sporazumi o Jamstvu za vanjsko djelovanje sadržavaju, posebno:

- (a) detaljna pravila o obuhvatu, zahtjevima, prihvatljivosti, prihvatljivim partnerima i postupcima;
- (b) detaljna pravila o pružanju Jamstva za vanjsko djelovanje, među ostalim o njegovim aranžmanima u pogledu obuhvata te definiranom obuhvatu portfeljâ i projekata određenih vrsta instrumenata, kao i analizu rizičnosti projekata i projektnih portfelja, među ostalim na sektorskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini;
- (c) navođenje ciljeva i svrhe Instrumenta, procjenu potreba i naznaku očekivanih rezultata, uzimajući u obzir promicanje društveno odgovornog poslovanja i odgovornog poslovnog ponašanja, osobito poštovanjem međunarodno dogovorenih smjernica, načela i konvencija o ulaganjima navedenih u članku 35. stavku 2. točki (f);
- (d) naknadu za Jamstvo za vanjsko djelovanje, kojom se uzima u obzir razina rizičnosti, i mogućnost djelomičnog subvencioniranja naknade kako bi se u propisno opravdanim slučajevima pružili povoljniji uvjeti, osobito zemljama u kojima su prisutne nestabilnosti ili sukobi, najmanje razvijenim zemljama i visoko zaduženim siromašnim zemljama;
- (e) zahtjeve za upotrebu Jamstva za vanjsko djelovanje, uključujući uvjete plaćanja, poput posebnih rokova, kamata koje treba platiti na dospjele iznose, izdataka i troškova naplate te eventualno potrebnih aranžmana u vezi s likvidnošću;
- (f) postupke u vezi s potraživanjima, što uključuje, ali nije ograničeno na pokretačke događaje i razdoblja čekanja, te postupke koji se odnose na naplatu potraživanja;
- (g) obveze praćenja, izvješćivanja, transparentnosti i evaluacije;
- (h) jasne i dostupne postupke podnošenja žalbe za treće strane na koje bi mogla utjecati provedba projekata koje se podupire Jamstvom za vanjsko djelovanje.

4. Prihvatljivi partner odobrava operacije financiranja i ulaganja u skladu s vlastitim pravilima i postupcima i u skladu sa sporazumom o Jamstvu za vanjsko djelovanje.

5. Jamstvo za vanjsko djelovanje može obuhvaćati:

- (a) za dužničke instrumente: glavnice i sve kamate i iznose koji se trebaju isplatiti odabranom prihvatljivom partneru, a koje on nije zaprimio u skladu s uvjetima operacija financiranja nakon što je došlo do neispunjavanja obveza;
- (b) za ulaganja u vlasnički kapital: iznose koji su uloženi i pripadajuće troškove financiranja;
- (c) za ostale operacije financiranja i ulaganja iz članka 35. stavka 2.: upotrijebljene iznose i pripadajuće troškove financiranja;
- (d) sve relevantne troškove i troškove naplate povezane s neispunjavanjem obveza, osim ako se odbiju od naplaćenih iznosa.

6. Za potrebe Komisijina računovodstva i njezina izvješćivanja o rizicima koje pokriva Jamstvo za vanjsko djelovanje te u skladu s člankom 209. stavkom 4. Financijske uredbe, prihvatljivi partneri s kojima je sklopljen sporazum o Jamstvu za vanjsko djelovanje svake godine Komisiji i Revizorskom sudu dostavljaju financijska izvješća o operacijama financiranja i ulaganja koje su obuhvaćene ovom Uredbom i koja je revidirao neovisni vanjski revizor, a koja među ostalim sadržavaju informacije o:

- (a) procjeni rizika operacija financiranja i ulaganja prihvatljivih partnera, među ostalim informacije o obvezama Unije mjerenima u skladu s računovodstvenim pravilima iz članka 80. Financijske uredbe i Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor;
- (b) nepodmirenim financijskim obvezama za Uniju koje proizlaze iz operacija u okviru fonda EFOR+ koje su pružene prihvatljivim partnerima te iz njihovih operacija financiranja i ulaganja, uz raščlambu po pojedinačnim operacijama.

7. Prihvatljivi partneri Komisiji na zahtjev dostavljaju sve dodatne informacije koje su joj potrebne za ispunjavanje obveza na temelju ove Uredbe, posebno u pogledu kriterija za odabir navedenih u članku 35., što obuhvaća usklađenost sa standardima povezanim s ljudskim pravima te socijalnim, radnim i okolišnim standardima.

8. Komisija strateškom odboru fonda EFOR+, regionalnim operativnim odborima, Europskom parlamentu i Vijeću podnosi godišnje izvješće o financijskim instrumentima, proračunskim jamstvima, uključujući one koje provodi EIB, i financijskoj pomoći u skladu s člankom 41. stavcima 4. i 5. te člancima 241. i 250. Financijske uredbe. U tu svrhu prihvatljivi partneri jedanput godišnje Komisiji dostavljaju informacije koje su joj potrebne za ispunjavanje tih obveza izvješćivanja.

Članak 39.

Mehanizam za pritužbe i mehanizam pravne zaštite te zaštita financijskih interesa Unije

1. Uzimajući u obzir moguće pritužbe trećih strana u partnerskim zemljama, među ostalim zajednica i pojedinaca na koje utječu projekti koje se podupire iz fonda EFOR+ i Jamstva za vanjsko djelovanje, Komisija i delegacije Unije na svojim internetskim stranicama izravno upućuju na pritužbene mehanizme relevantnih partnera koji su sklopili sporazume s Komisijom. Komisija također predviđa mogućnost izravnog primanja pritužbi u pogledu načina na koji prihvatljivi partneri obrađuju pritužbe. Komisija te informacije uzima u obzir u kontekstu buduće suradnje s tim partnerima.

2. Osobe i subjekti koji izvršavaju financijske instrumente i proračunska jamstva poštuju primjenjivo pravo i načela Unije te dogovorene međunarodne standarde i standarde Unije, kako je utvrđeno u članku 155. stavcima 2. i 3. Financijske uredbe. Komisija procjenjuje osigurava li se sustavima, pravilima i postupcima tih osoba i subjekata zaštita financijskih interesa Unije jednaka zaštiti koja se osigurava kada Komisija izvršava proračun Unije, vodeći računa o načelu proporcionalnosti i uzimajući u obzir prirodu djelovanja i uvjete pod kojima se to djelovanje provodi.

Članak 40.

Sudjelovanje u kapitalu razvojnih financijskih institucija

Omotnica za geografske programe iz članka 6. stavka 2. točke (a) može se upotrijebiti za doprinos raspoloživom kapitalu europskih i drugih razvojnih financijskih institucija.

POGLAVLJE V.

Praćenje, izvješćivanje i evaluacija

Članak 41.

Praćenje i izvješćivanje

1. Pokazatelji za izvješćivanje o napretku Instrumenta prema ostvarenju specifičnih ciljeva utvrđenih u članku 3. stavku 2. navedeni su u Prilogu VI. Ti se pokazatelji, u skladu s pokazateljima za ciljeve održivog razvoja, upotrebljavaju zajedno s podacima iz evaluacija i drugih postojećih mehanizama za izvješćivanje o rezultatima kao temelj za procjenu mjere u kojoj su ti specifični ciljevi postignuti.

2. Komisija kontinuirano prati svoja djelovanja i, barem na godišnjoj osnovi, preispituje napredak prema postizanju ciljnih vrijednosti utvrđenih u ovoj Uredbi te očekivanih rezultata, koji obuhvaćaju ostvarenja i ishode.

Napredak u odnosu na očekivane rezultate prati se na transparentan i pravodoban način, na temelju relevantnih, mjerljivih, kvalitativnih i kvantitativnih podataka, koji uključuju, među ostalim, podatke iz Priloga VI. Kad god je to moguće, pokazatelji se raščlanjuju prema spolu, dobi i drugim relevantnim čimbenicima.

3. Zajednički okviri za rezultate obuhvaćeni i dogovoreni u okviru zajedničkih programskih dokumenata koji ispunjavaju kriterije utvrđene u članku 14. stavku 4. čine, ako je to izvedivo, temelj prema kojem Unija i njezine države članice zajednički prate svoju kolektivnu potporu partnerskoj zemlji.

Sustavom za izvješćivanje o uspješnosti osigurava se da se podatci za praćenje provedbe programa i rezultata Instrumenta prikupljaju učinkovito, djelotvorno i pravodobno. U tu svrhu uvode se razmjerne obveze izvješćivanja za primatelje sredstava Unije.

4. Komisija ispituje napredak u provedbi Instrumenta. Počevši od 2022. Komisija Europskom parlamentu i Vijeću pravodobno, do 30. studenoga svake godine, podnosi godišnje izvješće o napretku prema ostvarivanju ciljeva Instrumenta u obliku pokazatelja, koji uključuju, među ostalim, pokazatelje iz Priloga VI., i u njemu se izvješćuje o tekućim aktivnostima, ostvarenim rezultatima i djelotvornosti ove Uredbe. To izvješće također se podnosi Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija.

5. Godišnje izvješće sadržava:

(a) podatke iz prethodne godine o financiranim mjerama;

(b) rezultate praćenja i evaluacije;

(c) podatke o sudjelovanju i stupnju suradnje relevantnih partnera, raščlanjene prema vrsti subjekta kako je navedeno u članku 62. Financijske uredbe i za izravno i za neizravno upravljanje;

(d) podatke o proračunskim obvezama, uključujući ugovorene iznose, i odobrenim sredstvima za plaćanje, raščlanjene prema zemlji, regiji i sektoru suradnje;

(e) kvalitativne i kvantitativne informacije, među ostalim o mjerama poduzetima na temelju članka 9., o upotrebi rezerve za nove izazove i prioritete iz članka 17. te o upotrebi sredstava namijenjenih pristupu utemeljenom na poticajima kojim se odgovara na uspješnost u ključnim područjima, koji je naveden u članku 20.

U godišnjem izvješću ocjenjuju se rezultati ostvareni financiranjem sredstvima Unije, i to primjenom, u mjeri u kojoj je to moguće, specifičnih i mjerljivih pokazatelja koji ukazuju na napredak prema ostvarenju ciljnih vrijednosti i ciljeva Instrumenta te na napredak u obuhvaćanju pitanja iz članka 8. stavka 8. Sadržava i raščlambu po oblicima financiranja sredstvima Unije kako su utvrđeni u članku 27. ove Uredbe, vrsti subjekta kako je navedeno u članku 62. Financijske uredbe i za izravno i za neizravno upravljanje, te obvezama i plaćanjima. To godišnje izvješće odražava glavna stečena iskustva i daljnje mjere poduzete u vezi s preporukama iz vanjskih evaluacija provedenih prethodnih godina.

6. Godišnje izvješće koje se sastavlja 2021. sadržava konsolidirane podatke iz godišnjih izvješća za razdoblje od 2014. do 2020. o cjelokupnom financiranju na temelju uredaba iz članka 50. stavka 2. ove Uredbe, što obuhvaća vanjske namjenske prihode i doprinose skrbničkim fondovima, jamstva te raščlambu potrošnje prema zemlji, oblicima financiranja sredstvima Unije, kako su utvrđeni u članku 27. ove Uredbe, vrsti subjekta kako je navedeno u članku 62. Financijske uredbe i za izravno i za neizravno upravljanje, te obvezama i plaćanjima. To godišnje izvješće odražava glavna stečena iskustva i daljnje mjere poduzete u vezi s preporukama iz vanjskih evaluacija provedenih prethodnih godina.

7. Komisija u okviru godišnjeg izvješća podnosi detaljno izvješće o operacijama financiranja i ulaganja obuhvaćenima Jamstvom za vanjsko djelovanje, kao i o funkcioniranju fonda EFOR+, njegovu upravljanju i djelotvornom doprinosu njegovim ciljevima. Njime su obuhvaćeni sljedeći elementi:

(a) procjena rezultata koji doprinose svrsi i ciljevima Instrumenta i, prema potrebi, drugih instrumenata financiranja kako su utvrđeni u članku 31. stavku 7.;

- (b) procjena, na temelju pokazatelja koji su u skladu s člankom 31. stavkom 2. i člankom 35. stavkom 2., dodatnosti i dodane vrijednosti, mobilizacije sredstava privatnog sektora, među ostalim iz MSP-ova, vrste subjekata privatnog sektora kojima je pružena potpora, procijenjenih i stvarnih ostvarenja, ishoda i utjecaja operacija financiranja i ulaganja obuhvaćenih Jamstvom za vanjsko djelovanje u okviru fonda EFOR+ na zbirnoj osnovi, uključujući utjecaj na otvaranje pristojnih radnih mjesta, iskorjenjivanje siromaštva i na način na koji se otklanjaju specifični socioekonomski temeljni uzroci nezakonitih migracija i temeljni uzroci prisilnog raseljavanja; procjena obuhvaća analizu mjera rizika i njihova učinka na financijsku i gospodarsku stabilnost partnerâ te rodnu analizu obuhvaćenih operacija na temelju dokaza i podataka raščlanjenih po spolu, zemlji i sektoru, ako je to moguće;
- (c) procjena usklađenosti operacija koje se podupiru Jamstvom za vanjsko djelovanje u okviru fonda EFOR+ s međunarodno dogovorenim načelima djelotvornosti razvoja;
- (d) procjena učinka poluge koji je ostvaren obuhvaćenim operacijama;
- (e) procjena sinergija i komplementarnosti između operacija obuhvaćenih Jamstvom za vanjsko djelovanje u okviru fonda EFOR+, uključujući operacije iz članka 36., i drugih stupova plana za vanjska ulaganja na temelju relevantnih postojećih izvješća, s posebnim naglaskom na napretku koji je ostvaren u području dobrog upravljanja, među ostalim u borbi protiv korupcije i nezakonitih financijskih tokova, u poštovanju ljudskih prava, vladavini prava i rodno osjetljivim politikama, kao i u poticanju poduzetništva, lokalnog poslovnog okružja i lokalnih financijskih tržišta;
- (f) procjena naknade za jamstva i provedbe članka 155. stavaka 2. i 3. Financijske uredbe.

8. Godišnja procjena ukupne potrošnje za djelovanja u području klime, dezertifikacije i bioraznolikosti izrađuje se na temelju donesenih okvirnih programskih dokumenata. Sredstva dodijeljena u okviru Instrumenta podliježu godišnjem sustavu praćenja koji se temelji na metodologiji OECD-a naime na „okolišnim pokazateljima” i „pokazateljima iz Rija”, ne isključujući upotrebu preciznijih metodologija ako su dostupne, integriranom u postojeću metodologiju upravljanja uspješnošću programâ Unije, radi kvantifikacije rashoda povezanih s upravljanjem okolišem i zaštitom okoliša te s djelovanjima u području klime, dezertifikacije i bioraznolikosti na razini akcijskih planova i mjera iz članka 23., te zabilježenom u evaluacijama i godišnjem izvješću.

Komisija stavlja na raspolaganje informacije o razvojnoj suradnji u skladu s priznatim međunarodnim standardima, kao što su standardi ILO-a i OECD-a, koristeći se okvirom za zajednički standard koji je razvila Inicijativa za transparentnost međunarodne pomoći.

9. Kako bi osigurala djelotvornu procjenu napretka Instrumenta prema ostvarenju njegovih ciljeva, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 44. kako bi izmijenila Prilog VI. radi preispitivanja ili nadopune pokazatelja, kada se to smatra potrebnim, te kako bi dopunila ovu Uredbu odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju.

Članak 42.

Evalvacija

1. Komisija evaluira učinak i djelotvornost svojih djelovanja po područjima intervencija te djelotvornost programiranja, prema potrebi s pomoću neovisnih vanjskih evaluacija. Kad je riječ o neovisnim vanjskim evaluacijama, Komisija uzima u obzir prijedloge Europskog parlamenta ili Vijeća. Ako je to primjenjivo, u evaluacijama se primjenjuju načela dobre prakse Odbora za razvojnu pomoć OECD-a i nastoji se utvrditi jesu li ispunjeni specifični ciljevi te se daju preporuke radi poboljšanja budućih djelovanja.

Komisija Europskom parlamentu, Vijeću i državama članicama dostavlja nalaze i zaključke evaluacija zajedno sa svojim primjedbama i daljnjim mjerama. O evaluacijama se može raspravljati na zahtjev država članica na temelju članka 45. stavka 7. Rezultati se uzimaju u obzir pri pripremi programâ i djelovanjâ i pri dodjeli sredstava. Te su evaluacije i daljnje mjere javno dostupne.

Komisija u odgovarajućoj mjeri uključuje sve relevantne dionike, uključujući korisnike, aktere civilnog društva i lokalna tijela, u postupak evaluacije financiranja sredstvima Unije koje se pruža na temelju Instrumenta i može se, prema potrebi, odlučiti na provedbu zajedničkih evaluacija s državama članicama i drugim partnerima, uz aktivnu uključenost partnerskih zemalja.

2. Komisija do 31. prosinca 2024. podnosi evaluaciju Instrumenta u sredini programskog razdoblja. Njome se obuhvaća razdoblje od 1. siječnja 2021. do pokretanja te evaluacije. Evaluaciji u sredini programskog razdoblja prilažu se, prema potrebi, zakonodavni prijedlozi u kojima se navode potrebne izmjene ove Uredbe.

3. Komisija provodi završnu evaluaciju Instrumenta u okviru preispitivanja u sredini programskog razdoblja za sljedeće financijsko razdoblje. U toj se evaluaciji analizira i ocjenjuje doprinos Unije postizanju ciljeva Instrumenta, uzimajući u obzir pokazatelje za mjerenje ostvarenih rezultata te sve nalaze i zaključke u vezi s učinkom Instrumenta.

4. U evaluaciji u sredini programskog razdoblja i u završnoj evaluaciji razmatraju se djelotvornost, učinkovitost, učinak, održivost, dodana vrijednost, prostor za pojednostavnjivanje, unutarnja i vanjska koherentnost, uključujući komplementarnost i sinergije, te trajna važnost ciljeva Instrumenta. U evaluacijama se utvrđuju stečena iskustva. U evaluacijama se procjenjuje maksimalni iznos Jamstva za vanjsko djelovanje utvrđen u članku 31. stavku 4. te se navode informacije o dodanoj vrijednosti koja je ostvarena integriranjem prethodno zasebnih instrumenata u jedan pojednostavnjeni instrument.

Evaluacija u sredini programskog razdoblja i završna evaluacija sadržavaju i konsolidirane podatke iz godišnjih izvješća o cjelokupnom financiranju uređenom ovom Uredbom, što obuhvaća vanjske namjenske prihode i doprinose skrbničkim fondovima, pri čemu se potrošnja raščlanjuje prema zemlji korisnici, oblicima financiranja sredstvima Unije, sudjelovanju država članica i relevantnih partnera, obvezama i plaćanjima, kao i prema geografskim programima, tematskim programima i djelovanjima za brzi odgovor, što obuhvaća upotrebu sredstava mobiliziranih iz rezerve za nove izazove i prioritete, kako je navedeno u članku 6.

Evaluacija u sredini programskog razdoblja i završna evaluacija provode se posebno u svrhu poboljšanja financiranja sredstvima Unije. Na temelju njih donose se odluke o obnavljanju, izmjeni ili suspenziji vrsta djelovanja koja se provode u okviru Instrumenta.

5. U skladu sa specifičnim odredbama o izvješćivanju iz Financijske uredbe, Komisija do 31. prosinca 2024. i svake tri godine nakon toga na temelju vanjske evaluacije evaluira upotrebu i funkcioniranje Jamstva za vanjsko djelovanje, a posebno njegov doprinos općim ciljevima, ostvarenim rezultatima i dodatnosti. Komisija to evaluacijsko izvješće podnosi Europskom parlamentu i Vijeću. Tom evaluacijskom izvješću prilaže se mišljenje Revizorskog suda. Evaluacijsko izvješće i mišljenje Revizorskog suda javno su dostupni.

GLAVA III.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 43.

Proširenje geografskog područja primjene

1. U propisno opravdanim slučajevima i ako je djelovanje koje se provodi globalne, transregionalne ili regionalne prirode, Komisija može odlučiti, u okviru relevantnih višegodišnjih okvirnih programa ili u okviru relevantnih akcijskih planova ili mjera, proširiti područje primjene djelovanja na zemlje i područja koji nisu obuhvaćeni ovom Uredbom u skladu s člankom 4. kako bi se osiguralo koherentnost i djelotvornost financiranja od strane Unije ili kako bi se potaknula regionalna ili transregionalna suradnja.

2. Komisija može uključiti dodjelu posebnih financijskih sredstava kako bi partnerskim zemljama i regijama pomogla u jačanju suradnje sa susjednim najudaljenijim regijama Unije te prekomorskim zemljama i područjima. U tu se svrhu Instrumentom može doprinijeti, prema potrebi i na temelju recipročnosti i proporcionalnosti u pogledu razine financiranja iz Odluke o prekomorskom pridruživanju, uključujući Grenland ili Uredbe Interreg, ili obiju, djelovanjima koja provodi partnerska zemlja ili regija ili bilo koji drugi subjekt u okviru ove Uredbe, ili zemlja, područje ili bilo koji drugi subjekt u okviru Odluke o prekomorskom pridruživanju, uključujući Grenland ili najudaljenija regija Unije u okviru zajedničkih operativnih programa, odnosno međuregionalnim programima ili mjerama suradnje uspostavljenima i provedenima u okviru Uredbe Interreg.

Članak 44.**Izvršavanje delegiranja ovlasti**

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 4. stavaka 6. i 7., članka 6. stavka 5., članka 31. stavaka 4 i 5., članka 35. stavka 10. i članka 41. stavka 9. dodjeljuje se Komisiji tijekom razdoblja važenja ove Uredbe.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 4. stavaka 6. i 7., članka 6. stavka 5., članka 31. stavaka 4 i 5., članka 35. stavka 10. i članka 41. stavka 9. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 4. stavaka 6. i 7., članka 6. stavka 5., članka 31. stavaka 4 i 5., članka 35. stavka 10. i članka 41. stavka 9. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 45.**Postupak odbora**

1. Komisiji pomaže odbor Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011. Odbor se može sastajati u različitim sastavima zaduženima za određena područja suradnje i intervencije, poput geografskih djelovanja, tematskih djelovanja i djelovanja za brzi odgovor.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.
3. Kada se mišljenje odbora treba dobiti pisanim postupkom, navedeni postupak završava bez rezultata kada u roku za davanje mišljenja to odluči predsjednik odbora ili to zahtijeva obična većina članova odbora.
4. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 8. Uredbe (EU) br. 182/2011 u vezi s njezinim člankom 5.
5. Donesena odluka ostaje na snazi tijekom razdoblja valjanosti donesenog ili izmijenjenog dokumenta, programa djelovanja ili mjere.
6. Promatrač EIB-a sudjeluje u radu odbora kad je riječ o pitanjima koja se odnose na EIB.
7. Države članice mogu zatražiti ispitivanje bilo kojeg drugog pitanja koje se odnosi na provedbu Instrumenta, posebno kad je riječ o višegodišnjim programskim dokumentima, što obuhvaća preispitivanja i evaluacije u sredini programskog razdoblja ili *ad hoc* preispitivanja i evaluacije.

Članak 46.**Informiranje, komunikacija i vidljivost**

1. Primatelji sredstava Unije priznaju podrijetlo i osiguravaju vidljivost tih sredstava, posebice pri promicanju djelovanja i njihovih rezultata te izvješćivanju o njima, tako da potporu koju primaju od Unije na vidljiv način ističu na komunikacijskim materijalima povezanim s djelovanjima koja se podupiru u okviru Instrumenta te pružanjem koherentnih, djelotvornih i razmjernih ciljanih informacije različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti.

Sporazumi sklopljeni s primateljima financiranja sredstvima Unije sadržavaju takve obveze.

2. Komisija provodi informacijska i komunikacijska djelovanja koja se odnose na Instrument, na djelovanja poduzeta na temelju Instrumenta i na postignute rezultate. Financijska sredstva dodijeljena Instrumentu također doprinose institucijskom priopćavanju političkih prioriteta Unije i izvješćivanju o njima, ako se ti prioriteti odnose na ciljeve Instrumenta.
3. Instrumentom se podupiru strateška komunikacija i javna diplomacija, uključujući borbu protiv dezinformiranja, s ciljem pružanja informacija o vrijednostima Unije te o dodanoj vrijednosti djelovanja Unije i rezultatima koji su postignuti tim djelovanjima.
4. Komisija objavljuje informacije o djelovanjima koja se financiraju na temelju Instrumenta, kako je navedeno u članku 38. Financijske uredbe, među ostalim, prema potrebi, na jedinstvenoj sveobuhvatnoj internetskoj stranici.
5. Na internetskoj stranici iz stavka 4. nalaze se i informacije o operacijama financiranja i ulaganja te ključni elementi svih sporazuma o Jamstvu za vanjsko djelovanje, uključujući informacije o pravnom identitetu prihvatljivih partnera, očekivanim koristima u pogledu razvoja i pritužbenim postupcima, u skladu s člankom 38. stavkom 3. točkom (h), uzimajući u obzir zaštitu povjerljivih i poslovno osjetljivih informacija.
6. Prihvatljivi partneri fonda EFOR+, u skladu sa svojim politikama transparentnosti i pravilima Unije o zaštiti podataka i o pristupu dokumentima i informacijama, na svojim internetskim stranicama proaktivno i sustavno objavljuju podatke o svim operacijama financiranja i ulaganja obuhvaćenima Jamstvom za vanjsko djelovanje, posebno one koji se odnose na način na koji te operacije doprinose postizanju ciljeva i zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi. Ako je to moguće, takve se informacije raščlanjuju po projektima. Pri tome se uvijek uzima u obzir zaštita povjerljivih i poslovno osjetljivih informacija. Prihvatljivi partneri fonda EFOR+ u svim informacijama koje u skladu s ovom Uredbom objavljuju o operacijama financiranja i ulaganja obuhvaćenima Jamstvom za vanjsko djelovanje navode i informacije o potpori koju pruža Unija.

Članak 47.

Odstupanje od zahtjevâ vidljivosti

Ako je zbog sigurnosnih pitanja ili osjetljivih političkih aspekata poželjno ili nužno ograničiti aktivnosti u pogledu komunikacije i ostvarenja vidljivosti u određenim zemljama ili područjima ili tijekom određenih razdoblja, ciljana publika i alati, proizvodi i kanali vidljivosti koji se upotrebljavaju za promicanje određenog djelovanja utvrđuju se za svaki slučaj pojedinačno, uz savjetovanje s Unijom i njezinu suglasnost. Ako je potrebna brza intervencija kao odgovor na iznenadnu krizu, nije nužno odmah izraditi cijeli plan za komunikaciju i ostvarenje vidljivosti. U takvim se slučajevima ipak od početka primjereno ističe potpora Unije.

Članak 48.

Klauzula o Europskoj službi za vanjsko djelovanje

Ova se Uredba primjenjuje u skladu s Odlukom 2010/427/EU, a posebno njezinim člankom 9.

Članak 49.

Izmjene Odluke br. 466/2014/EU

Odluka br. 466/2014/EU mijenja se kako slijedi:

1. u članku 1. stavak 5. zamjenjuje se sljedećim:

„5. Jamstvo EU-a obuhvaća EIB-ove operacije financiranja potpisane u razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2021.“;

2. u članku 20. drugi stavak zamjenjuje se sljedećim:

„Komisija do 31. prosinca 2022. Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o primjeni ove Odluke.“;

3. u Prilogu I. posljednja tri odlomka točke D zamjenjuju se sljedećim:

„Unutar sveukupne fiksne gornje granice upravljačka tijela EIB-a mogu odlučiti, nakon savjetovanja s Komisijom, preraspodijeliti iznose unutar regija i među njima.“.

Članak 50.

Odredbe o stavljanju izvan snage i prijelazne odredbe

1. Ne dovodeći u pitanje članak 31. stavak 8. ove Uredbe, uredbe (EZ, Euratom) br. 480/2009 i (EU) 2017/1601 stavljaju se izvan snage s učinkom od ... [prvi dan drugog mjeseca koji slijedi nakon stupanja na snagu ove Uredbe], a Odluka br. 466/2014/EU stavlja se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2022. Financijskom omotnicom za Instrument financiraju se i rezervacije za proračunska jamstva odobrena na temelju Uredbe (EU) 2017/1601 te za jamstva i financijsku pomoć odobrene na temelju temeljnih akata čije su rezervacije uređene Uredbom (EZ, Euratom) br. 480/2009. Rezervacije za takva jamstva i financijsku pomoć za korisnike navedene u relevantnom prilogu Uredbi IPA III financiraju se iz te uredbe.
2. Iz financijske omotnice za Instrument mogu se pokriti i rashodi tehničke i administrativne pomoći koji su potrebni radi osiguravanja prijelaza između ove Uredbe i mjera donesenih na temelju uredbi (EZ, Euratom) br. 480/2009, (EU) br. 230/2014, (EU) br. 232/2014, (EU) br. 233/2014, (EU) br. 234/2014, (EU) br. 235/2014, (EU) br. 236/2014, (Euratom) br. 237/2014 i (EU) 2017/1601 te Odluke br. 466/2014/EU.
3. Iz financijske omotnice za Instrument mogu se pokriti rashodi povezani s pripremom bilo koje buduće povezane uredbe.
4. Ako je to potrebno, odobrena sredstva mogu se unijeti u proračun nakon 2027. radi pokrivanja rashoda predviđenih u članku 24. stavku 1. kako bi se omogućilo upravljanje djelovanjima koja nisu dovršena do 31. prosinca 2027.

Članak 51.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2021.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u ...

Za Europski parlament

Predsjednik

...

Za Vijeće

Predsjednik

...

PRILOG I.

POPIS ZEMALJA I PODRUČJA U PODRUČJU SUSJEDSTVA

Alžir

Armenija

Azerbajdžan

Bjelarus

Egipat

Gruzija

Izrael

Jordan

Libanon

Libija

Republika Moldova

Maroko

okupirano palestinsko područje

Sirija

Tunis

Ukrajina

Potpora Unije u okviru ovog područja može se iskoristiti i kako bi se Ruskoj Federaciji omogućilo sudjelovanje u programima prekogranične suradnje i drugim relevantnim okvirnim programima za više zemalja, među ostalim kako je navedeno u članku 13. stavku 6. i članku 21.

PRILOG II.

PODRUČJA SURADNJE ZA GEOGRAFSKE PROGRAME

Za sve geografske regije

LJUDI

1. Dobro upravljanje, demokracija, vladavina prava i ljudska prava, uključujući rodnu ravnopravnost

- (a) Jačanje i promicanje demokracije i uključivih demokratskih procesa, vladavine prava, borbe protiv korupcije, upravljanja i nadzora, što obuhvaća transparentne, uključive i vjerodostojne izborne postupke te transparentne, odgovorne, djelotvorne i uključive institucije na svim razinama, među ostalim zakonodavna tijela, te neovisnog sudstva, jačajući pritom smisleno političko sudjelovanje i zastupljenost;
- (b) Jačanje promicanja, zaštite i ostvarivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda u skladu s međunarodnim pravom ljudskih prava, uključujući Opću deklaraciju o ljudskim pravima; pružanje potpore i zaštite borcima za ljudska prava; podupiranje i praćenje pritužbenog mehanizma i mehanizma pravne zaštite u vezi s kršenjima i povredama ljudskih prava na nacionalnoj i lokalnoj razini; doprinos provedbi globalnih i regionalnih instrumenata i okvira, povećanje kapaciteta civilnog društva u pogledu provedbe i praćenja;
- (c) Borba protiv svih oblika diskriminacije i promicanje načela ravnopravnosti i nediskriminacije, a posebno rodne ravnopravnosti, prava i osnaživanja žena i djevojčica, prava djeteta, osoba s invaliditetom, pripadnika manjina, lezbijki, homoseksualaca, biseksualnih, transseksualnih i interseksualnih osoba („LGBTI osobe”) osoba i autohtonih naroda kako je utvrđeno u Deklaraciji Ujedinjenih naroda o pravima autohtonih naroda (UNDRIP);
- (d) Podupiranje, jačanje i osnaživanje uspješnog civilnog društva i njegovih neovisnih, aktivnih i višestrukih uloga u političkim tranzicijama, procesima reformi i demokratskim preobrazbama te promicanje otvorenog okruženja koje civilno društvo i građane potiče da sudjeluju u političkom životu i nadzoru nad donošenjem odluka, kao i borba protiv smanjenja demokratskog prostora; podupiranje i promicanje sudjelovanja svih u političkim procesima i javnom životu;
- (e) Poboljšanje pluralizma, neovisnosti i profesionalnosti slobodnih i neovisnih medija te poboljšanje medijske pismenosti i suzbijanje dezinformacija; jačanje digitalnih prava, uključujući prava na pristup informacijama; jačanje prava na privatnost i zaštite podataka;
- (f) Jačanje otpornosti država, društava, zajednica i pojedinaca na političke, gospodarske, okolišne, demografske i socijalne pritiske i poremećaje te one povezane s hranom, na prirodne katastrofe i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem te zdravstvene krize, uključujući pandemije;
- (g) Jačanje razvoja demokratskih i uključivih javnih institucija na međunarodnoj, nacionalnoj i podnacionalnoj razini, uključujući lokalna tijela; jačanje kapaciteta za uključivanje rodne perspektive u planiranje i izradu proračuna, kao i za neovisan, djelotvoran, učinkovit i odgovoran pravosudni sustav, promicanje vladavine prava, međunarodne pravde, odgovornosti i cjenovno pristupačnog pristupa pravosuđu za sve;
- (h) Podupiranje procesa reforme javne uprave na nacionalnoj i podnacionalnoj razini, među ostalim primjenom sustavâ e-uprave usmjerene na građane i drugih digitalnih rješenja za izgradnju čvrste, odgovorne i transparentne javne uprave i sustavâ pružanja usluga, jačanje pravnih okvira i institucijskog ustroja, nacionalnih statističkih sustava i kapaciteta, među ostalim u vezi s raščlambom podataka prema prihodu, spolu, dobi i drugim čimbenicima, dobrog upravljanja javnim financijama, uključujući vanjsku reviziju, i doprinošenje borbi protiv korupcije, izbjegavanja plaćanja poreza, utaje poreza i agresivnog poreznog planiranja;

- (i) Pružanje potpore nacionalnim i lokalnim vlastima i upravama u stvaranju potrebne infrastrukture kako bi se omogućilo da je svaka registracija stanovništva (od rođenja do smrti) pouzdano provedena i e službeno priznata, te da su duplikati dokumenata objavljeni kada je to potrebno kako bi se osiguralo da svi građani postoje u službenom smislu te da mogu ostvarivati svoja temeljna prava;
- (j) Promicanje uključivih, uravnoteženih i integriranih prostornih, ruralnih i urbanih politika i razvoja jačanjem javnih institucija i tijela na nacionalnoj i podnacionalnoj razini, podupiranje izgradnje kapaciteta lokalnih tijela i mobiliziranje njihova stručnog znanja radi promicanja teritorijalnog pristupa lokalnom razvoju, uključujući učinkovitu decentralizaciju, fiskalnu decentralizaciju i postupke preustroja države;
- (k) Povećanje transparentnosti i odgovornosti javnih institucija na nacionalnoj i podnacionalnoj razini i poduzeća u javnom vlasništvu te poboljšanje pristupa informacijama o javnim poslovima za sve, jačanje javne nabave, među ostalim poticanjem razvoja kriterija i ciljnih vrijednosti povezanih s okolišnom, društvenom i gospodarskom održivosti, i upravljanja javnim financijama na regionalnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini, podupiranje razvoja i uvođenja sustavâ e-uprave te pospešivanje pružanja usluga;
- (l) Podupiranje održivog, odgovornog i transparentnog upravljanja osjetljivog na sukobe u sektorima prirodnih resursa i s tim povezanih prihoda, kao i reformi kojima se osiguravaju pravedne, poštene, učinkovite i održive porezne politike.

2. Iskorjenjivanje siromaštva, borba protiv nejednakosti i diskriminacije te promicanje ljudskog razvoja

- (a) Iskorjenjivanje siromaštva u svim njegovim dimenzijama, među ostalim putem javnih usluga u području zdravstva, ishrane, obrazovanja i socijalne zaštite, borba protiv diskriminacije i nejednakosti, pri čemu se nikoga ne zapostavlja;
- (b) Podupiranje održive poljoprivrede, šumarstva i ribarstva kako bi se povećala sigurnost opskrbe hranom, stvorile gospodarske prilike i otvorila radna mjesta;
- (c) Pospešivanje napora za donošenje politika i odgovarajuća ulaganja za promicanje, zaštitu i ostvarivanje prava žena i djevojčica, mladih i djece te osoba s invaliditetom, kako bi se olakšao njihov angažman i smisleno sudjelovanje u društvenom, građanskom i gospodarskom životu te kako bi se osigurao njihov cjelovit doprinos uključivom rastu i održivom razvoju;
- (d) Promicanje poštovanja, zaštite i ostvarivanja prava žena i djevojčica te njihovo osnaživanje, što obuhvaća gospodarska, radnička i socijalna prava, zemljišna prava te prava iz članka 8. stavka 4., kao i uklanjanje svih oblika spolnog i rodno uvjetovanog nasilja, uključujući štetne prakse kao što su rani brak, prisilni brak i brak s djetetom te sakaćenje ženskih spolnih organa;
- (e) Uzimanje u obzir međupovezanosti globalnog demografskog rasta i demografskih promjena te održivog razvoja u svim relevantnim dimenzijama, uključujući rodnu ravnopravnost, zdravstvo, socijalnu zaštitu, socijalnu koheziju, obrazovanje i zapošljavanje;
- (f) Pridavanje posebne pozornosti osobama u nepovoljnom položaju, ranjivim i marginaliziranim osobama, među ostalim djeci i mladima, starijima, osobama s invaliditetom, LGBTI osobama, pripadnicima manjina i autohtonih naroda, izbjeglicama, interno raseljenim osobama, osobama pogođenima oružanim sukobima i osobama bez državljanstva;
- (g) Promicanje integriranog pristupa podupiranju zajednica, osobito najmarginaliziranijih, najranjivijih i najsiromašnijih osoba te osoba do kojih je najteže doprijeti, među ostalim poboljšavanjem univerzalnog pristupa osnovnim uslugama i ispunjavanja osnovnih potreba, među ostalim u području zdravstva, obrazovanja, ishrane i socijalne zaštite;
- (h) Podupiranje sigurnog i poticajnog okružja za djecu kao važnog elementa za odgoj populacije mladih koja je zdrava i može ostvariti svoj puni potencijal. To podrazumijeva promicanje prijelaza s institucionalne skrbi o djeci na usluge skrbi u zajednici. To podrazumijeva i omogućavanje djeci, a osobito najmarginaliziranijoj, najbolji početak u životu ulaganjem u razvoj u ranom djetinjstvu i osiguravanje da djeca koja žive u siromaštvu ili nejednakosti imaju pristup osnovnim uslugama kao što su zdravstvo, ishrana, obrazovanje i socijalna zaštita;

- (i) Podupiranje univerzalnog pristupa dostatnoj, cjenovno pristupačnoj, sigurnoj i hranjivoj hrani te zdravoj prehrani, osobito za osobe u najranjivijim stanjima, među ostalim djecu mlađu od pet godina, adolescente, djevojčice i dječake te žene, prije svega tijekom trudnoće i dojenja, te jačanje otpornosti opskrbe hranom i ishrane te kontinuirane skrbi, osobito u zemljama suočenima s dugotrajnim krizama ili krizama koje se ponavljaju; sprečavanje zaostajanja u tjelesnom razvoju, gubitka tjelesne mase i drugih oblika pothranjenosti; poticanje višesektorskih pristupa poljoprivredi usmjerenih na ishranu;
- (j) Podupiranje univerzalnog pristupa dovoljnoj količini zdravstveno ispravne vode za piće, sanitarnim objektima i higijeni te održivog i integriranog gospodarenja vodom, osobito na lokalnoj razini;
- (k) Postizanje univerzalnog zdravstvenog osiguranja, uz ravnopravan pristup svih pojedinaca i zajednica kvalitetnim i cjenovno pristupačnim zdravstvenim uslugama, uključujući usluge zaštite spolnog i reproduktivnog zdravlja, u kontekstu provedbe Pekinške platforme za djelovanje i Programa djelovanja ICPD-a te ishoda konferencija posvećenih njihovu preispitivanju, i to podupiranjem izgradnje uključivih, snažnih, kvalitetnih i otpornih zdravstvenih sustava dostupnih svima te jačanjem kapaciteta za rano upozoravanje, smanjenje rizika, upravljanje rizicima i oporavak; dopunjavanje djelovanja putem okvirnog programa Unije za istraživanja i inovacije radi suočavanja s globalnim zdravstvenim prijetnjama, razvoja sigurnih, učinkovitih i cjenovno pristupačnih cjepiva, lijekova i terapija za bolesti povezane sa siromaštvom i zanemarene bolesti te radi poboljšanja odgovora na izazove u području zdravstva, uključujući zarazne bolesti, antimikrobnu otpornost te nove bolesti i epidemije;
- (l) Podupiranje univerzalne i ravnopravne socijalne zaštite i jačanje mreža socijalne zaštite te mreža i sustava potpore kako bi se zajamčio osnovni dohodak, spriječilo krajnje siromaštvo i izgradila otpornost;
- (m) Promicanje uključivog održivog urbanog razvoja radi uklanjanja neravnopravnosti u urbanim područjima, s naglaskom na osobama kojima je pomoć najpotrebnija;
- (n) Podupiranje lokalnih tijela, među ostalim decentraliziranom suradnjom, razvojem kapaciteta i mobilizacijom resursa, kako bi se u urbanim i ruralnim područjima poboljšala lokalizacija ciljeva održivog razvoja pružanjem osnovnih usluga i s njima povezanim reagiranjem, ravnopravan pristup sigurnosti opskrbe hranom i ishrane te cjenovno pristupačnom i pristojnom stanovanju, kao i kvaliteta života, osobito osoba koje žive u neformalnim naseljima i sirotinjskim četvrtima, jačanje i promicanje pristupačnog mehanizma sudjelovanja i pritužbenog mehanizma, posebno za osobe u nepovoljnom položaju te isključene osobe i skupine;
- (o) Promicanje postizanja međunarodno dogovorenih ciljeva u obrazovanju, s posebnim naglaskom na jačanju besplatnih obrazovnih sustava putem uključivog, ravnopravnog i kvalitetnog formalnog, informalnog i neformalnog obrazovanja te promicanje cjeloživotnog učenja za sve i na svim razinama, posebno u ranom djetinjstvu i tijekom osnovnoškolskog obrazovanja, tehničkog i strukovnog osposobljavanja, i u hitnim i kriznim situacijama te pridajući posebnu pozornost ženama i djevojčicama, te među ostalim osposobljavanjem i stručnim usavršavanjem nastavnika te upotrebom digitalnih tehnologija za poboljšanje obrazovanja, poučavanja i učenja;
- (p) Podupiranje djelovanja za izgradnju kapaciteta, za mobilnost u svrhu učenja između Unije i partnerskih zemalja ili među partnerskim zemljama, te za suradnju i dijalog o politikama s institucijama, organizacijama i lokalnim provedbenim tijelima iz tih zemalja;
- (q) Promicanje suradnje u područjima znanosti, tehnologije i istraživanja, posebno odgovaranje na promjene povezane sa siromaštvom i društvene promjene te na pitanja otvorenih podataka, velike količine podataka, umjetne inteligencije i inovacija, uz istodobno sprečavanje pojave odljeva mozgova;
- (r) Poboljšanje koordinacije među svim relevantnim akterima na svim razinama kako bi se doprinijelo prijelazu s izvanrednog stanja uzrokovano prirodnim pojavama ili ljudskim djelovanjem na razvojnu fazu; osiguravanje zajedničkog planiranja i programiranja intervencija suradnje koje su koherentne s humanitarnom pomoći i, prema potrebi, aktivnostima izgradnje mira na temelju zajedničke analize;
- (s) Podupiranje slobode mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti ili uvjerenja, među ostalim s pomoću mjera za uklanjanje svih oblika mržnje, netolerancije i diskriminacije na osnovi vjeroispovijesti ili uvjerenja te potičući toleranciju i poštovanje vjerske i kulturne raznolikosti u okviru društava i među njima;

- (t) Promicanje međukulturnog dijaloga i kulturne raznolikosti u svim njezinim oblicima te očuvanje i promicanje kulturne baštine, oslobađanje potencijala kreativne industrije za održiv društveni i gospodarski razvoj;
- (u) Podupiranje djelovanja i promicanje suradnje u području sporta kako bi se doprinijelo osnaživanju žena i mladih, pojedinaca i zajednica te ciljevima u području zdravstva, obrazovanja i socijalne uključenosti iz Programa 2030.;
- (v) Promicanje dostojanstva i otpornosti dugoročno prisilno raseljenih osoba i njihovo uključivanje u gospodarski i društveni život zemalja domaćina i zajednica domaćina, među ostalim na lokalnoj razini.

3. Migracije, prisilno raseljavanje i mobilnost

- (a) Jačanje bilateralnih, regionalnih i međunarodnih partnerstava u području migracija, prisilnog raseljavanja i mobilnosti na temelju integriranog i uravnoteženog pristupa kojim su obuhvaćeni svi aspekti migracija, uključujući pomoć u provedbi bilateralnih ili regionalnih sporazuma, dijaloga i aranžmana Unije, uključujući one o vraćanju i ponovnom prihvatu, zakonitim putovima i partnerstvima za mobilnost, uz potpuno poštovanje međunarodnog prava i obveza u pogledu ljudskih prava;
- (b) Podupiranje održive reintegracije migranata koji se vraćaju i njihovih obitelji, kao i sigurnih i dostojanstvenih vraćanja među partnerskim zemljama uz potpuno poštovanje humanitarnih obveza i obveza u pogledu ljudskih prava u okviru međunarodnog prava i prava Unije;
- (c) Rješavanje i ublažavanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja;
- (d) Rješavanje pitanja nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja; smanjenje ranjivosti u kontekstu migracija, među ostalim ranjivosti uzrokovanih trgovanjem ljudima i krijumčarenjem ljudi te uvrštavanje potpornih mjera za zaštitu žrtava iskorištavanja i zlostavljanja, kao i poboljšanje suradnje u području integriranog upravljanja granicama u skladu s međunarodnim pravom i pravom Unije, pravom ljudskih prava, humanitarnim pravom i standardima zaštite podataka;
- (e) Jačanje znanstvenih, tehničkih, ljudskih i institucijskih kapaciteta za upravljanje migracijama, uključujući osposobljavanje u području ljudskih prava, potporu postupcima prijeha, obrade, azila i vraćanja u partnerskim zemljama; jačanje prekogranične suradnje u razmjeni informacija u skladu sa standardima zaštite podataka i obvezama u vezi s pravom na privatnost na temelju međunarodnog prava ljudskih prava te podupiranje prikupljanja i upotrebe točnih i razvrstanih podataka kao osnove za politike utemeljene na dokazima kako bi se olakšale propisne, sigurne, zakonite i odgovorne migracije i mobilnost;
- (f) Podupiranje djelotvornih politika na svim razinama u području migracija koje se temelje na ljudskim pravima i uključuju programe zaštite;
- (g) Promicanje uvjeta za olakšavanje, prema potrebi, zakonitih migracija i mobilnosti kojom se dobro upravlja, uz poštovanje nadležnosti država članica, te međuljudskih kontakata, među ostalim u obrazovanju, istraživanju i inovacijama, kulturnoj razmjeni i međukulturnom dijalogu, među ostalim pružanjem točnih i pravodobnih informacija, uz maksimalno povećanje razvojnog učinka zakonitih migracija;
- (h) Poboljšanje zajedničkog razumijevanja veza između migracija i razvoja, uvažavajući pritom da su propisne, sigurne, zakonite i odgovorne migracije i mobilnost te mir, dobro upravljanje, stabilnost, uključivi rast i održivi razvoj snažno međusobno povezani te ostvarivanje sinergija unutar tih različitih dimenzija;
- (i) Osiguravanje zaštite, poštovanja i ostvarivanja ljudskih prava svih migranata, izbjeglica, prisilno raseljenih osoba i interno raseljenih osoba, uključujući osobe raseljene zbog klimatskih promjena, pridajući posebnu pozornost ranjivim skupinama;

- (j) Podupiranje rješenja usmjerenih na razvoj za prisilno raseljene osobe, interno raseljene osobe i njihove zajednice domaćine, među ostalim socioekonomskim uključivanjem s pristupom tržištu rada, pristojnim radnim mjestima, obrazovanju i uslugama, radi promicanja dostojanstva, otpornosti i samodostatnosti raseljenih osoba;
- (k) Podupiranje uključivanja dijaspora u zemljama podrijetla kako bi se doprinijelo održivom razvoju, među ostalim uključivanjem lokalnih tijela i organizacija civilnog društva, uzimajući u obzir njihov potencijal za ulaganja, podupirući njihovu solidarnost i poduzetničke inicijative;
- (l) Promicanje brzih, jeftinijih i sigurnijih novčanih transfera u zemljama primateljicama i zemljama pošiljateljicama, jačajući time njihov razvojni potencijal.

Suradnjom u tom području upravljat će se u skladu s propisima Unije koje su relevantne za područje migracija, uz puno poštovanje načela koherentnosti politika radi razvoja.

PLANET

4. Okoliš i klimatske promjene

- (a) Jačanje znanstvenih, tehničkih, ljudskih i institucionalnih kapaciteta za upravljanje klimatskim promjenama i okolišem, stavljanje tih pitanja u prvi plan i njihovo praćenje; jačanje regionalnog, nacionalnog i lokalnog upravljanja u području klime i okoliša te olakšavanje pristupa javnim i privatnim izvorima za smanjenje rizika od katastrofa, očuvanje ekosustava i bioraznolikosti te financiranju djelovanja u području klime, kao i osiguranju u području klime;
- (b) Podupiranje prilagodbe na klimatske promjene, uz osobit naglasak na posebno ranjivim državama i stanovništvu; doprinosenje naporima partnera u izvršavanju njihovih obveza u području klimatskih promjena i očuvanja ekosustava i bioraznolikosti, među ostalim na lokalnoj razini, u skladu s Pariškim sporazumom i Okvirom iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa. Ti naponi uključuju provedbu nacionalno utvrđenih doprinosa te akcijskih planova ublažavanja i prilagodbe, uključujući sinergije između prilagodbe i ublažavanja, putem globalnih inicijativa kao što je partnerstvo u pogledu nacionalno utvrđenih doprinosa, kao i njihovih obveza u okviru drugih multilateralnih sporazuma o zaštiti okoliša, kao što su Konvencija UN-a o biološkoj raznolikosti i Konvencija UN-a o suzbijanju dezertifikacije;
- (c) Razvijanje i/ili jačanje održivog zelenog i plavog rasta i kružnog gospodarstva u svim gospodarskim sektorima;
- (d) Promicanje pristupa održivoj energiji u zemljama u razvoju; jačanje suradnje u području održive energije iz obnovljivih izvora, potpuno u skladu s najvišim međunarodnim standardima, među ostalim u pogledu procjene sigurnosnih učinaka i učinaka na okoliš na nacionalnoj i prekograničnoj razini. Promicanje i jačanje suradnje u području energetske učinkovitosti te proizvodnje i upotrebe obnovljivih izvora energije; promicanje pristupa pouzdanim, sigurnim, cjenovno pristupačnim, čistim i održivim energetske uslugama; podupiranje, posebno malih sustava, rješenja mini mreže i izvan mreže koji imaju visoku okolišnu i razvojnu vrijednost te lokalnih i decentraliziranih rješenja kojima se osigurava pristup energiji za osobe koje žive u siromaštvu i u udaljenim područjima;
- (e) Izgradnja kapaciteta za uključivanje ciljeva u pogledu održivosti okoliša i klimatskih promjena u nacionalne i lokalne razvojne strategije te za ostvarivanje zelenog rasta u njima, uključujući podupiranje kriterija održivosti u javnoj nabavi;
- (f) Promicanje postupnog ukidanja subvencija za fosilna goriva koja su štetna za okoliš, promicanje stabilnih i transparentnih energetskih tržišta te uvođenja pametnih mreža i upotrebe digitalnih tehnologija za održivo upravljanje energijom;
- (g) Promicanje društveno odgovornog poslovanja, dužne pažnje u lancima opskrbe i dosljedne primjene načela „predostrožnog pristupa” i „onečišćivač plaća”;
- (h) Promicanje okolišno održivih poljoprivrednih praksi, uključujući agroekologiju i bioraznolikost, poboljšavanje ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe na njih te promicanje otpornosti okoliša i društva te zdravih ekosustava;

- (i) Poboljšanje lokalnih, nacionalnih, regionalnih i kontinentalnih multimodalnih prometnih mreža i usluga u cilju stvaranja dodatnih mogućnosti za nova radna mjesta i održiv gospodarski razvoj, vodeći računa o tome da razvoj bude otporan na klimatske promjene i da ne izaziva visoke razine emisija. Olakšavanje i veća liberalizacija prometa, poboljšanje održivosti, sigurnosti na cestama i otpornosti različitih oblika prometa;
- (j) Poticanje uključivanja lokalnih tijela i zajednica te autohtonih naroda u odgovore na klimatske promjene, borbu protiv gubitka bioraznolikosti i kriminala povezanog s divljom faunom i florom, očuvanje ekosustava i upravljanje prirodnim resursima koje je osjetljivo na sukobe, među ostalim s pomoću poboljšanja upravljanja posjedom zemljišta i vodnim resursima. Promicanje održivog urbanog razvoja i otpornosti u urbanim područjima; jačanje i promicanje sudjelovanja i pristupa pritužbenom mehanizmu i mehanizmu pravne zaštite na nacionalnoj i lokalnoj razini, posebno za autohtone narode kako je utvrđeno u UNDRIP-u;
- (k) Promicanje obrazovanja za održivi razvoj kako bi se ljude osnažilo da transformiraju društvo i izgrade održivu budućnost;
- (l) Promicanje očuvanja i obnove prirodnih resursa i zdravih kopnenih i nekopnenih ekosustava te održivog upravljanja i korištenja njima koji su osjetljivi na sukobe, sprečavanje gubitka bioraznolikosti, zaštita divlje flore i faune, uključujući borbu protiv krivolova i nezakonite trgovine divljom florom i faunom; jačanje savjetovanja i promicanje regionalne prekogranične suradnje te osiguravanje slobodnog, prethodnog pristanka i djelotvornog sudjelovanja autohtonih naroda kako je utvrđeno u UNDRIP-u;
- (m) Promicanje upravljanja vodnim resursima koje je integrirano, održivo, participativno i osjetljivo na sukobe te promicanje prekogranične suradnje u pogledu vodnih resursa u skladu s međunarodnim pravom, uz suradnju s lokalnim tijelima, kada je to relevantno;
- (n) Promicanje očuvanja i povećanja zaliha ugljika održivim upravljanjem zemljištem, prenamjenom zemljišta i šumama te borba protiv uništavanja okoliša, dezertifikacije i degradacije tla i šuma te suše, uz suradnju s lokalnim tijelima, kada je to relevantno;
- (o) Promicanje pošumljavanja i zaštite prirodnih šuma; smanjenje krčenja šuma i promicanje provedbe zakonodavstva, upravljanja i trgovine u području šuma, suzbijanje nezakonite sječe i trgovine nezakonito posjećenim drvom i od njega dobivenim proizvodima.

Poticanje boljeg upravljanja i izgradnje kapaciteta za održivo upravljanje prirodnim resursima, među ostalim putem podnacionalnih vlada; podupiranje pregovora o dobrovoljnim sporazumima o partnerstvu i njihove provedbe;
- (p) Podupiranje upravljanja oceanima, uključujući očuvanje, zaštitu i obnovu obalnih i morskih područja u svim oblicima, među ostalim ekosustava, borbu protiv morskog smeća, protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova te zaštitu morske bioraznolikosti u skladu s Konvencijom UN-a o pravu mora;
- (q) Jačanje regionalnih kapaciteta za smanjenje rizika od katastrofa, pripravnosti i otpornosti na njih, među ostalim ulaganjima i promicanjem pristupa koji je usmjeren na zajednicu i na ljude, u sinergiji s politikama i mjerama prilagodbe na klimatske promjene;
- (r) Promicanje učinkovitosti resursa te održive potrošnje i proizvodnje, posebno u cijelom lancu opskrbe, u cilju prelaska na kružno gospodarstvo, među ostalim suzbijanjem upotrebe prirodnih resursa kojima se financiraju sukobi te podupiranjem usklađenosti dionika s relevantnim inicijativama; rješavanje problema onečišćenja, smanjenje onečišćujućih tvari u zraku, posebno crnog ugljika, i promicanje dobrog upravljanja kemikalijama i otpadom;
- (s) Podupiranje napora za poboljšanjem održive gospodarske diversifikacije, konkurentnosti, lanaca opskrbe s lokalnom dodanom vrijednošću i održive trgovine, razvoja privatnog sektora s osobitim naglaskom na zelenom rastu s niskim razinama emisija i otpornom na klimatske promjene, MSP-ovima i zadrugama, iskorištavajući prednosti postojećih trgovinskih sporazuma s Unijom za održivi razvoj;
- (t) Promicanje ispunjavanja obveza u pogledu očuvanja bioraznolikosti u međunarodnim sporazumima;

- (u) Povećanje integracije i postavljanja u središte ciljeva u vezi s klimatskim promjenama i zaštitom okoliša podupiranjem metodološkog i istraživačkog rada;
- (v) Pristupanje rješavanju globalnih i transregionalnih posljedica klimatskih promjena koje mogu imati destabilizirajući učinak na razvoj, mir i sigurnost.

BLAGOSTANJE

5. Uključiv i održiv gospodarski rast i pristojni uvjeti zaposlenja

- (a) Podupiranje poduzetništva, među ostalim mikrofinanciranjem, pristojnih uvjeta zaposlenja i zapošljivosti putem razvoja vještina i kompetencija, obrazovanja i strukovnog osposobljavanja, poboljšanja potpune primjene međunarodnih radnih standarda, među ostalim putem socijalnog dijaloga i borbe protiv dječjeg rada, radnih uvjeta u zdravom okružju, rodne ravnopravnosti, plaće dostatne za život te stvaranja novih prilika, osobito za mlade i žene;
- (b) Podupiranje nacionalnih i lokalnih razvojnih putova kojima se maksimalno povećavaju pozitivni socijalni ishodi i učinci, smanjuje rizik od isključenosti i marginalizacije određenih skupina, promicanje pravednog, učinkovitog i održivog opozreivanja i redistributivnih javnih politika te uspostava i jačanje održivih sustava socijalne zaštite i sustava socijalnog osiguranja; podupiranje napora na nacionalnoj i međunarodnoj razini za suzbijanje utaje poreza i poreznih oaza;
- (c) Poboljšanje poslovnog i investicijskog okružja na lokalnoj i nacionalnoj razini, stvaranje poticajnog regulatornog okružja za gospodarski razvoj te podupiranje trgovačkih društava, osobito MSP-ova, uključujući novoosnovana poduzeća te zadruge, socijalna poduzeća i žene poduzetnice da prošire poslovanje i otvaraju radna mjesta, podupiranje razvoja solidarnog gospodarstva i poboljšanje odgovornog poslovnog ponašanja i odgovornosti privatnog sektora;
- (d) Promicanje poslovne odgovornosti i mehanizama pravne zaštite za kršenja ljudskih prava koja se odnose na djelatnosti privatnog sektora; podupiranje napora na lokalnoj, regionalnoj i globalnoj razini u cilju jamčenja usklađenosti poduzeća sa standardima ljudskih prava i regulatornim kretanjima, među ostalim u pogledu dužne pažnje, te s međunarodnim obvezama o poslovanju i ljudskim pravima;
- (e) Jačanje socijalne održivosti i održivosti okoliša, uključivosti, društveno odgovornog poslovanja i odgovornog poslovnog ponašanja te poštovanje i promicanje standarda i načela ljudskih prava u cjelokupnim lancima vrijednosti, podupiranje zajedničke dodane vrijednosti i poštenih trgovinskih uvjeta;
- (f) Povećanje važnosti, djelotvornosti i održivosti javne potrošnje, među ostalim promicanjem održive javne nabave, i promicanje strateški usmjerenije upotrebe javnih sredstava, među ostalim uz pomoć instrumenata za mješovito financiranje kako bi se privukla dodatna javna i privatna ulaganja;
- (g) Povećanje potencijala gradova kao čvorišta održivog i uključivog rasta i inovacija;
- (h) Promicanje unutarnje gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije, učvršćivanje veza urbanih i ruralnih područja i olakšavanje razvoja kreativnih industrija i održiva turističkog sektora kao poluge za održivi razvoj;
- (i) Jačanje i diversifikacija održivih i uključivih poljoprivrednih i prehrambenih lanaca vrijednosti, promicanje sigurnosti opskrbe hranom i diversifikacije gospodarstva, stvaranja dodane vrijednosti, regionalne integracije, konkurentnosti i poštene trgovine te jačanje održivih inovacija s niskim razinama emisija otpornih na klimatske promjene;
- (j) Usmjeravanje na ekološki učinkovito poljoprivredno intenziviranje za male poljoprivrednike, osobito žene, pružanjem potpore djelotvornim i održivim nacionalnim politikama, strategijama i pravnim okvirima te pravednom i održivom pristupu resursima te upravljanju njima, što obuhvaća zemlju i zemljišna prava, vodu, ostale poljoprivredne čimbenike i (mikro) kredite;

- (k) Podupiranje većeg sudjelovanja civilnog društva, i na regionalnoj razini, a osobito organizacija poljoprivrednika u oblikovanju politika i istraživačkim programima i povećanje njihova uključivanja u provedbu i ocjenjivanje vladinih programa;
- (l) Podupiranje i promicanje održivog upravljanja ribarstvom i održive akvakulture;
- (m) Poticanje univerzalnog pristupa cjenovno pristupačnoj, pouzdanoj i održivoj energiji, promicanje kruznoga gospodarstva s niskom razinom emisija i učinkovitim iskorištavanjem resursa koje je otporno na klimatske promjene u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma i Programa 2030.;
- (n) Promicanje pametne, održive, uključive i sigurne mobilnosti te poboljšanje prometne povezanosti s Unijom;
- (o) Promicanje dostupne, cjenovno pristupačne, uključive, pouzdane i sigurne digitalne povezivosti i jačanje digitalnog gospodarstva; promicanje digitalne pismenosti i digitalnih vještina; poticanje digitalnog poduzetništva i otvaranja radnih mjesta; promicanje upotrebe digitalnih tehnologija kao pokretača održivog razvoja; pristupanje rješavanju pitanja kibernsigurnosti, privatnosti podataka i drugih regulatornih pitanja povezanih s digitalizacijom;
- (p) Razvijanje i jačanje tržišta i sektora kako bi se potaknuo uključivi, održivi rast otporan na klimatske promjene i poštena trgovina te smanjila socioekonomska marginalizacija ranjivih skupina;
- (q) Podupiranje programa regionalne integracije i optimalnih trgovinskih politika za potporu uključivom i održivom razvoju, jačanje trgovinskih kapaciteta zemalja te podupiranje konsolidacije i provedbe trgovinskih sporazuma između Unije i njezinih partnera, uključujući holističke i asimetrične sporazume s partnerskim zemljama u razvoju, u skladu sa standardima ljudskih prava; promicanje i jačanje multilateralizma, održive gospodarske suradnje te mjera usmjerenih na promicanje i jačanje pravila Svjetske trgovinske organizacije;
- (r) Promicanje suradnje u područjima znanosti, tehnologije i istraživanja, digitalizacije, otvorenih podataka, velikih količina podataka i umjetne inteligencije te inovacija, uključujući razvoj znanstvene diplomacije;
- (s) Promicanje međukulturnog dijaloga i kulturne raznolikosti u svim njezinim oblicima, razvijanje lokalnih obrta te suvremenih umjetnosti i kulturnih izričaja, očuvanje i promicanje kulturne baštine, oslobađanje potencijala kreativne industrije za održiv društveni i gospodarski razvoj te jamčenje i jačanje prava autohtonih naroda kako je utvrđeno u UNDRIP-u te lokalnih zajednica i njihova djelotvorna sudjelovanja i osnaživanja;
- (t) Osnaživanje žena kako bi imale veću ulogu u gospodarstvu i odlučivanju, među ostalim na lokalnoj razini;
- (u) Poboljšanje pristupa svih osoba pristojnom radu u zdravom okružju i stvaranje uključivijih i funkcionalnih tržišta rada i politika zapošljavanja u cilju omogućivanja pristojnog rada, poštovanja ljudskih prava i radnih prava, uključujući plaće dostatne za život svima, posebno ženama i mladima;
- (v) Promicanje pravednog, održivog i neometanog pristupa ekstraktivnim sektorima koji je osjetljiv na sukobe i ne doprinosi korupciji te istodobno poštuje ljudska prava; povećanje transparentnosti, dužne pažnje i odgovornosti ulagatelja uz istodobno promicanje odgovornosti privatnog sektora; primjena popratnih mjera uz Uredbu (EU) 2017/821 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾.

MIR

6. Mir, stabilnost i sprečavanje sukoba

- (a) Doprinošenje miru, sprečavanju sukoba te time i stabilnosti jačanjem otpornosti država, podnacionalnih vlada, društava, zajednica i pojedinaca na političke, ekonomske, okolišne, demografske, sigurnosne i socijalne pritiske i poremećaje te one u vezi s hranom, među ostalim suzbijanjem hibridnih prijetnji i podupiranjem procjena otpornosti osmišljenih radi utvrđivanja lokalnih kapaciteta u društvima koja im omogućuju otpornost i prilagodbu na te pritiske i poremećaje te brz oporavak od njih; pristupanje rješavanju političke i gospodarske isključenosti te drugih dugoročnih strukturnih i temeljnih uzroka sukoba, nesigurnosti i nestabilnosti;

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2017/821 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o utvrđivanju obveza dužne pažnje u lancu opskrbe za uvoznike Unije koji uvoze kositar, tantal i volfram, njihove rude i zlato podrijetlom iz sukobima pogođenih i visokorizičnih područja (SL L 130, 19.5.2017., str. 1.).

- (b) Promicanje kulture nenasilja, među ostalim podupiranjem formalnog, informalnog i neformalnog mirovnog obrazovanja;
- (c) Podupiranje sprečavanja sukoba, ranog upozoravanja i izgradnje mira putem posredovanja i dijaloga, upravljanja krizama i stabilizacije te obnove nakon sukoba, uključujući pojačanu ulogu žena u svim tim fazama; promicanje, olakšavanje i stvaranje mogućnosti za izgradnju povjerenja, posredovanje, dijalog i pomirenje, dobrosusjedske odnose te drugih mjera kojima se doprinosi sprečavanju i rješavanju sukoba, s posebnim osvrtom na nove napetosti među zajednicama, kao i mjera mirenja između segmenata društava te tijekom dugotrajnih sukoba i kriza;
- (d) Podupiranje rehabilitacije i reintegracije žrtava oružanih sukoba, podupiranje razoružanja, demobilizacije i reintegracije bivših boraca i njihovih obitelji u društvo te rješavanje socijalnih učinaka restrukturiranja oružanih snaga, uključujući posebne potrebe žena;
- (e) Pospješivanje sustavnog sudjelovanja žena i mladih, među ostalim u donošenju odluka i provedbi, u mirovnim pregovorima, procesima pomirenja, sprečavanju sukoba i izgradnji mira te njihove uključenosti, smislenog građanskog i političkog sudjelovanja i društvenog priznavanja u skladu s RVSUN-om 1325 (2000), posebno u nestabilnim situacijama i zemljama te situacijama i zemljama u kojima traju sukobi ili su završeni, također kako bi se riješio problem nerazmjernog učinka nasilnih sukoba na njih i bolje uzele u obzir njihove posebne potrebe tijekom sukoba;
- (f) Sprečavanje svih oblika spolnog i rodno uvjetovanog nasilja, uključujući upotrebu spolnog nasilja kao ratnog oružja;
- (g) Podupiranje rodno osjetljive reforme sigurnosnog sektora koja je osjetljiva na sukobe i koja jamči poštovanje, promicanje i ostvarenje temeljnih vrijednosti Unije i načela dobrog upravljanja te postepeno pojedincima, civilnom društvu i državi pruža djelotvornije, demokratskije i odgovornije sigurnosne kapacitete i instrumente za održivi razvoj i mir;
- (h) Podupiranje izgradnje kapaciteta vojnih aktera kao potpora razvoju i sigurnosti za razvoj, u skladu s člankom 9.;
- (i) Podupiranje regionalnih i međunarodnih inicijativa za razoružanje te programa i mehanizama za kontrolu izvoza oružja;
- (j) Podupiranje lokalnih, nacionalnih, regionalnih i međunarodnih inicijativa kojima se doprinosi sigurnosti, stabilnosti i miru, uključujući inicijative za razoružanje te programe i mehanizme za kontrolu izvoza oružja, razminiranje i protuminsko djelovanje, kao i povezivanje tih različitih inicijativa te rješavanje problema socioekonomskog učinka protupješačkih mina, neeksploziranih ubojnih sredstava ili eksplozivnih ostataka rata na civilno stanovništvo, uključujući potrebe žena;
- (k) Sprečavanje i suzbijanje radikalizacije koja vodi do nasilnog ekstremizma i terorizma te zaštita pojedinaca od takvih prijetnji, među ostalim kontekstualno prilagođenim i rodno osjetljivim djelovanjima koja su osjetljiva na sukobe;
- (l) Podupiranje *ad hoc*, lokalnih, nacionalnih, regionalnih i međunarodnih sudova te povjerenstava i mehanizama za istinu i pomirenje;
- (m) Borba protiv svih oblika nasilja, korupcije, organiziranog kriminala i pranja novca;
- (n) Promicanje prekogranične suradnje u pogledu održivog i participativnog upravljanja zajedničkim prirodnim resursima koje je osjetljivo na sukobe i u skladu s međunarodnim pravom i pravom Unije te poštovanje i promicanje ljudskih prava pogođenih pojedinaca i skupina, uključujući autohtone narode kako je utvrđeno u UNDRIP-u i lokalne zajednice;

- (o) Suradnja s trećim zemljama u području mirnodopske upotrebe nuklearne energije u područjima zdravlja, poljoprivrede i sigurne opskrbe hranom, potpuno u skladu s najvišim međunarodnim standardima; kao i podupiranje socijalnih djelovanja kojima se ublažavaju posljedice eventualnog radiološkog incidenta na stanovništvo u zemljama koje su mu izložene, a kojima je cilj poboljšati njihove životne uvjete; promicanje upravljanja znanjem, osposobljavanja i obrazovanja u nuklearnim i povezanim područjima. Ako je primjenjivo, te su aktivnosti koherentne s aktivnostima Europskog instrumenta za međunarodnu suradnju u području nuklearne sigurnosti;
- (p) Povećanje pomorske sigurnosti i zaštite kako bi oceani bili sigurni i čisti i kako bi se njima održivo upravljalo;
- (q) Podupiranje izgradnje kapaciteta u području kibersigurnosti, otpornih digitalnih mreža, zaštite podataka i privatnosti, u skladu sa standardima i načelima ljudskih prava.

PARTNERSTVO

7. Partnerstvo

- (a) Jačanje odgovornosti partnerstva i konstruktivnog dijaloga u zemljama, među ostalim s civilnim društvom, kako bi razvojna suradnja bila djelotvornija u svim dimenzijama (s posebnim osvrtom na posebne probleme s kojima se suočavaju najmanje razvijene zemlje te nestabilne zemlje i zemlje pogođene sukobima te na posebne izazove tranzicije s kojima se suočavaju zemlje sa srednjim dohotkom i naprednije zemlje u razvoju), provedba pristupa razvojnoj suradnji koji se temelji na pravima, što obuhvaća sva ljudska prava i pri čemu se nikoga ne zapostavlja;
- (b) Jačanje političkog, gospodarskog, socijalnog, okolišnog i kulturnog dijaloga između Unije i trećih zemalja te regionalnih i međunarodnih organizacija te podupiranje izvršenja bilateralnih i međunarodnih obveza;
- (c) Poticanje veće uključenosti i suradnje svih aktera u provedbi politika razvojne suradnje i vanjskog djelovanja, nastojanje da se podijele stečena iskustva, maksimalno povećaju kapaciteti, dodana vrijednost, izvrsnost i iskustvo, čime se jačaju zajednički ciljevi, vrijednosti i interesi te ambicija bolje suradnje;
- (d) Poticanje dobrosusjedskih odnosa, regionalne integracije, pojačane povezanosti, suradnje te uključivog i konstruktivnog dijaloga, uključujući, među ostalim, pojačanu regionalnu suradnju u okviru strategije EU-a o povezivanju Europe i Azije, strategije EU-a za srednju Aziju, partnerstva EU-a i Afrike, regionalne suradnje na području Crnog mora, Arktičke suradnje i sjeverne dimenzije;
- (e) Podupiranje i jačanje suradnje partnerskih zemalja i regija sa susjednim najudaljenijim regijama Unije i s prekomorskim zemljama i područjima;
- (f) Promicanje poticajnog okruženja za organizacije i zaklade civilnog društva, unapređenje njihova smislenog, kontinuiranog i strukturiranog sudjelovanja u domaćim i međunarodnim politikama te njihove sposobnosti da djeluju kao neovisni akteri u razvoju i upravljanju; te jačanje višedioničkih pristupa i novih načina sklapanja partnerstava s akterima civilnog društva, uključujući organizacije za prava žena; podupiranje demokracije i širenje građanskog prostora; promicanje sadržajnog i strukturiranog dijaloga s Unijom i djelotvorna upotreba i provedba planova zemalja za suradnju Unije s civilnim društvom;
- (g) Suradnja s lokalnim tijelima i podupiranje njihove uloge kao oblikovatelja politika i donositelja odluka kako bi se potaknuo lokalni razvoj, što obuhvaća poslovno okruženje, i unaprijedilo upravljanje, i podupiranje njihove uloge kao aktera u razvoju i upravljanju; promicanje poticajnog regulatornog i institucijskog okvira kojim se lokalnim tijelima omogućuje izvršavanje njihova mandata, unapređujući njihovo smisleno, trajno i strukturirano sudjelovanje u domaćim i međunarodnim politikama te jačanje višedioničkih i višerazinskih pristupa upravljanju te novih načina za stupanje u partnerstvo s lokalnim tijelima;

- (h) Djelotvornija suradnja sa stanovništvom, uključujući borbe za ljudska prava, u trećim zemljama, među ostalim posredstvom gospodarske, kulturne i javne diplomacije;
 - (i) Suradnja s industrijaliziranim i naprednijim zemljama u razvoju u provedbi Programa 2030. te u pogledu globalnih javnih dobara i izazova, uključujući u području suradnje jug-jug i trostrane suradnje;
 - (j) Poticanje regionalne integracije i suradnje na način usmjeren prema postizanju rezultata putem potpore regionalnoj integraciji i dijalogu;
 - (k) Izgradnja partnerstava s privatnim sektorom radi otvaranja radnih mjesta i poboljšanja životnih uvjeta u partnerskim zemljama.
-

PRILOG III.

PODRUČJA INTERVENCIJE ZA TEMATSKE PROGRAME

1. PODRUČJA INTERVENCIJE ZA LJUDSKA PRAVA I DEMOKRACIJU

Unija doprinosi promicanju temeljnih vrijednosti demokracije, vladavine prava, univerzalnosti, nedjeljivosti i međuovisnosti ljudskih prava, poštovanja ljudskog dostojanstva, načela nediskriminacije, jednakosti i solidarnosti te poštovanja načela Povelje UN-a i međunarodnog prava ljudskih prava, ponajprije u sljedećim područjima:

1. Podupiranje ljudskih prava i temeljnih sloboda za sve, doprinošenje stvaranju društava u kojima prevladavaju participacija, tolerancija, nediskriminacija, ljudsko dostojanstvo, jednakost, socijalna pravda, međunarodna pravda i odgovornost. To uključuje dvije glavne osi:

- (a) praćenje, promicanje i jačanje poštovanja i pridržavanja svih ljudskih prava, bilo da je riječ o građanskim i političkim ili gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima.

To, među ostalim, obuhvaća sljedeća djelovanja: ukidanje smrtne kazne, promicanje borbe protiv prisilnih nestanaka, sprečavanje i iskorjenjivanje mučenja, zlostavljanja i drugog okrutnog, neljudskog i ponižavajućeg kažnjavanja ili postupanja, promicanje slobode izražavanja, okupljanja i udruživanja, slobode mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti ili uvjerenja; promicanje i zaštita rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena i djevojčica u svim područjima života, uključujući obrazovanje, zdravlje te područja i prava iz članka 8. stavka 4., postizanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života, donošenje političkih odluka i podupiranje mjera za iskorjenjivanje svih oblika nasilja nad ženama i djevojčicama; promicanje i zaštita prava djeteta, žena, mladih, LGBTI osoba, uključujući mjere za dekriminalizaciju homoseksualnosti, osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama, autohtonih naroda kako je utvrđeno u UNDRIP-u, kao i osoba s invaliditetom te borba protiv rasizma, ksenofobije i diskriminacije na bilo kojoj osnovi. U okviru navedenog područja primjene pomoć Unije namijenjena je posebno pitanjima ljudskih prava koja su najviše kontekstualno osjetljiva, odgovaranju na sve manji prostor za civilno društvo koje je aktivno u promicanju i zaštiti ljudskih prava te borbi protiv drugih novih i složenih izazova;

- (b) zaštita i osnaživanje boraca za ljudska prava diljem svijeta, posebno u zemljama u kojima je nepoštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda posebno izraženo i sustavno, uključujući one u kojima su uvedene mjere ograničavanja kako bi se ograničila njihova djelovanja, a njihovo je djelovanje ključno za jačanje institucijskog i pravnog okvira za ljudska prava. Hitna, srednjoročna i dugoročna pomoć te održive mjere pružaju se borcima za ljudska prava i civilnom društvu, a posebno lokalnim borcima za ljudska prava i civilnom društvu, među ostalim putem namjenskog mehanizma za zaštitu boraca za ljudska prava, kako bi mogli neometano djelovati.

2. Razvijanje, podupiranje, konsolidacija i zaštita demokracije, uzimanje u obzir svih aspekata demokratskog upravljanja, među ostalim jačanje političkog pluralizma, zastupljenosti i odgovornosti, jačanje demokracije na svim razinama, poticanje sudjelovanja građana i civilnog društva, podržavanje vjerodostojnih, uključivih i transparentnih izbornih postupaka te podupiranje građanskih kapaciteta za praćenje demokratskih i izbornih sustava, podupiranjem domaćih organizacija građana za promatranje izbora i njihovih regionalnih mreža. Demokracija se jača davanjem potpore glavnim stupovima demokratskih sustava, demokratskim standardima i načelima, slobodnim, neovisnim i pluralističkim medijima na internetu i izvan interneta, slobodi interneta, borbi protiv cenzure, odgovornim i uključivim institucijama, među ostalim parlamentima i političkim strankama, kao i borbi protiv korupcije. Pomoć Unije podupire djelovanje civilnog društva radi jačanja vladavine prava, promicanja neovisnosti pravosuđa i zakonodavnih tijela, podupiranja i ocjenjivanja pravnih i institucijskih reformi i njihove provedbe, praćenja demokratskih i izbornih sustava i promicanja cjenovno pristupačnog pristupa pravosuđu za sve, među ostalim djelotvornom i dostupnom pritužbenom mehanizmu i mehanizmu pravne zaštite na nacionalnoj i lokalnoj razini.

Promatranje izbora sastavni je dio šire potpore demokratskim procesima. U tom kontekstu EU-ovo promatranje izbora i dalje je glavna komponenta programa, kao i daljnje postupanje u vezi s preporukama koje se iznesu nakon EU-ovih misija promatranja izbora.

Područja intervencije 1. i 2. doprinose jačanju suradnje i partnerstva s civilnim društvom koje djeluje u području ljudskih prava i demokracije, među ostalim u osjetljivim situacijama, te poticanju novih regionalnih i međuregionalnih sinergija razmjenom znanja, uključujući razmjenu najboljih praksi, i izgradnjom umrežavanja među lokalnim civilnim društvom te između civilnog društva i drugih relevantnih tijela i mehanizama za ljudska prava kako bi se poboljšali njihovi kapaciteti, uključujući njihovu otpornost, i razvila uvjerljiva slika o ljudskim pravima i demokraciji s multiplikacijskim učinkom.

3. Promicanje djelotvornog multilateralizma i strateškog partnerstva, doprinos u jačanju kapaciteta međunarodnih, regionalnih i nacionalnih instrumenata i mehanizama u promicanju i zaštiti ljudskih prava, demokracije i vladavine prava. Pospješuju se strateška partnerstva, s posebnim naglaskom na Uredu Visokog povjerenika za ljudska prava, Međunarodnom kaznenom sudu i drugim relevantnim međunarodnim, regionalnim i nacionalnim mehanizmima za ljudska prava. Nadalje, iz programa se promiču obrazovanje i istraživanje u području ljudskih prava i demokracije, među ostalim putem Globalnog kampusa za ljudska prava.

2. PODRUČJA INTERVENCIJE ZA ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA

1. Uključivo, participativno, osnaženo i neovisno okružje civilnog društva i demokracije u partnerskim zemljama
 - (a) Stvaranje poticajnog i pristupačnog okružja za sudjelovanje građana i djelovanje civilnog društva, među ostalim putem zaklada, podupiranjem aktivnog sudjelovanja civilnog društva u političkim dijalozima i konsolidacijom platformi za dijalog za nedržavne aktere;
 - (b) Podupiranje i izgradnja kapaciteta organizacija i zaklada civilnog društva kako bi same po sebi bile akteri u razvoju i dobrom upravljanju;
 - (c) Izgradnja kapaciteta organizacija civilnog društva za potporu ranjivim i marginaliziranim skupinama pružanjem osnovnih socijalnih usluga kao što su zdravstvene usluge, uključujući ishranu, obrazovanje, socijalnu zaštitu i pristup zdravstveno ispravnoj vodi, sanitarnim uslugama i higijeni;
 - (d) Podupiranje i osnaživanje ženskih organizacija i drugih relevantnih organizacija koje se bave rodnom ravnopravnošću te borkinja za ljudska prava kako bi imale priliku raditi i biti zaštićene od prijetnji i nasilja;
 - (e) Povećanje kapaciteta mreža, platformi i udruženja civilnog društva u partnerskim zemljama;
 - (f) Omogućivanje civilnom društvu da djeluje, među ostalim izgradnjom kapaciteta, koordinacijom i institucijskim jačanjem za organizacije civilnog društva, uzimajući u obzir važnost omogućivanja prostora za njegovo djelovanje i pristupa financiranju, uključujući omogućivanje njegova angažiranja unutar svojih organizacija i između tih organizacija i različitih vrsta dionika. Poticanje dijaloga o javnoj politici između organizacija civilnog društva i vlada.
2. Uključiv i otvoren dijalog s akterima civilnog društva i među njima
 - (a) Promicanje uključivih višedioničkih foruma za dijalog, uključujući interakciju i koordinaciju između građana, civilnog društva, lokalnih tijela, država članica, partnerskih zemalja, privatnog sektora i drugih dionika ključnih za razvoj;
 - (b) Omogućivanje suradnje i razmjene znanja i iskustava među akterima civilnog društva i s njima na nacionalnoj i međunarodnoj razini;
 - (c) Poticanje suradnje i partnerstava između organizacija civilnog društva i međunarodnih međuvladinih organizacija, što obuhvaća izgradnju kapaciteta za promicanje i praćenje provedbe međunarodnih i regionalnih instrumenata, među ostalim onih koji se odnose na ljudska prava, pravosuđe, vladavinu prava i demokraciju;
 - (d) Osiguranje sadržajnog i stalnog strukturiranog dijaloga i partnerstava s Unijom.

3. Osviještenost, razumijevanje, znanje i angažiranost europskih građana u vezi s pitanjima razvoja

- (a) Osnaživanje ljudi kako bi se povećala njihova angažiranost u vezi s pitanjima razvoja i ciljevima održivog razvoja, među ostalim podizanjem razine javne osviještenosti, promicanjem formalnog, informalnog i neformalnog obrazovanja u području razvoja, posebno među mladima, te promicanjem razmjene znanja među relevantnim akterima, s naglaskom na državama članicama Unije, zemljama kandidatkinjama i potencijalnim zemljama kandidatkinjama;
- (b) Mobiliziranje javne potpore u Uniji, zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama, koja je usmjerena na održive i uključive strategije razvoja, što obuhvaća smanjenje siromaštva, u partnerskim zemljama.

3. PODRUČJA INTERVENCIJE ZA MIR, STABILNOST I SPREČAVANJE SUKOBA

1. Pomoć za sprečavanje sukoba, izgradnju mira i pripravnost za krize

Unija pruža tehničku i financijsku pomoć radi potpore mjerama osjetljivima na sukobe čiji je cilj izgradnja i jačanje kapaciteta partnera za analiziranje rizika, sprečavanje sukoba, izgradnju mira i ispunjavanje potreba prije i nakon kriza, uz blisku koordinaciju s UN-om i drugim međunarodnim, regionalnim i podregionalnim organizacijama te državnim akterima, akterima civilnog društva i akterima lokalnih tijela, u vezi s njihovim radom ponajprije u sljedećim područjima, uključujući poseban naglasak na rodnoj ravnopravnosti, čime se osigurava djelotvorno sudjelovanje i osnaživanje žena i mladih, a to su:

- (a) rano upozoravanje i analiza rizika u pogledu osjetljivosti na sukobe u oblikovanju i provedbi politika;
- (b) olakšavanje i izgradnja kapaciteta u području mjera izgradnje povjerenja, posredovanja, dijaloga i pomirbe, među ostalim na razini zajednica, uz posvećivanje posebne pozornosti novim napetostima između zajednica, posebno s ciljem sprečavanja genocida i zločina protiv čovječnosti;
- (c) sprečavanje sukoba;
- (d) jačanje kapaciteta za sudjelovanje i raspoređivanje u civilnim misijama usmjerenima na stabilizaciju, održavanje mira i izgradnju mira;
- (e) poboljšanje oporavka nakon sukoba i oporavka nakon katastrofa relevantnih za političku i sigurnosnu situaciju;
- (f) podupiranje mjera usmjerenih na stabilizaciju, sigurnost pojedinaca i obnovu ljudske sigurnosti, što obuhvaća protuminsko djelovanje, razminiranje i tranzicijsko pravosuđe u skladu s relevantnim multilateralnim sporazumima;
- (g) podupiranje djelovanja usmjerenih na izgradnju mira i izgradnju države, u kojima sudjeluju, prema potrebi, organizacije civilnog društva te državne i međunarodne organizacije, te kojima se jačaju odnosi između države i društva;
- (h) doprinošenje daljnjem razvoju strukturnog dijaloga o pitanjima izgradnje mira na različitim razinama, između civilnog društva i partnerskih zemalja te s Unijom;
- (i) odgovor i pripravnost na krize;
- (j) suzbijanje upotrebe prirodnih resursa za financiranje sukoba i podupiranje poštovanja inicijativa kao što je postupak certificiranja Procesa Kimberley te pravnih akata kao što je Uredba (EU) 2017/821 od strane dionika, posebno što se tiče provedbe učinkovitog domaćeg nadzora nad proizvodnjom prirodnih resursa i trgovinom njima;
- (k) izgradnja kapaciteta vojnih aktera kao potpora razvoju i sigurnosti za razvoj, u skladu s člankom 9.;
- (l) podupiranje djelovanja kojima se promiču rodna ravnopravnost i osnaživanje žena, osobito provedbom RVSUN-ova 1325 (2000) i 2250 (2015), te sudjelovanje i zastupljenost žena i mladih u formalnim i neformalnim mirovnim procesima;

- (m) promicanje kulture nenasilja, među ostalim podupiranjem formalnog, informalnog i neformalnog mirovnog obrazovanja;
- (n) podupiranje djelovanja kojima se jača otpornost država, društava, zajednica i pojedinaca, što obuhvaća procjene otpornosti osmišljene radi utvrđivanja endogenih kapaciteta u društvima koja im omogućuju otpornost i prilagodbu na pritiske i šokove te brz oporavak od njih;
- (o) podupiranje međunarodnih kaznenih sudova i *ad hoc* nacionalnih sudova, povjerenstava za istinu i pomirenje, tranzicijskog pravosuđa i drugih mehanizama za pravno rješavanje sporova u vezi s ljudskim pravima te utvrđivanje imovinskih prava i odlučivanje o njima;
- (p) podupiranje mjera usmjerenih na borbu protiv nezakonite upotrebe vatrenog oružja, malog i lakog oružja te protiv nezakonitog pristupa takvom oružju;
- (q) podupiranje prijenosa stručnog znanja, razmjene informacija i najboljih praksi, procjene rizika ili prijetnji, istraživanja i analiza, sustava ranog upozoravanja, osposobljavanja i pružanja usluga.

2. Pomoć u odgovaranju na globalne i transregionalne prijetnje i prijetnje u nastajanju

Unija pruža tehničku i financijsku pomoć kako bi podržala nastojanja svojih partnera i djelovanja Unije kojima se umanjuju globalne i transregionalne prijetnje i prijetnje u nastajanju, ponajprije u sljedećim područjima:

- (a) prijetnje javnom poretku i sigurnosti pojedinaca, koje se među ostalim odnose na terorizam, radikalizaciju koja dovodi do nasilnog ekstremizma, organizirani kriminal, kiberkriminalitet, hibridne prijetnje, nezakonito trgovanje ljudima i robom te njihov provoz, pri čemu se posebno jačaju kapaciteti tijela kaznenog progona te pravosudnih i civilnih tijela koja sudjeluju u borbi protiv terorizma i organiziranog kriminala, što obuhvaća i kiberkriminalitet.
- (b) prijetnje javnim prostorima, kritičnoj infrastrukturi, što obuhvaća međunarodni promet, uključujući putnički i teretni promet, energetske djelatnosti i distribuciju energije, te kibersigurnosti;
- (c) prijetnje javnom zdravlju, uključujući iznenadne epidemije s mogućim transnacionalnim učinkom;
- (d) prijetnje stabilnosti okoliša, prijetnje pomorskoj sigurnosti, prijetnje koje bi mogle imati destabilizirajući učinak na mir i sigurnost, a proizlaze iz posljedica klimatskih promjena;
- (e) ublažavanje rizika, neovisno o tome jesu li namjernog, nenamjernog ili prirodnog podrijetla, koji se odnose na kemijske, biološke, radiološke i nuklearne materijale ili agense te rizika povezanih s instalacijama ili objektima ili s eksplozivnim ostacima ratova i sukoba, osobito u sljedećim područjima:
 - i. podupiranje i promicanje aktivnosti civilnog istraživanja kao alternative istraživanjima povezanima s obranom;
 - ii. jačanje sigurnosnih praksi koje se odnose na civilne objekte u kojima se pohranjuju osjetljivi kemijski, biološki, radiološki i nuklearni materijali ili agensi ili se njima rukuje u sklopu civilnih istraživačkih programa;
 - iii. podupiranje, unutar okvira politika suradnje Unije i njihovih ciljeva, uspostave civilne infrastrukture i relevantnih civilnih studija potrebnih za demontiranje, remont ili prenamjenu postrojenja i objekata povezanih s oružjem koji više ne pripadaju programu obrane;
 - iv. jačanje kapaciteta nadležnih civilnih tijela uključenih u razvoj i izvršavanje učinkovite kontrole nad nezakonitim trgovanjem kemijskim, biološkim, radiološkim i nuklearnim materijalima ili agensima (uključujući opremu za njihovu proizvodnju ili isporuku);

v. razvijanje pravnog okvira i institucijskih kapaciteta za uspostavu i izvršavanje djelotvorne kontrole izvoza, osobito robe s dvojnog namjenom, što obuhvaća mjere regionalne suradnje, te u pogledu provedbe odredaba Ugovora o trgovini oružjem i promicanja njegova poštovanja;

vi. razvijanje djelotvorne civilne pripravnosti za katastrofe, planiranja u slučaju izvanrednih situacija i odgovaranja na njih te kapaciteta za mjere čišćenja.

Ako je primjenjivo, te su aktivnosti koherentne s aktivnostima Europskog instrumenta za međunarodnu suradnju u području nuklearne sigurnosti];

(f) izgradnja kapaciteta vojnih aktera kao potpora razvoju i sigurnosti za razvoj, u skladu s člankom 9.

Prednost se daje transregionalnoj suradnji u kojoj sudjeluju dvije ili više trećih zemalja koje su pokazale jasnu političku volju za uklanjanjem navedenih prijetnji.

Tim se mjerama poseban naglasak stavlja na dobro upravljanje te su one u skladu s međunarodnim pravom. S pojedinim zemljama, regijama ili međunarodnim, regionalnim i podregionalnim organizacijama može se ostvariti i suradnja u borbi protiv terorizma.

Kad je riječ o pomoći tijelima koja se bave borbom protiv terorizma, prednost se daje potpornim mjerama koje se odnose na razvoj i jačanje zakonâ o suzbijanju terorizma, provedbu i praksu u području financijskog, carinskog i imigracijskog prava, razvoj postupaka kaznenog progona koji su usklađeni s najvišim međunarodnim standardima i koji su u skladu s međunarodnim pravom, jačanje mehanizama demokratske kontrole i institucijskog nadzora te sprečavanje nasilnog radikalizma.

Što se tiče pomoći koja se odnosi na problem droga, odgovarajuća pozornost posvećuje se međunarodnoj suradnji usmjerenoj na promicanje najboljih praksi u vezi sa smanjenjem potražnje, proizvodnje i štetnih učinaka.

4. PODRUČJA INTERVENCIJE ZA GLOBALNE IZAZOVE

A. LJUDI

1. Zdravstvo

(a) Razvijanje ključnih elemenata djelotvornog i sveobuhvatnog zdravstvenog sustava, što obuhvaća i zarazne bolesti, koje se najučinkovitije rješavaju na svjetskoj razini, kako bi se osigurao pravedan, cjenovno pristupačan, uključiv i univerzalan pristup zdravstvenim uslugama, među ostalim onima iz članka 8. stavka 4.;

(b) Promicanje, pružanje i proširivanje osnovnih usluga i usluga psihološke potpore za žrtve nasilja, posebno za žene i djecu koji su žrtve silovanja;

(c) Jačanje globalnih inicijativa koje su ključne za univerzalno zdravstveno osiguranje putem globalnog vodstva u pristupu „zdravlje u svim politikama” s kontinuiranom skrbi, uključujući promicanje zdravlja, od prevencije do razdoblja nakon liječenja;

(d) Rješavanje pitanja globalne zdravstvene sigurnosti i antimikrobne otpornosti putem istraživanja o zaraznim bolestima, među ostalim o bolestima povezanim sa siromaštvom, zanemarenim bolestima i bolestima koje se mogu spriječiti cijepljenjem, te putem kontrole zaraznih bolesti, borbe protiv lažnih lijekova, prenošenja znanja u sigurne, dostupne i cjenovno pristupačne proizvode (uključujući generičke lijekove) i dijagnostiku te s njom povezane zdravstvene tehnologije te putem politika kojima se uzima u obzir teret bolesti koji se mijenja (nezarazne bolesti, svi oblici neishranjenosti i faktori okolišnog rizika), te kojima se oblikuju globalna tržišta radi poboljšanja pristupa cjenovno pristupačnim osnovnim zdravstvenim proizvodima i zdravstvenim uslugama, među ostalim onima iz članka 8. stavka 4.;

(e) Pružanje potpore globalnim inicijativama za razvoj sigurnih, učinkovitih i cjenovno pristupačnih cjepiva.

2. Obrazovanje

- (a) Promicanje ostvarenja međunarodno dogovorenih ciljeva u području obrazovanja s pomoću zajedničkih globalnih napora za postizanje dostupnog, uključivog i pravednog kvalitetnog obrazovanja i osposobljavanja, među ostalim i obrazovanja nastavnika, na svim razinama, za sve dobne skupine, među ostalim u hitnim i kriznim situacijama, pri čemu se posebna prednost daje jačanju besplatnih obrazovnih sustava;
- (b) Jačanje znanja, vještina i vrijednosti s pomoću partnerstava i saveza, što obuhvaća potporu podacima i analizi u području obrazovanja, istraživanjima i inovacijama, razmjeni znanja i obrazovnim mrežama, za aktivno građanstvo i produktivna, obrazovana, demokratska, uključiva i otporna društva;
- (c) Podupiranje globalnog djelovanja usmjerenog na smanjenje svih dimenzija diskriminacije i nejednakosti, kao što je razlika između djevojčica/žena i dječaka/muškaraca te među različitim skupinama u društvu, kako bi se osiguralo da svi imaju jednake mogućnosti za sudjelovanje u gospodarskom, političkom, društvenom i kulturnom životu;
- (d) Podupiranje uključivog i kvalitetnog obrazovanja u nestabilnim okruženjima;
- (e) Podupiranje djelovanja i promicanje suradnje u području sporta kako bi se doprinijelo osnaživanju žena i mladih, pojedinaca i zajednica.

3. Rodna ravnopravnost te osnaživanje žena i djevojčica

- (a) Predanost promicanju rodne ravnopravnosti te osnaživanja djevojčica i žena u svim sferama, što obuhvaća podupiranje uspostave poticajnijeg gospodarskog, političkog i društvenog okruženja za ostvarivanje prava djevojčica i žena, koje će im omogućiti da u potpunosti sudjeluju u društvu, imaju jednake mogućnosti za vodstvo u društvenom, gospodarskom, političkom i civilnom životu te da budu pokretači razvoja;
- (b) Predvođenje i podupiranje globalnih napora, partnerstava i saveza za prava žena i djevojčica, kako je utvrđeno u Konvenciji UN-a o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena i u Fakultativnom protokolu uz tu konvenciju, kako bi se uklonili svi oblici diskriminacije žena i djevojčica, što obuhvaća isključenost s kojom se žene suočavaju u raznim područjima privatnog i javnog života, na primjer na tržištu rada i u pristupu socijalnim i zdravstvenim uslugama;
- (c) Predvođenje i podupiranje globalnih napora, partnerstava i saveza za prava žena s ciljem uklanjanja svih oblika nasilja i štetnih praksi usmjerenih protiv žena i djevojčica, što obuhvaća fizičko, psihološko, seksualno i rodno uvjetovano nasilje, sakaćenje ženskih spolnih organa te brak s djetetom, rani brak i prisilni brak, kao i ekonomsko, političko i drugo nasilje i diskriminaciju, među ostalim u kriznim situacijama, te isključenost s kojom se žene suočavaju u raznim područjima privatnog i javnog života;
- (d) Uklanjanje temeljnih uzroka rodnih nejednakosti kao sredstvo za potporu sprečavanju sukoba i izgradnji mira; promicanje osnaživanja žena, među ostalim u ulozi aktera u razvoju i izgradnji mira;
- (e) Promicanje zaštite i ostvarivanja prava svih žena i djevojčica, među ostalim prava iz članka 8. stavka 4.;
- (f) Promicanje zaštite i ostvarivanja prava žena i djevojčica, među ostalim gospodarskih, političkih, radnih i socijalnih prava te prava iz članka 8. stavka 4.

4. Djeca i mladi

- (a) Promicanje univerzalnog pristupa svim socijalnim i zdravstvenim uslugama za djecu i mlade, uključujući one najmarginaliziranije, s naglaskom na zdravlju, ishrani, obrazovanju, socijalnoj zaštiti i razvoju u ranom djetinjstvu, među ostalim putem posebnih usluga prilagođenih mladima;
- (b) Promicanje novih inicijativa za izgradnju jačih sustava za zaštitu djece u trećim zemljama, čime se osigurava da djeca imaju najbolji mogući početak u životu i da su u svim područjima zaštićena od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, među ostalim promicanjem prijelaza s institucionalne skrbi o djeci na usluge skrbi u zajednici;
- (c) Promicanje osnaživanja djece i mladih stvaranjem prostora za njihovo aktivno i smisleno sudjelovanje u pitanjima koja se odnose na njih, posebno u vezi s političkim životom i nastojanjima u području mirovnog procesa i posredovanja, podupiranjem inicijativa za međukulturni dijalog među organizacijama mladih te sprečavanjem marginalizacije i isključenosti;
- (d) Unapređenje pružanja pomoći mladima kako bi ih se podržalo u stjecanju relevantnih vještina i u pristupu pristojnim i kvalitetnim radnim mjestima, i to s pomoću obrazovanja, strukovnog i tehničkog osposobljavanja te digitalnih tehnologija;
- (e) Promicanje osnaživanja mladih i odgovornog građanstva stvaranjem prostora za njihovo aktivno i smisleno sudjelovanje u političkom životu i u nastojanjima u području mirovnog procesa i posredovanja, podupiranjem inicijativa za međukulturni dijalog među organizacijama mladih te sprečavanjem marginalizacije i isključenosti;
- (f) Stvaranje poticajnog okružja u kojem se pružaju nove i inovativne mogućnosti za građanski angažman mladih, poduzetništvo mladih i zapošljavanje mladih.

5. Migracije, prisilno raseljavanje i mobilnost

- (a) Osiguravanje trajno vodeće uloge Unije u oblikovanju globalnog programa za upravljanje migracijama i prisilnim raseljavanjem u svim njegovim dimenzijama, posebno s ciljem olakšavanja urednih, sigurnih, zakonitih i odgovornih migracija, u skladu s ljudskim pravima te međunarodnim pravom o izbjeglicama i međunarodnim humanitarnim pravom;
- (b) Usmjeravanje i podupiranje globalnog i međuregionalnog dijaloga o politikama, među ostalim o migracijama jug-jug, te razmjene i suradnje u području migracija i prisilnog raseljavanja;
- (c) Podupiranje provedbe međunarodnih obveza i obveza Unije u vezi s migracijama i prisilnim raseljavanjem, među ostalim na razini UN-a;
- (d) Poboljšanje globalne baze dokaza, među ostalim u pogledu veze između migracija i razvoja, te pokretanje pilot-djelovanja usmjerenih na razvijanje inovativnih operativnih pristupa u području migracija i prisilnog raseljavanja;
- (e) Poticanje strateških partnerstava s relevantnim međunarodnim organizacijama u cilju podupiranja međunarodne suradnje i upravljanja migracijama u skladu s međunarodnim pravom ljudskih prava i međunarodnim pravom o izbjeglicama.

Suradnjom u tom području upravljat će se u skladu s propisima Unije koje su relevantne za područje migracija, uz puno poštovanje načela koherentnosti politika radi razvoja.

6. Pristojan rad, socijalna zaštita, nejednakost i uključenost

- (a) Oblikovanje globalnog programa i podupiranje inicijativa za integraciju snažnog stupa o jednakosti i socijalnoj pravdi u skladu s europskim vrijednostima;
- (b) Doprinošenje globalnom programu o pristojnom radu za sve u zdravom okružju, na temelju osnovnih standarda rada ILO-a, među ostalim u području socijalnog dijaloga, plaća dostatnih za život, borbe protiv dječjeg rada te društveno odgovornog poslovanja, posebno osiguravanjem održivih i odgovornih globalnih lanaca vrijednosti te unapređenjem znanja o djelotvornim rodno osjetljivim politikama zapošljavanja kojima se odgovara na potrebe na tržištu rada i promiče socioekonomska uključenost, što obuhvaća strukovno obrazovanje i osposobljavanje i cjeloživotno učenje;

- (c) Podupiranje globalnih inicijativa u vezi s poslovanjem i ljudskim pravima, među ostalim o poslovnoj odgovornosti za kršenja prava i pristupu pravnim lijekovima;
- (d) Podupiranje globalnih inicijativa o univerzalnoj socijalnoj zaštiti koje su u skladu s načelima učinkovitosti, održivosti i jednakosti, što obuhvaća potporu uklanjanju nejednakosti kako bi se unaprijedile rodna ravnopravnost i socijalna kohezija, ponajprije uspostavljanjem i jačanjem održivih sustava socijalne zaštite i programa socijalnog osiguranja;
- (e) Nastavak globalnih istraživanja i razvoja s pomoću socijalnih inovacija kojima se jača socijalna uključenost te se uzimaju u obzir prava i specifične potrebe najranjivijih dijelova društva;
- (f) Promicanje i podupiranje napora usmjerenih na povećanje uključenosti društvenog, političkog i gospodarskog života te na otklanjanje socioekonomskih pokretača sukoba.

7. Kultura

- (a) Promicanje inicijativa za kulturnu raznolikost te međukulturni i međureligijski dijalog u svrhu miroljubivih odnosa među zajednicama;
- (b) Podupiranje kulture kao pokretača održivog društvenog i gospodarskog razvoja te očuvanje kulturne baštine i jačanje suradnje u vezi s njom;
- (c) Razvoj lokalnih obrta kao sredstva za očuvanje lokalne kulturne baštine i poticanje održivog razvoja;
- (d) Jačanje suradnje u području zaštite, očuvanja i unapređenja kulturne baštine, što obuhvaća očuvanje osobito ranjive kulturne baštine, osobito one koja pripada manjinskim i izoliranim zajednicama te autohtonim narodima kako je utvrđeno u UNDRIP-u;
- (e) Podupiranje sporazumâ za povrat kulturnih dobara u zemlje podrijetla;
- (f) Podupiranje kulturne suradnje, među ostalim razmjenama, partnerstvima i drugim inicijativama, te priznavanje profesionalnosti autora, umjetnika i kulturnih i kreativnih subjekata;
- (g) Podupiranje suradnje i partnerstava među sportskim organizacijama.

B. PLANET

1. Osiguravanje zdravog okoliša i borba protiv klimatskih promjena

- (a) Jačanje globalnog upravljanja u području klime i okoliša te provedba Pariškog sporazuma, Konvencije UN-a o biološkoj raznolikosti, Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama i Konvencije UN-a o borbi protiv dezertifikacije te drugih multilateralnih sporazuma o zaštiti okoliša;
- (b) Doprinošenje vanjskoj projekciji Unijinih politika u području okoliša i klimatskih promjena;
- (c) Integriranje ciljeva u pogledu zaštite okoliša, očuvanja ekosustavâ i bioraznolikosti, klimatskih promjena, smanjenja rizika od katastrofa i pripravnosti u politike, planove i ulaganja, među ostalim s pomoću poboljšanog znanja i informacija;
- (d) Provedba međunarodnih inicijativa i inicijativa Unije za promicanje prilagodbe klimatskim promjenama i ublažavanja klimatskih promjena te za promicanje razvoja s niskom razinom emisija otpornog na klimatske promjene, među ostalim provedbom nacionalno utvrđenih doprinosa i dugoročnih strategija za niske razine emisija i otpornost na klimatske promjene, promicanje smanjenja rizika od katastrofa, rješavanje problema degradacije okoliša i zaustavljanje gubitka bioraznolikosti, promicanje očuvanja i održivog iskorištavanja i upravljanja kopnenim i morskim ekosustavima i obnovljivim prirodnim resursima, što obuhvaća tlo, vodu, oceane, ribarstvo i šume, promicanje pošumljavanja i zaštite prirodnih šuma, rješavanje problema krčenja šuma, dezertifikacije, degradacije tla, nezakonite sječe i nezakonite trgovine divljom faunom i florom, suzbijanje onečišćenja, što obuhvaća morsko smeće, i osiguravanje zdravog okoliša, rad na pitanjima klime i zaštite okoliša, što obuhvaća raseljavanje zbog prirodnih katastrofa, promicanje učinkovitog iskorištavanja resursa, održive potrošnje i proizvodnje, integriranog upravljanja vodnim resursima te dobrog upravljanja kemikalijama i gospodarenja otpadom, poticanje prijelaza na zelena i kružna gospodarstva s niskim razinama emisija koja su otporna na klimatske promjene te promicanje društveno odgovornog poslovanja i odgovornog poslovnog ponašanja;

- (e) Promicanje okolišno održivih poljoprivrednih praksi, uključujući agroekologiju, kako bi se zaštitili ekosustavi i bioraznolikost te povećala otpornost okoliša i društva na klimatske promjene, s posebnim naglaskom na podupiranje malih poljoprivrednika, radnika i obrtnika;
- (f) Provedba međunarodnih inicijativa i inicijativa Unije usmjerenih na rješavanje pitanja gubitka bioraznolikosti, promicanje očuvanja i održive upotrebe kopnenih i morskih ekosustava i povezane bioraznolikosti te upravljanja njima;
- (g) Promicanje postupnog ukidanja subvencija za fosilna goriva koja su štetna za okoliš, poticanje energetske komunalnih poduzeća da uvedu tarife koje odražavaju troškove te razmatranje troškovno učinkovitijih i klimatski prihvatljivijih alternativa za socijalnu zaštitu.

2. Održiva energija

- (a) Podupiranje globalnih nastojanja, obveza, partnerstava i saveza, što obuhvaća i održivu energetske tranziciju;
- (b) Promicanje energetske sigurnosti za partnerske zemlje i lokalne zajednice, što obuhvaća diversifikaciju izvora i pravaca, uzimajući u obzir pitanja nestabilnosti cijena, potencijal za smanjenje emisija, poboljšanje tržišta i pospešivanje međusobne povezanosti energije, a posebno električne energije, i trgovine;
- (c) Poticanje partnerskih vlada da usvoje politiku energetskog sektora i reforme tržišta kojima bi se stvorilo povoljno okruženje za uključiv rast i ulaganja te povećao pristup svih osoba energetskim uslugama koje su klimatski prihvatljive, cjenovno pristupačne, moderne, pouzdane i održive, uz davanje prednosti obnovljivim izvorima energije i energetske učinkovitosti;
- (d) Istraživanje, utvrđivanje, stavljanje u prvi plan na svjetskoj razini i financijsko podupiranje održivih poslovnih modela s potencijalom za proširivost i primjenjivost u drugim područjima, kojima se osiguravaju inovativne i digitalne tehnologije s pomoću inovativnih istraživanja, čime se osigurava veća učinkovitost, posebno decentraliziranih pristupa kojima se pruža pristup energiji upotrebom obnovljivih izvora energije, među ostalim u područjima u kojima su lokalni tržišni kapaciteti ograničeni.

C. BLAGOSTANJE

1. Održiv i uključiv rast, pristojna radna mjesta i angažiranost privatnog sektora

- (a) Promicanje održivih privatnih ulaganja putem inovativnih mehanizama financiranja i podjele rizika;
- (b) Poboljšanje poslovnog okruženja i investicijske klime, razvijanje lokalnog privatnog sektora koji je društveno i okolišno odgovoran, podupiranje poboljšanog javno-privatnog dijaloga i izgradnja kapaciteta, konkurentnosti i otpornosti lokalnih MSP-ova, novoosnovanih poduzeća, zadruga i socijalnih poduzeća te njihova integracija u lokalno, regionalno i globalno gospodarstvo;
- (c) Promicanje financijske uključenosti omogućivanjem MSP-ovima te kućanstvima, a posebno ugroženim i ranjivim skupinama, da steknu pristup financijskim uslugama kao što su mikrokrediti i štednja, mikroosiguranja i prijenos plaćanja, te da ih djelotvorno iskoriste;
- (d) Podupiranje provedbe Unijine trgovinske politike i trgovinskih sporazuma, u skladu s održivim razvojem; jačanje trgovinskih kapaciteta partnerskih zemalja i poboljšanje pristupa tržištima partnerskih zemalja te poticanje poštene trgovine, odgovornog ulaganja i poslovnih mogućnosti za trgovačka društva iz Unije, istodobno uklanjajući prepreke za pristup tržištu i ulaganju, kao i nastojanje da se olakša pristup klimatskih prihvatljivim tehnologijama, osiguravajući pritom najveću moguću podjelu dodane vrijednosti i dužnu pažnju u pogledu zaštite ljudskih prava u lancima opskrbe, uzimajući u obzir koherentnost politika radi razvoja;
- (e) Promicanje djelotvorne kombinacije politika kojima se podupiru ekonomska diversifikacija, dodavanje vrijednosti, regionalna integracija te održivo zeleno i plavo gospodarstvo;

- (f) Poticanje pristupa digitalnim tehnologijama, što obuhvaća promicanje pristupa financiranju i financijske uključenosti, kao i e-trgovini;
- (g) Promicanje održive potrošnje i proizvodnje te inovativnih tehnologija i praksi za kružno gospodarstvo s niskim razinama emisija i učinkovitim iskorištavanjem resursa;
- (h) Jačanje socijalne održivosti i održivosti okoliša, društveno odgovornog poslovanja i odgovornog poslovnog ponašanja u cijelim lancima vrijednosti;
- (i) Suzbijanje pranja novca, korupcije, nezakonitih financijskih tokova te utaje poreza i izbjegavanja plaćanja poreza. Promicanje progresivnog oporezivanja, antikorupcijskih mjera i politika za redistributivne javne rashode;
- (j) Promicanje uključivog rasta, među ostalim promicanjem i podupiranjem sudjelovanja žena i mladih te proaktivnim uočavanjem i otklanjanjem gospodarske marginalizacije određenih skupina.

2. Sigurnost opskrbe hranom i ishrane

- (a) Podupiranje i usmjeravanje međunarodnih strategija, organizacija, mehanizama i aktera odgovornih za glavna globalna pitanja politike i okvire u vezi s održivom sigurnosti opskrbe hranom i ishrane, smanjenje rascjepkanosti u svjetskoj strukturi ishrane i doprinošenje preuzimanju odgovornosti u pogledu međunarodnih obveza povezanih sa sigurnošću opskrbe hranom te s ishranom i održivom poljoprivredom;
- (b) Poboljšanje globalnih javnih dobara u cilju okončanja gladi i pothranjenosti; osiguravanje pravednog pristupa hrani, među ostalim tako da se pomogne u nadoknađivanju manjka financiranja u području ishrane, koristeći se, na primjer, alatima kao što je Globalna mreža za krize povezane s hranom, kako bi se povećao kapacitet za primjeren odgovor na krize povezane s hranom i ishranom;
- (c) Koordinirano i ubrzano unapređenje međusektorskih napora usmjerenih na povećanje kapaciteta za diversificiranu lokalnu i regionalnu proizvodnju hrane, osiguravanje sigurnosti ishrane i opskrbe hranom te pristupa vodi za piće, kao i poboljšanje otpornosti najranjivijih osoba, posebno u zemljama suočenima s dugotrajnim krizama ili krizama koje se ponavljaju;
- (d) Potvrđivanje na svjetskoj razini središnje uloge koju sektori održive poljoprivrede, ribarstva i akvakulture, uključujući sektore malih poljoprivrednika, stočarstva i pastoralizma, imaju u povećanju sigurnosti opskrbe hranom, iskorjenjivanju siromaštva, otvaranju radnih mjesta, pravednom i održivom pristupu resursima i upravljanju njima, što obuhvaća zemlju i zemljišna prava, vodu, sjemenje koje nije zaštićeno patentom i ostale poljoprivredne čimbenike i (mikro) kredite, u ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi njima, otpornosti i zdravim ekosustavima;
- (e) Osiguravanje inovacija putem međunarodnih istraživanja i jačanja globalnog znanja i stručnosti, promicanje i jačanje lokalnih i autonomnih strategija prilagodbe, posebno kad je riječ o prilagodbi klimatskim promjenama i njihovu ublažavanju, agrobiološkoj raznolikosti, globalnim i uključivim lancima vrijednosti, poštenoj trgovini, sigurnosti opskrbe hranom, odgovornim ulaganjima te upravljanju zemljištem i prirodnim resursima.

D. PARTNERSTVO

1. Jačanje uloge lokalnih tijela kao aktera razvoja putem:

- (a) povećanja institucijskih i operativnih kapaciteta europskih lokalnih tijela i lokalnih tijela partnerskih zemalja, kao i njihovih mreža i saveza, kao razvojnih aktera i partnera u oblikovanju politika kako bi doprinijeli oblikovanju, provedbi i praćenju politika i sporazuma, pri čemu je naglasak na interesima lokalnih zajednica; kako bi imali veću ulogu u podizanju svijesti o decentralizacijskoj reformi te lokalnom i urbanom razvoju; kako bi osigurali sadržajan i kontinuiran strukturiran dijalog o politikama u području razvoja i kako bi promicali demokratsko upravljanje, osobito putem teritorijalnog pristupa lokalnom razvoju, što uključuje postupke decentralizacije, sudjelovanje i preuzimanje odgovornosti;
- (b) pojačane interakcije s europskim građanima u vezi s obrazovanjem i podizanjem svijesti o razvoju (što obuhvaća razmjenu znanja i angažiranost), posebno u pogledu ciljeva održivog razvoja, među ostalim u Uniji i pridruženim područjima te zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama.

2. Promicanje uključivih društava i višedioničkih inicijativa, dobrog gospodarskog upravljanja, što obuhvaća pravednu i uključivu mobilizaciju domaćih prihoda, posebno u kontekstu međunarodne porezne suradnje provedbom mjera za sprečavanje utaje poreza i izbjegavanja plaćanja poreza, kao i promicanje transparentnog upravljanja javnim financijama te djelotvorne i uključive javne potrošnje koja je u skladu s obvezama u pogledu ljudskih prava i načelima dobrog upravljanja
 3. Potpora procjenjivanju i dokumentiranju napretka u provedbi načelâ partnerstva i djelotvornosti.
-

PRILOG IV.

PODRUČJA INTERVENCIJE ZA DJELOVANJA ZA BRZI ODGOVOR

1. Djelovanja kojima se doprinosi miru, stabilnosti i sprečavanju sukoba u hitnim situacijama, krizama u nastajanju te kriznim i postkriznim situacijama, među ostalim u onima izazvanima migracijskim tokovima i prisilnim raseljavanjem

Djelovanja za brzi odgovor iz članka 4. stavka 4. točke (a) osmišljena su radi djelotvornog, učinkovitog, i integriranog odgovora Unije, koji je ujedno osjetljiv na sukobe, na sljedeće izvanredne i nepredviđene situacije:

- (a) hitne situacije, krize, nestabilnosti, hibridne prijetnje, krize u nastajanju ili prirodne katastrofe, ako su relevantne za stabilnost, mir i sigurnost;
- (b) situacije koje predstavljaju prijetnju miru, demokraciji, javnom poretku, zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda ili sigurnosti i zaštiti pojedinaca, a posebno onih koji su izloženi seksualnom i rodno uvjetovanom nasilju u nestabilnim situacijama;
- (c) situacije koje bi mogle eskalirati u oružani sukob ili ozbiljno destabilizirati dotičnu treću zemlju ili zemlje.

Djelovanja za brzi odgovor mogu obuhvaćati sljedeće:

- (a) potporu, pružanjem tehničke i logističke pomoći, naporima međunarodnih, regionalnih i lokalnih organizacija te državnih aktera i aktera civilnog društva u promicanju izgradnje povjerenja, posredovanja, dijaloga i pomirenja, tranzicijskog pravosuđa te osnaživanja žena i mladih, prije svega kad je riječ o napetostima u zajednici i dugotrajnim sukobima;
- (b) potporu provedbi RVSUN-ova o ženama, mladima, miru i sigurnosti;
- (c) potporu uspostavi i funkcioniranju privremenih uprava koje su dobile mandat u skladu s međunarodnim pravom;
- (d) potporu razvoju demokratskih, pluralističkih državnih institucija, uključujući mjere jačanja uloge žena u tim institucijama, kao i djelotvornoj civilnoj upravi i civilnom nadzoru nad sigurnosnim sustavom te mjerama za jačanje kapaciteta tijela kaznenog progona i pravosudnih tijela uključenih u borbu protiv terorizma, organiziranog kriminala i svih oblika nezakonite trgovine;
- (e) potporu međunarodnim kaznenim sudovima i *ad hoc* nacionalnim sudovima, povjerenstvima za istinu i pomirenje, tranzicijskom pravosuđu i drugim mehanizmima za pravno rješavanje sporova u vezi s ljudskim pravima te utvrđivanje imovinskih prava i odlučivanje o njima;
- (f) potporu jačanju kapaciteta države da i pod znatnim pritiscima brzo izgradi, održava ili obnovi svoje ključne funkcije te uspostavi osnovnu socijalnu i političku koheziju;
- (g) potporu mjerama koje su potrebne za početak oporavka i obnove ključnih infrastrukturnih, stambenih i javnih objekata te gospodarskih sredstava i osnovnih proizvodnih kapaciteta, kao i drugim mjerama za ponovno pokretanje gospodarskih aktivnosti, otvaranje radnih mjesta i uspostavu minimalnih uvjeta potrebnih za održiv društveni razvitak;
- (h) potporu civilnim mjerama koje se odnose na demobilizaciju i reintegraciju bivših boraca i njihovih obitelji u civilno društvo i prema potrebi njihovu repatrijaciju, kao i mjerama kojima se rješavaju problemi djece vojnika i žena boraca;
- (i) potporu mjerama za ublažavanje socijalnih učinaka koji proizlaze iz preostroja oružanih snaga;

- (j) potporu mjerama, unutar okvira za Unijine politike suradnje i njihove ciljeve, za rješavanje problema socioekonomskog učinka protupješačkih mina, neeksplozivnih ubojnih sredstava ili eksplozivnih ostataka rata na civilno stanovništvo. Aktivnosti financirane na temelju Instrumenta mogu, među ostalim, obuhvaćati obrazovanje o rizicima, otkrivanje i čišćenje mina te, u vezi s time, uništavanje zaliha;
 - (k) potporu mjerama, unutar okvira za Unijine politike suradnje i njihove ciljeve, za suzbijanje nezakonite upotrebe vatrenog, malog i lakog oružja te nezakonitog pristupa njemu;
 - (l) potporu mjerama kojima se osigurava primjereno ispunjavanje specifičnih potreba žena i djece u krizama i sukobima, što obuhvaća sprečavanje njihove izloženosti rodno uvjetovanom nasilju;
 - (m) potporu rehabilitaciji i reintegraciji žrtava oružanih sukoba, uključujući mjere kojima se ispunjavaju specifične potrebe žena i djece;
 - (n) potporu mjerama kojima se promiče i brani poštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda, demokracije i vladavine prava, kao i međunarodnim instrumentima povezanim s time;
 - (o) potporu socioekonomskim mjerama kojima se promiče pravedan pristup i transparentno upravljanje prirodnim resursima u kriznim situacijama ili krizama u nastajanju, što obuhvaća izgradnju mira;
 - (p) potporu mjerama za rješavanje potencijalnog učinka iznenadnih kretanja stanovništva koja su relevantna za političku i sigurnosnu situaciju, uključujući mjere za ispunjavanje potreba zajednica domaćina;
 - (q) potporu mjerama kojima se promiču razvoj i organiziranje civilnog društva i njegovo sudjelovanje u političkom procesu, što obuhvaća mjere za jačanje uloge žena u takvim procesima i mjere kojima se promiču neovisnost, pluralizam i profesionalizam medija;
 - (r) potporu mjerama kojima se odgovara na prirodne katastrofe ili katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem koje predstavljaju prijetnju stabilnosti i na prijetnje javnom zdravlju u vezi s pandemijama, i to u nedostatku humanitarne pomoći Unije i pomoći Unije u području civilne zaštite ili kao nadopuna takvoj pomoći;
 - (s) izgradnju kapaciteta vojnih aktera kao potporu razvoju i sigurnosti za razvoj, u skladu s člankom 9.
2. Djelovanja koja doprinose jačanju otpornosti te povezivanju humanitarne pomoći, razvojnih djelovanja i, prema potrebi, izgradnje mira

Djelovanja za brzi odgovor iz članka 4. stavka 4. točke (b) osmišljena su za djelotvorno jačanje otpornosti te za povećanje koordinacije, koherentnosti i komplementarnosti između humanitarne pomoći, razvojnih djelovanja i, prema potrebi, izgradnje mira, u slučajevima u kojima se to ne može brzo postići s pomoću geografskih i tematskih programa.

Ta djelovanja za brzi odgovor mogu obuhvaćati sljedeće:

- (a) jačanje otpornosti te uklanjanje čimbenika nestabilnosti i potencijalnih pokretača sukoba podupiranjem pojedinaca, zajednica, institucija i zemalja kako bi se bolje pripremili na političke, gospodarske i društvene pritiske i šokove, prirodne katastrofe ili katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem, sukobe, pandemije i globalne prijetnje te kako bi ih lakše prevladali, prilagodili im se i od njih oporavili, među ostalim utvrđivanjem i jačanjem njihovih postojećih kapaciteta; jačanjem kapaciteta države da čak i pod znatnim pritiscima brzo izgradi, održava ili obnovi svoje ključne funkcije te uspostavi osnovnu socijalnu i političku koheziju, kao i podupiranjem društava, zajednica i pojedinaca u upravljanju mogućnostima i rizicima na način koji je miroljubiv i osjetljiv na rizike te u izgrađivanju, održavanju ili obnovi mogućnosti zarade za život i socijalnih usluga čak i pod velikim pritiscima, i to podupiranjem relevantnih međunarodnih i multilateralnih inicijativa s istim ciljevima;

- (b) ublažavanje kratkoročnih negativnih učinaka koji proizlaze iz egzogenih šokova koji uzrokuju makroekonomske nestabilnosti, a u cilju zaštite socioekonomskih reformi i prioritetnih javnih rashoda za socioekonomski razvoj i smanjenje siromaštva;
- (c) provedbu kratkoročne obnove i ponovne izgradnje kako bi se žrtvama prirodnih katastrofa ili katastrofa uzrokovanih ljudskim djelovanjem, sukoba i globalnih prijetnji omogućili minimalni socioekonomski standardi i kako bi se u najkraćem roku stvorili uvjeti za nastavak razvoja na temelju dugoročnih ciljeva koje su utvrdile dotične zemlje i regije te pogođeno stanovništvo; to obuhvaća ispunjavanje hitnih i neposrednih potreba koje proizlaze iz raseljavanja ljudi te potreba njihovih zajednica domaćina nakon prirodnih katastrofa ili katastrofa uzrokovanih ljudskim djelovanjem;
- (d) pomoć regiji, državi, na nacionalnoj ili lokalnoj razini, ili relevantnim međunarodnim organizacijama ili organizacijama civilnog društva da uspostave mehanizme za kratkoročno sprečavanje katastrofa i pripravnost na njih, među ostalim za predviđanje i rano upozoravanje, s ciljem smanjenja posljedica katastrofa;
- (e) potporne mjere za operacionalizaciju integriranih pristupa, ponajprije poboljšanjem koordinacije i primjene pristupa osjetljivih na sukobe od strane humanitarnih i razvojnih aktera te, prema potrebi, aktera izgradnje mira.

3. Djelovanja koja se odnose na Unijine potrebe i prioritete u području vanjske politike

Djelovanjima za brzi odgovor radi potpore ciljevima iz članka 4. stavka 4. točke (c) podupiru se sva politička, gospodarska i sigurnosna pitanja u okviru vanjske politike Unije. Zahvaljujući tim djelovanjima Unija može reagirati ako postoji hitan ili iznimno važan vanjskopolički interes ili prilika za postizanje njezinih ciljeva, za koje je potrebna brza reakcija i koje je teško ostvariti na drugi način.

Tim djelovanjima za brzi odgovor može biti obuhvaćeno sljedeće:

- (a) potpora strategijama Unije za bilateralnu, regionalnu i međuregionalnu suradnju, promicanjem dijaloga o politikama i razvijanjem kolektivnih pristupa i odgovora na izazove od svjetskog značaja, kao što su migracije i prisilno raseljavanje, klimatske promjene i sigurnosna pitanja, uključujući i posredovanje, te iskorištavanjem ukazanih prilika u tom pogledu;
- (b) potpora trgovinskoj politici Unije i pregovaranju o trgovinskim sporazumima te njihovoj provedbi i izvršenju, kao i potpora poboljšanju pristupa tržištima partnerskih zemalja te poticanju prilika za trgovinu i ulaganja te poslovnih prilika za poduzeća iz Unije, a posebno za MSP-ove, uz istodobno uklanjanje prepreka za pristup tržištu i ulaganjima te zaštitu prava intelektualnog vlasništva, putem gospodarske diplomacije te poslovne i regulatorne suradnje, uz prilagodbe koje su potrebne ovisno o konkretnoj situaciji partnerske zemlje, uzimajući u obzir načelo koherentnosti politika radi razvoja, kako je utvrđeno u člancima 208. i 212. UFEU-a, te međunarodne obveze iz članka 3. stavka 1. ove Uredbe;
- (c) doprinosi provedbi međunarodne dimenzije unutarnjih politika Unije kao što su, među ostalim, politike u području okoliša, klimatskih promjena, energetike, znanosti i obrazovanja, te suradnja u pogledu upravljanja oceanima, kao i potpora regulatornoj konvergenciji;
- (d) promicanje općeg razumijevanja i vidljivosti Unije i njezine uloge na svjetskoj sceni putem strateške komunikacije, javne diplomacije, međuljudskih kontakata, kulturne diplomacije, suradnje u obrazovnim i akademskim pitanjima te aktivnosti informiranja usmjerenih na promicanje vrijednosti i interesa Unije.

Tim se djelovanjima za brzi odgovor izvršavaju inovativne politike ili inicijative, u skladu s trenutačnim ili novonastajućim kratkoročnim do srednjoročnim potrebama, mogućnostima i prioritetima, među ostalim one koje bi mogle utjecati na oblikovanje budućih djelovanja u okviru geografskih ili tematskih programa. Ta djelovanja usmjerena su na produblivanje Unijinih odnosa i dijaloga te izgradnju partnerstava i saveza s ključnim zemljama od strateškog interesa, osobito zemljama čija su gospodarstva u usponu i zemljama sa srednjim dohotkom, koje imaju sve važniju ulogu u svjetskim zbivanjima, globalnom upravljanju, vanjskoj politici, međunarodnom gospodarstvu i multilateralnim forumima.

PRILOG V.

**PRIORITETNA PODRUČJA ZA OPERACIJE FONDA EFOR+ OBUHVAĆENE JAMSTVOM ZA VANJSKO
DJELOVANJE**

Operacije fonda EFOR+ koje su prihvatljive za potporu iz Jamstva za vanjsko djelovanje posebno su usmjerene na sljedeća prioritetna područja:

- (a) osiguravanje financiranja i potpore razvoju privatnog i zadružnog sektora u skladu s uvjetima propisanim u članku 209. stavku 2. Financijske uredbe te u skladu sa svrhom iz članka 31. stavka 2. ove Uredbe, s posebnim naglaskom na lokalnim trgovačkim društvima i MSP-ovima, na promicanju otvaranja pristojnih radnih mjesta na temelju osnovnih standarda rada ILO-a te na poticanju europskih trgovačkih društava da doprinose svrsi fonda EFOR+;
- (b) uklanjanje uskih grla za privatna ulaganja osiguravanjem financijskih instrumenata koji mogu biti izraženi u lokalnoj valuti dotične partnerske zemlje, što obuhvaća jamstva za prvi gubitak na temelju portfelja, jamstva za projekte privatnog sektora, kao što su kreditna jamstva MSP-ovima, i jamstva za posebne rizike povezane s infrastrukturnim projektima i drugim rizičnim kapitalom;
- (c) poticanje financiranja iz privatnog sektora, s posebnim naglaskom na MSP-ovima, uklanjanjem uskih grla i prepreka ulaganjima;
- (d) jačanje socioekonomskih sektora i područja te povezane javne i privatne infrastrukture i održive povezivosti, što obuhvaća energiju iz obnovljivih izvora i održivu energiju, gospodarenje vodom i otpadom, promet, informacijske i komunikacijske tehnologije, kao i okoliš, održivu upotrebu prirodnih resursa, održivu poljoprivredu i plavo gospodarstvo, održivo gospodarenje šumama i obnovu krajolika, socijalnu infrastrukturu, zdravstvo te ljudski kapital, radi poboljšanja socioekonomskog okružja;
- (e) doprinošenje djelovanju u području klime te zaštiti okoliša i upravljanju njime;
- (f) doprinošenje, i to promicanjem održivog razvoja, uklanjanju konkretnih socioekonomskih temeljnih uzroka nezakonitih migracija i prisilnog raseljavanja, doprinošenje održivoj reintegraciji migranata koji su se vratili u svoje zemlje podrijetla te jačanje otpornosti domaćinskih i tranzitnih zajednica te podupiranju, uz posvećivanje posebne pozornosti jačanju vladavine prava, dobrom upravljanju i ljudskim pravima.

PRILOG VI.

POPIS KLJUČNIH POKAZATELJA USPJEŠNOSTI

U skladu s ciljevima održivog razvoja sljedeći neiscrpan popis ključnih pokazatelja uspješnosti upotrebljava se kako bi se pomoglo u mjerenju Unijina doprinosa ostvarenju specifičnih ciljeva Instrumenta:

1. Ocjena vladavine prava u odnosu na zemlje koje primaju pomoć Unije.
2. Udio stanovništva ispod međunarodne granice siromaštva, iskazan prema spolu, dobi, radnom statusu i geografskom položaju (urbano/ruralno područje).
3. Broj žena u reproduktivnoj dobi, djevojčica adolescentske dobi te djece mlađe od pet godina obuhvaćenih programima ishrane uz potporu Unije.
4. Broj malih poljoprivrednika obuhvaćenih intervencijama koje podupire Unija, usmjerenih na povećanje njihove održive proizvodnje, pristupa tržištima i/ili sigurnosti posjeda zemljišta.
5. Broj djece u dobi od jedne godine koja su u potpunosti cijepljena uz potporu Unije.
6. Broj učenika upisanih u: (a) osnovnoškolsko obrazovanje (b) srednjoškolsko obrazovanje te broj osoba koje su ostvarile korist od strukovnog obrazovanja i osposobljavanja / intervencija za razvoj vještina u ustanovama ili na radnom mjestu, uz potporu Unije.
7. Emisije stakleničkih plinova (u kilotonama ekvivalenta CO₂) koje su izbjegnute uz potporu Unije.
8. Površina morskih, kopnenih i slatkovodnih ekosustava koja je zaštićena i/ili kojom se upravlja na održiv način uz potporu Unije.
9. Ostvarena financijska poluga i multiplikacijski učinak.
10. Broj pojedinaca koji ostvaruju izravnu korist od intervencija koje podupire Unija, a čiji je cilj posebno podupiranje civilne izgradnje mira nakon sukoba ili sprečavanje sukoba.
11. Broj postupaka povezanih s praksama partnerskih zemalja u području trgovine, ulaganja i poslovanja odnosno postupaka kojima se promiče vanjska dimenzija unutarnjih politika Unije ili interesa Unije, a na koje je izvršen utjecaj.
12. Broj pojedinaca kojima je uz potporu Unije omogućen pristup boljem izvoru vode za piće i/ili sanitarnim uvjetima.
13. Broj migranata, izbjeglica i interno raseljenih osoba ili pojedinaca iz zajednica domaćina koji su uz potporu Unije zaštićeni ili im je pružena pomoć.
14. Broj zemalja i gradova u kojima su strategije za klimatske promjene i/ili smanjenje rizika od katastrofa (a) razvijene ili (b) u provedbi uz potporu Unije.
15. Broj MSP-ova koji uz potporu Unije primjenjuju prakse održive potrošnje i proizvodnje.
16. Kapaciteti za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora (u megavatima) instalirani uz potporu Unije.

17. Udio suradnje financirane sredstvima Unije kojom se promiču rodna ravnopravnost i osnaživanje žena.
18. broj žrtava kršenja ljudskih prava koje su ostvarile izravnu korist od pomoći financirane sredstvima Unije.
19. Broj inicijativa financiranih sredstvima Unije kojima se podupire provedba političkih, gospodarskih i socijalnih reformi te zajedničkih sporazuma u partnerskim zemljama.

Kad god je to moguće, svi pokazatelji koji se odnose na pojedince raščlanjuju se prema spolu, osobito radi praćenja napretka u postizanju rodne ravnopravnosti, i dobi.

Kad god je to moguće, svi pokazatelji raščlanjuju se prema geografskim područjima Instrumenta.
